

GEODETSKI VESTNIK

izdaja zveza geodetov slovenije
published by the association of surveyors, slovenia, yugoslavia

4

, letnik 21, ljubljana, 1977

GEODETSKI VESTNIK

izdaja zveza geodetov slovenije
published by the association of surveyors, slovenia, yugoslavia

4

letnik 21, str. 259 - 344, Ljubljana, december 1977, udk 528-863

Uredniški odbor: Predsednik uredniškega odbora - Stanko Majcen, glavni in odgovorni urednik - Vlado Kolman, urednik za znanstvene prispevke - dr. Florijan Vodopivec, urednik za strokovne prispevke - Boris Bregant, urednik za splošne prispevke, informacije in zanimivosti - Peter Svetik, član Božo Demšar, tehnični urednik - Marjan Smrekar

Izdajateljski svet: - delegati ljubljanskega geodetskega društva: Tomaž Banovec, Teobold Belec, Milan Naprudnik, Janez Obreza
- delegati mariborskega geodetskega društva: Ahmed Kalač, Zlatko Lavrenčič
- delegati celjskega geodetskega društva: Gojmir Mlakar, Srečko Naraks
- delegati uredniškega odbora: Stanko Majcen, Vlado Kolman, Peter Svetik

Prevod v angleščino: Jurij Beseničar

Lektor: Božo Premrl

Izhaja: 4 številke na leto

Naročnina: Letna kolektivna naročnina za prvi izvod je 400 din, za nadaljnje izvode 200 din. Letna naročnina za nečlane Zveze geodetov Slovenije je 60 din. Naročnina za članke Zveze geodetov plača v članarini.

Naročnino lahko poravnate na naš žiro račun št.: 50100-678-000-0045062 - Zveza Geodetov Slovenije, Ljubljana

Prispevke pošiljajte na naslov glavnega oziroma odgovornega urednika: Geodetska uprava SRS, Cankarjeva 5, 61000 Ljubljana, telefon 23-081 in 23-082. Prispevki naj bodo zaradi lektoriranja tiskani vsaj s srednjim razmikom vrstic.

Tiska Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG v Ljubljani.

Naklada 650 izvodov.

Izdajo Geodetskega vestnika sofinancira Raziskovalna skupnost Slovenije.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 4210-35/75 z dne 24.1.1975 je naše glasilo opravičeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Uredništvo bralcem	261
TITU - diploma in zlata plaketa inženirjev in tehnikov (prevedel Vlado Kolman)	263
Ob 30-letnici Zveze geodetov SR Slovenije (Gojmir Mlakar, Radko Brinovec, Rihard Robinšak, Dušan Mrzlekar)	265
Razvoj zemljiškega katastra v SR Sloveniji (dr. Mirko Tomič)	277
Prenos informacij prek lokacij (Boris Bregant)	281
Prostorski podatki v zemljiško-katastrskem operatu (Peter Šivic)	286
Pomen fotointerpretacije pri raziskovanju, urejanju in varstvu okolja, oblikovanju ekološke karte in vzpostavljanju sistema kartografskih informacij (Ivan Urh)	290
Preizkus uporabe interpretiranih posnetkov za potrebe družbenega planiranja (Marija Lukačič)	296
Pložajna in višinska natančnost geodetskih izmer za različne potrebe družbenih in gospodarskih dejavnosti (Anton Lesar)	300
Statistični popis leta 1981 in vloga geodetske službe pri tem (Anton Lesar)	303
Geodetska dejavnost v prostoru koroške regije (Vinko Pušnik)	305
36. Fotogrametrični teden Stuttgart, 5. do 10. septembra 1977 (Ivan Golorej)	308
Organizacija kartografskih del pri Nacionalnem atlasu Nemske demokratične republike (Jože Rotar)	311
Pregled kartografske dejavnosti v tretjem trimesečju leta 1977 (Peter Svetik)	313
Pregled občinskih, republiških in zveznih predpisov, ki neposredno ali posredno zadevajo geodetsko dejavnost (Peter Svetik)	316
Novi predpisi, raziskave, knjige, publikacije	322
Razne novice in zanimivosti	325
Iz dela Zveze geodetov Slovenije in Zveze GIG Jugoslavije	331
Izvillečki	333
Pregled gradiva objavljenega v letu 1977 po avtorjih	

CONTENT

Page

Editorial board to the readers	261
To TITO - diplom and golden tablet of engineers and technicians (translated by Vlado Kolman)	263
30-years of Association of Surveyors, Slovenia, Yugoslavia (Gojmir Mlakar, Radko Brinovec, Rihard Robinšak, Dušan Mrzlekar)	265
The development of land cadastre in SR Slovenia (Dr. Mirko Tomič)	277
Information transfer using location method (Boris Bregant)	281
Spatial data in cadastral records (Peter Šivic)	286
The sense of photointerpretation at research, regional policy, ecology, formation of ecological maps, and development of cartographic data bank system (Ivan Urh)	290
The use of interpreted photographs for society planning (Marija Lukačič)	296
Planimetric and height accuracy of geodetic measurements for different needs of society and economic activities (Anton Lesar)	300
The task of geodesy in statistical census 1981 (Anton Lesar)	303
Geodetic activity in Carinthian region (Vinko Pušnik)	305
36 th Photogrammetric week in Stuttgart, 5 - 10 September 1977 (Ivan Golorej)	308
Organization of cartographic works at the National Atlas of DDR (Jože Rotar)	311
Survey of cartographic activity in the third quarter 1977 (Peter Svetik)	313
Survey of community, republic, and federal regulations with geodetic activity (Peter Svetik)	316
New regulations, research, books, publications	322
Different news and curiosities	325
From the work of Association of Surveyors, Slovenia, Yugoslavia and Union of Geodesy Engineers and Surveyors of Yugoslavia	331
Abstracts	333
Survey of published contributions in 1977 according to authors	

UREDNIŠTVO BRALCEM

Pred vami, dragi bralci in naročniki, je zadnja številka Geodetskega vestnika, ki ga izdaja sedanjí uredniški odbor. Kot je znano, traja mandat uredniškega odbora dve leti. Vsekakor je to priložnost, da opozorimo na nekatere probleme v zvezi z izdajanjem našega glasila. Nikakor ne mislimo ocenjevati svojega dela, ker bi morali to storiti predvsem vi dragi bralci. Vendar pa moramo žal ugotoviti, da v teh dveh letih nismo dobili niti enega pismenega predloga za izboljšanje vsebine in oblike našega glasila, nismo pa prejeli tudi nobene kritike, če izvzamemo odgovore nekaterih kolegov na vprašanja, ki smo jim jih neposredno zastavili. Kako naj si to razlagamo? Upamo, da glasilo le ni tako slabo, da se ne bi splačalo žrtvovati vsaj nekaj časa, papirja in črnila. Vsekakor pa glasilo ni tako popolno, da bi se ne dalo še kaj izboljšati. Ustno, in še to posredno, smo dobili nekaj pripomb, češ da je Geodetski vestnik postal preveč znanstveno glasilo, ki za širši krog geodetov ni zanimivo. V zvezi s tem je treba poudariti to, da 1. člen Pravilnika o urejanju, izdajanju in upravljanju geodetskega vestnika, ki ga je sprejelo predsedstvo Zveze geodetov Slovenije, določa, da je Geodetski vestnik med drugim tudi znanstveno glasilo. Zaradi tega se je uredniški odbor moral zavzemati za objavo prispevkov znanstvenega značaja, to pa ne pomeni, da nismo skrbeli za prispevke strokovnega in informativnega značaja. Najbrž pa na teh področjih nismo bili tako uspešni. Poudariti moramo, da smo si že od vsega začetka prizadevali, da bi bilo naše glasilo odsev dejanskega stanja in potreb celotne geodetske dejavnosti v Sloveniji. Predstavljali smo si, da bi bilo možno doseči to le s sodelovanjem večjega kroga kolegov z vseh področij geodetske dejavnosti, čim več geodetskih institucij (geodetske uprave, geodetske organizacije združenega dela, šolstvo, urbanizem, gozdarstvo, ceste, kmetijstvo vodno gospodarstvo itd.) in z območja vse Slovenije. Ker nam kljub več pozivom in opozorilom v našem glasilu in osebnemu prizadevanju ni uspelo zagotoviti zadostnega sodelovanja vas dragih kolegov z različnih območij Slovenije, smo želeli to doseči s poverjeniki prek geodetskih društev. Vendar tudi na ta način niso bili doseženi kakšni bistvenejši premiki. Društva se niso kaj prida potrudila, saj je dolgo trajalo, da so sploh izbrala poverjenike, kaj več pa niso storila. Pri tem je častna izjema mariborsko društvo, ki je sklenilo, da bo neposredno zagotavljalo razne prispevke z njihovega območja. Tako je že v tej številki objavljen prispevek, za katerega je dalo pobudo mariborsko društvo, v naslednjih številkah pa bi naj objavili še druge. Menimo, da bi tak način zagotavljanja prispevkov za Geodetski vestnik morali sprejeti še celjsko in ljubljansko društvo.

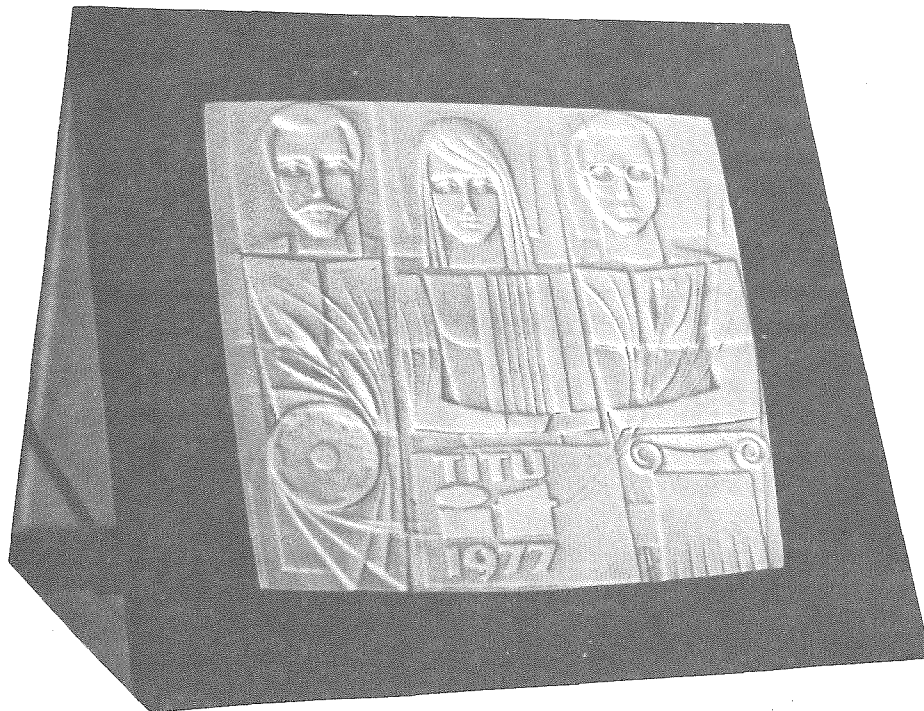
Kot že rečeno, ni naš namen ocenjevati svojega dela, vendar pa mislimo, da nam je vsaj deloma uspelo povečati krog sodelujočih in, da je obseg glasila celo večji, kot smo načrtovali. Dejstvo pa je, da je Geodetski vestnik odsev tudi tvoje pripravljenosti za sodelovanje, dragi kolega - bralec.

Vsem, ki so v teh dveh letih kakorkoli sodelovali pri pripravi gradiva, pri urejanju in izdajanju, razmnoževanju in razpošiljanju Geodetskega vestnika, se najlepše zahvaljujem v imenu celotnega uredniškega odbora.

Za uredniški odbor
predsednik uredniškega odbora
Geodetskega vestnika
Stanko Majcen

Cvijetin MIJATOVIĆ, član Predsedstva SFRJ,
sprejel delegacijo Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije

TITU - DIPLOMA IN ZLATA PLAKETA INŽENIRJEV IN TEHNIKOV

Cvijetin Mijatović, član Predsedstva SFRJ, je 13. oktobra letos v Beogradu sprejel delegacijo Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, ki jo je vodil predsednik Predsedstva Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije prof. dr. Dime Lazarov.

Delegacija je v imenu vseh organizacij inženirjev in tehnikov ter 300.000 inženirjev in tehnikov Jugoslavije izročila zlato plaketo in diplomu o izvolitvi tovariša Tita za častnega člana Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Ob tej priložnosti so bili izrečeni iskreni pozdravi vseh inženirjev in tehnikov Jugoslavije ter želje predsedniku republike, da bi še dolgo živel, in obljuba, da se bodo inženirji in tehniki še bolj kot do sedaj zavzemali za nadaljnji vsestranski razvoj naše socialistične družbe ter bratstva in enotnosti narodov in narodnosti.

Cvijetin Mijatović je izrazil zahvalo in zadovoljstvo, da v imenu predsednika SFRJ tov. Tita sprejema zlato plaketo in diplomu, in dejal, da ne samo tovariš Tito in politično vodstvo, temveč tudi vsa naša družba vidi v inženirjih in tehnikih, kot delu delavskega razreda, ustvarjalce in graditelje ne samo cest, mostov, stanovanj, tovarniških prostorov in drugega, temveč tudi graditelje novih družbenih odnosov in skupnega razvoja ter napredka naše samoupravne skupnosti.

Seznanjeni smo z delom in prizadevanjem Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, je rekel Cvijetin Mijatović, kakor tudi z delom drugih družbenih organizacij, ki na razne načine vplivajo na družbeno zavest in reševanje družbenih problemov. Ta prispevek je velik, vendar je gotovo, da je lahko še večji.

Tovariš Tito visoko ceni delo in trud naših inženirjev in tehnikov, kar je že večkrat poudaril. Veliko vemo o problemih, ki jih imate pri delu, vendar sem prepričan, da je treba o njih razpravljati, če je treba, tudi v Predsedstvu SFRJ.

Pri nas imamo danes prek 300.000 inženirjev in tehnikov, ki delajo pri najrazličnejših delih in nalogah. Moramo se truditi, da bi ustvarjalci rešitev, ki se uvrščajo med največje svetovne dosežke stopili iz anonimnosti. Organizacije inženirjev in tehnikov si morajo prizadevati in delovati za utrjevanje novih družbenih vrednostnih kriterijev, ki odsevajo našo družbo, našo stvarnost in naše hotenje. Nujno je, da je tudi v predstavniških telesih vse več inženirjev in tehnikov, ki so znanosti in praksi dali izredne prispevke in za katerimi so vidni rezultati, množica strokovnjakov in delovnih ljudi, ki jih podpirajo in ki jim popolnoma zaupajo. Tako se tudi na ta način najneposredneje uresničuje in v praksi potrjuje naš delegatski sistem.

Po informaciji o udeležbi inženirjev in tehnikov v NOV, v kateri je bilo 89 inženirjev in tehnikov imenovanih za narodne heroje, o aktivistih v ujetništvu in o pripravah za posvetovanje Inženirji in tehniki v splošni ljudski obrambi, ki označuje začetek organizirane in široke akcije, je Cvijetin Mijatović rekel: "Tehniška fakulteta je bila v NOB ena od glavnih opor komunistične partije. Spominjam se tudi iz vojne velikega števila inženirjev in tehnikov, ki so bili odlični borci, dobri ljudje in tovariši. Pri pripravah za splošno ljudsko obrambo so zopet inženirji in tehniki med najbolj poklicanimi. Dobro je, da načrtujete take aktivnosti, in gotovo je, da boste imeli pri tem najširšo podporo. Veseli me, da oživljate tradicije NOB, da ste odkrili spominske plošče inženirjem padlim v NOB. Ob takih svetlih likih moramo oblikovati mlade generacije.

Cvijetin Mijatović je poudaril, da se morajo tudi glede drugih vprašanj organizacije čim hitreje, široko in odločno vključevati v proučevanje načrtov, razvojnih programov, ocenjevanje in sprejemanje projektov ter investicijskih posegov in vseh drugih vprašanj, pomembnih za našo družbo.

Posebno bi poudaril, je nadaljeval Mijatović, potrebo po širšem in odločnejšem sodelovanju inženirjev in tehnikov pri reformiranju šolstva. Znanih je nekaj dobrih primerov, da inženirji iz prakse predavajo študentom. Pri tem že obstajajo izkušnje, vendar je reforma tudi vaša naloga, posebno ko gre za vprašanja tehničnih strok. Ne smemo dovoliti, da bi se s tem pomembnim vprašanjem ukvarjal le ožji krog ljudi.

Ko je bil Cvijetin Mijatović, član Predsedstva SFRJ, seznanjen tudi z drugimi aktivnostmi Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, na primer s kongresi o prometu, vodah in prehrani, posvetovanju o varstvu okolja, stanovanjski graditvi, urbanizaciji, permanentnem izobraževanju, je poudaril, da morajo aktivnosti v zvezi s produktivnostjo, ki se koordinirajo v Zvezi inženirjev in tehnikov Jugoslavije, prerasti v najširšo akcijo. Produktivnost se je začela večati, kako se bo dalje večala, pa je v glavnem odvisno od inženirjev in tehnikov. Tem problemom se mora posvetiti velika pozornost in najti je treba pravilne - naše rešitve. Kongres o produktivnosti, ki ga načrtujete, more in mora dati temu velik prispevek.

Cvijetin Mijatović je v zvezi z mednarodnim sodelovanjem Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije ocenil, da je mednarodno sodelovanje organizacij inženirjev in tehnikov del celotnega mednarodnega znanstveno-tehničnega in gospodarskega sodelovanja naše države. Prepričan sem, je dejal, da je za mednarodno sodelovanje, ki ga ustvarjate, zainteresirano naše gospodarstvo, ker bo na ta način najneposredneje uresničevalo in dosegalo svoje cilje. Na stotine in tisoče naših inženirjev in tehnikov dela v svetu. Oni so lahko nosilci širšega in kompleksnejšega sodelovanja z organizacijami inženirjev in tehnikov iz teh držav. Veliko inženirjev iz držav v razvoju se šola v Jugoslaviji in s tem je tudi vzpostavljanje sodelovanja toliko lažje. Morda bi bilo treba nekatere od teh inženirjev, ki se šolajo v Jugoslaviji, povabiti, da bi si izmenjali izkušnje za bogatejše sodelovanje.

Na koncu pogovora, ki je potekal v zelo prisrčnem vzdušju, je tovariš Mijatović še enkrat, v imenu predsednika Tita in v svojem imenu, zaželel Zvezi inženirjev in tehnikov Jugoslavije mnogo uspehov pri delu.

Prevedel: Vlado Kolman

OB 30-LETNICI ZVEZE GEODETOV SR SLOVENIJE

Dokumenti, arhivsko gradivo, o stanovskem združevanju geodetov na slovenskem ozemlju segajo v leto 1911. Iz njih je razvidno, da je za takratno kranjsko deželo delovala v Ljubljani podružnica Centralnega geodetskega društva, ki je imelo svoj sedež na Dunaju. Število članov podružnice se je v letih 1914. do 1918 gibalo od petnajst do trideset. Iz sejnih zapisnikov in podružnične korespondence se vidi, da so bili osnovni problemi, s katerimi so se soočali tedanji geodeti, pomanjkanje merskega instrumentarija, slabo nagrajevanje, neustrezna strokovna izobrazba (zlasti pisarniškega osebja katastrskih uradov) in neurejeni odnosi s centralo društva na Dunaju.

Nekatere probleme so geodeti reševali skupaj z drugimi uradniki, ki so bili organizirani v uradniških društvih.

Ljubljanska podružnica je organizirala več strokovnih predavanj, med njimi tudi o zamejničevanju posestev in o agrarnih operacijah. Izdajala je tudi svoje strokovno glasilo.

Sodelovanje podružnice s centralo na Dunaju je stalno pešalo, zašto je bila podružnica vedno bolj samostojna v svojem delovanju. Leta 1914 je imela že povsem slovenski značaj. O tem priča tudi ime društva - Društvo slovenskih geometrov v Ljubljani.

Kot predsednika za to obdobje sta omenjena nadgeometer Čermak in geometer Gustinčič. V centralnem društvu na Dunaju je bil zastopnik za Kranjsko geometer Adolf Götzl.

Za isto obdobje niso na razpolago arhivska gradiva, ki bi dokumentirala delovanje podobnega združenja na takratnem Štajerskem.

Ob ustanovitvi Jugoslavije leta 1918 se je aktivnost geodetskega društva v Ljubljani močno povečala. Na občnem zboru 8.12.1918, ki je potekal v prostorih takratnega "evidenčnega" (katastrskega) urada na Vodnikovem trgu 5/II, je bila sprejeta resolucija o vlogi geodetov v novih razmerah. V njej je bila poudarjena potreba po združitvi vseh slovenskih geodetov, zaposlenih v javnih službah, v enotni strokovni organizaciji. Društvo naj bi navezalo stike z geodeti v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu ter društvu v Pragi in Brnu. Poudarjene so bile aktualne potrebe po ustanovitvi visoke geodetske šole in potrebe po zamejničenju zemljiških posesti in pri tem so zaprosili za pomoč tudi kmetijska društva. Društvo se je zavzemalo za zaposlitev vseh nezaposlenih absolventov geodezije v državnih službah.

V okviru društva, katerega uradni naziv je bil Društvo slovenskih geometrov, je bil ustanovljen likvidacijski odsek. Ta naj bi pri Generalni direkciji katastra na Dunaju poskrbel za prevzem elaboratov izmeritve, ki se nanašajo na slovensko ozemlje. Prevzel naj bi se tudi ustrezen delež instrumentarija. Akcija očitno ni uspela, saj avstrijske oblasti še do danes niso izročile vseh takrat zahtevanih arhivskih gradiv.

* 63000 Celje, YU, Geodetska uprava Skupščine občine Celje, dipl.ing.geod., načelnik geodetske uprave

Ob 30-letnici Zveze geodetov SR Slovenije in Celjskega geodetskega društva

** 61000 Ljubljana, YU, Standardinvest, Ljubljana, ing.geod.

Ljubljansko geodetsko društvo

*** 62000 Maribor, YU, Mariborsko geodetsko društvo

V naslednjih letih je vpliv društva še naraščal. V njegovem okviru se je odločalo o mnogih strokovnih zadevah, kot npr. o izvajanju triangulacije (nadgeometer Alfonz Gspan je bil pozvan, naj pripravi osnutek osnovnih pogojev splošne triangulacije), izmeri mest in podeželja (predlagani merili za izdelavo načrtov 1:1000 in 1:2000), o strokovnem šolstvu ipd. Društvo je aktivno sodelovalo pri organizaciji geodetske službe; pri tem je prevladovalo mnenje, da ni smotrna vključitev zemljemerstva v ministrstvo za finance, temveč v ministrstvo za javna dela, saj je določitev davkov postranska naloga zemljemerstva. To naj bi služilo predvsem raznim tehničnim projektom in znanstvenim potrebam. Kako močan vpliv je imelo društvo, kaže tudi dejstvo, da je odločalo o zaposlovanju geodetov; pri tem je odklanjalo zaposlovanje "nemškutarjev".

Zaradi vsestranske društvene aktivnosti zagrebških geodetov je bilo v Zagrebu ustanovljeno Centralno jugoslovansko geodetsko društvo, slovensko društvo pa je postalo njegova podružnica. Centralnemu društvu je predsedoval general Bošković, v njem pa so bili včlanjeni tudi "civilni" geometri. Vseh geodetov je bilo tedaj v Jugoslaviji 500, Slovensko društvo pa je štel 41 članov.

Leta 1919 je bila kljub nasprotovanju društva ustanovljena Generalna direkcija za katastrska merjenja pri finančnem ministrstvu. Istega leta je bil ustanovljen tudi Geografski zavod pri vojnem ministrstvu. Ta naj bi opravljal vsa osnovna geodetska dela razen del pri izmeritvah za zemljiški kataster.

Geodeti v združenju in društvih so si v nadaljnjih letih predvsem prizadevali ustrezno organizirati srednje in višje šolstvo in uvrstiti geodete v ustrezne kategorije državnih nameščencev. Društvo se je ukvarjalo s problemi civilne geometrske prakse, aktivno pa je sodelovalo tudi pri pripravi geodetske zakonodaje.

Leta 1932 so bila sprejeta pravila Združenja geometrov in geodetov Kraljevine Jugoslavije, ki naj bi imelo sekcije po banovinah. Združenje je izdajalo strokovno glasilo. Civilni geometri so ustanovili lastno združenje.

V tridesetih letih je začel vpliv društva močno upadati. Slovensko društvo je postalo nezadovoljno z delom Združenja geodetov Jugoslavije. Po njegovem mnenju je premalo podpiralo prizadevanja članov za priznanje višje izobrazbe, boljšo organizacijo šolanja in večjo družbeno veljavo.

Na razpoloženje članstva je neugodno vplivala tudi prepoved opravljanja privatnih meritev. Ta izvenuradna dela so bila postranski zaslužek geodetov celih petdeset let. Koristi od njih niso imeli samo geodeti, ki so si na ta način popravljali svoj slab gmotni položaj, temveč tudi katastrska služba, katere evidence so bile v zelo slabem stanju, predvsem pa lastniki zemljišč, ki so se na ta način velikokrat izognili dragim pravam zaradi neurejenih posestnih meja.

Ker je bil v prizadevanjih za ureditev nakopičenih problemov, s katerimi se ubadajo geodeti, neuspešen tudi odbor slovenske sekcije, se je leta 1935 razmišljalo o sklicu javnega protestnega zborovanja. To je razumljivo, če vemo, da je bilo zaradi splošne gospodarske in politične krize vedno več slovenskih geodetov nezaposlenih oziroma si je moralo iskati zaposlitev zunaj svoje ožje domovine, v Srbiji, Črni gori ali Makedoniji.

Sekcija slovenskih geodetov je leta 1941 izstopila iz jugoslovanskega združenja.

Na predsedniškem položaju se v obdobju med obema vojnama omenjajo: Zupančič, Bydlo in Črničev.

Po osvoboditvi je delo stanovskih organizacij inženirjev in tehnikov kmalu oživel. V Beogradu je bila od 23. do 25.2.1946 konferenca zastopnikov vseh tehniških strok, že 24.3.1946 pa je bila v Ljubljani sklicana ustanovna skupščina republiškega društva inženirjev in tehnikov. Na skupščini je bila dana pobuda za ustanovitev podružnic Društva inženirjev in tehnikov v Mariboru, Celju in Kranju, hkrati pa naj se na republiški ravni posamezne tehniške stroke združijo v sekcije republiškega Društva inženirjev in tehnikov.

Ustanovni občni zbor geodetske sekcije pri Društvu inženirjev in tehnikov Slovenije je bil 3.2. 1947 v društvenih prostorih v Cigaletovi ulici v Ljubljani. Letos torej hkrati s 30-letnico organizirane dejavnosti geodetske službe (ustanovitev Geodetske uprave SR Slovenije 29.3.1947) praznujemo tudi 30-letnico delovanja slovenske geodetske stanovske organizacije v novi Jugoslaviji.

Naloge, ki si jih je zastavila ob ustanovitvi geodetska sekcija, so se nanašale predvsem na sodelovanje geodetov pri obnovi in graditvi domovine. Sekcija je sodelovala v razpravah o organizaciji geodetske službe in podprla ustanovitev Geodetske uprave pri vladi LR Slovenije. Bila je pobudnik pri ustanavljanju geodetskih šol in je podprla organiziranje 4, 5-letnega študija na fakulteti, 4-letnega študija geodezije na srednji šoli in enoletnega risarskega tečaja. Ob razpravah o organizaciji operativnih geodetskih del je sekcija zagovarjala centralizacijo geodetske dejavnosti. V okviru sekcije se je razmišljalo tudi o geodetskih kadrih. Iz opravljene analize je bilo razvidno, da je služba leta 1947 imela 130 geodetskih strokovnjakov, letne nove potrebe pa bi bile 20 inženirjev, 50 geometrov in 60 risarjev.

V sekciji geodetov pri Društvu inženirjev in tehnikov Slovenije so bili geodeti organizirani do leta 1951, ko je bilo 30.3.1951 ustanovljeno Društvo geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije.

Aktivnost članstva v sekciji večkrat ni bila zadovoljiva. Razlog za to je bil med drugim tudi v naravi dela geodetov. Ti so bili med letom, na terenu izven kraja zaposlitev. Za društveno in drugo družbenopolitično delo je bilo na razpolago le nekaj zimskih mesecev. Kljub manjši aktivnosti v društvu pa so se zadovoljivo opravljale naloge na delovnih mestih.

Kljub navedenemu pa je odbor sekcije v tistem času razpravljala o mnogih pomembnih zadevah stroke, kot so: način izmeritev, šolanja kadrov, priprava terminološkega slovarja, priprava delovnih normativov. Ker so bile velike težave z uvozom merskega instrumentarija, se je razmišljalo o domači izdelavi, začeli pa naj bi z izdelavo nivelirjev.

Ustanovitev Društva geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije je bila logična posledica decentralizacije državne uprave in večje demokratizacije družbe. Ti razlogi so narekovali tudi razpustitev dotedanjšega republiškega društva inženirjev in tehnikov, namesto njega pa se je leta 1952 ustanovila Zveza inženirjev in tehnikov LR Slovenije. Zveza je združevala na republiški ravni društva posameznih tehniških strok.

Ob ustanovitvi Društva geodetskih inženirjev in geometrov LR Slovenije je bila dana pobuda za ustanovitev njegovih podružnic v Mariboru in Celju, s čimer se je želelo delovanje društva bolj približati članstvu.

V obdobju do leta 1954 je društvo sodelovalo v pripravah na prvi kongres geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije. Ta kongres je potekal od 6. do 10.12.1953 v Zagrebu. Na njem se je razpravljalo o organizacijskih vprašanjih geodetske dejavnosti, metodah dela in o povezavah geodetskih društev v jugoslovanskem prostoru.

Na sejah društva se je v tem času razpravljalo o znanstvenoraziskovalnem delu, katerega nosilec naj bi bil Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, o strokovni literaturi, ki je zelo primanjkovala o opravljanju strokovnih izpitov itd.

Leta 1953 je začelo Društvo geodetskih inženirjev in geometrov izdajati svoje glasilo Vestnik, predhodnik Biltena in današnjega Geodetskega vestnika. Kot jugoslovansko geodetsko strokovno glasilo je bil sprejet Geodetski list, ki je bil do tedaj strokovno glasilo hrvaških geodetov.

Tedaj se je mnogo razpravljalo o kadrovskih problemih, o gmotnem položaju geodetov, o plačevanju terenskih dodatkov, o pristojnosti vojaške in civilne geodetske službe ter drugih aktualnih problemih. Na večjih sestankih odbora se je razpravljalo o smotrnosti uvedbe zasebne geodetske prakse. Društvo je sklenilo, naj se ne dopusti. Zadeve, ki bi jih naj opravljali geodeti v zasebni praksi, bi lahko uspešno opravljali geodetski biroji, ki naj bi se ustanovili v ta namen.

Leta 1954 se je razmišljalo o ustanovitvi posebnega društva, ki bi združevalo strokovnjake, ki delajo pri fotogrametriji. Predlagano je bilo tudi novo ime društva, tj. Geodetsko društvo LR Slovenije. Društvo je predlagalo, naj se pri Geodetski upravi LRS ustanovi republiški geodetski strokovni svet.

V istem letu se je zastavilo pereče vprašanje revizije zemljiškega katastra, ki ga je sprožila obdavčitev kmečkih gospodarstev na osnovi katastrskega dohodka. Ker se je zemljiški kataster o vrstah rabe zemljišč in katastrskih razredih vzdrževal vsa povojna leta, je obstajala dilema o smotrnosti revizije, ki bi jo morda lahko nadomestila kompleksna nova izmera. O vprašanjih v zvezi z zemljiškim katastrom je bilo organizirano tudi zvezno posvetovanje v Novem Sadu.

Leta 1954 je štelo članstvo v društvu 220 geodetov. Društvo je tega leta ustanovilo podružnice v Mariboru, Celju in Kopru, geodeti s širšega ljubljanskega območja pa so bili združeni v Društvu geodetov Slovenije. To ni bilo v skladu s pravili društva, zato je bil dan predlog o ustanovitvi ljubljanske podružnice.

V sodelovanju z na novo ustanovljenimi podružnicami, ki so na seje odbora društva pošiljale svoje delegate, se je še nadalje razpravljalo o mnogih pomembnih zadevah stroke. Do leta 1960 si je društvo prizadevalo organizirati geodetsko službo, urediti odnose pred geodetskimi ustanovami na razpravo o vlogi Geodetskega sveta pri Geodetski upravi SR Slovenije. Še naprej se je mnogo razpravljalo o smotrnosti revizije zemljiškega katastra. Pri reviziji so opravili poizkus uporabe fotogrametrične metode izmere. To metodo so s pridom uporabljali tudi pri novi izmeri v Prekmurju.

Mnogo je bilo razprav o produktivnosti pri geodetskih izmerah in o kvaliteti izdelkov geodetske službe. V sporu, ki je po tem nastal med Geodetsko upravo SRS in Geodetskim zavodom v Ljubljani, naj bi bil razsodnik Društvo geodetov. V ta namen je bila pri njem osnovana komisija za produktivnost, organiziran pa je bil tudi ogled izvajanja geodetskih del in organizacije geodetske službe v Hrvaški in Srbiji. Leta 1957 se je s sprejetjem zveznih normativov za geodetska dela spor polegel.

Takrat se je tudi veliko razpravljalo o šolstvu. Društvo je ugotovilo, da zlasti program študija geodezije na srednji stopnji ne zadovoljuje potreb prakse. Na visoki šoli je potekala razprava o tem, da bi "čisto" geodetsko smer zamenjala komunalno-geodetska ("kulturno-geodetski študij"), kar naj bi omogočilo zaposlovanje geodetov tudi na drugih področjih, kot so urbanizem, komunalna, projektiva itd. Razmišljalo se je tudi o organiziranju študija geodezije na višji stopnji. Ta naj bi postopoma zamenjal srednješolski študij.

Društvu je uspelo svoje člane aktivno vključiti v razpravo o predlogu zveznega pravilnika o strokovni izobrazbi uslužbencev geodetske stroke. Pravilnik je urejal nazive delovnih mest, strokovne izpite, pripravništvo, način napredovanja, način priznanja strokovne izobrazbe ipd.

Ob razpravah o organizaciji geodetske službe je bila dana sugestija, naj bi se poleg Geodetske uprave SRS ustanovile še geodetske uprave pri okrajnih ljudskih odborih. Te naj bi koordinirale delo vseh katastrskih uradov v okraju.

Leta 1957 je bil v Ohridu II. kongres geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije. Teme, o katerih so razpravljali in sprejeli zaključke, so se nanašale na: državno izmero, osnovna geodetska dela, tehniške predpise, instrumentarij in metode dela, produktivnost in kadre.

Ustanovni občni zbor ljubljanske podružnice Društva geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije je bil 21.2.1958. Ob tej priložnosti ugotovljeno število članov je bilo: Ljubljana 200, Maribor 44, Celje 30 in Koper 20. Ob kasnejšem ugotavljanju aktivnosti podružnic je bilo ugotovljeno, da sorazmerno dobro delujeta podružnici v Mariboru in Celju, da pa vendar ni prave povezanosti in sodelovanja med podružnicami in društvom. Za uspešno delovanje je imelo društvo v tem času naslednje komisije:

- za kataster,
- za šolstvo,
- za organizacijska vprašanja,
- za produktivnost dela,
- za tisk,
- za mlade kadre in
- za delovne odnose.

Pomemben dogodek v delovanju društva je bila organizacija delovnega posvetovanja 15.1.1960 v Ljubljani. Udeležilo se ga je 150 članov iz vse republike. Posvetovanje je bilo posvečeno problemom organizacije katastrske službe, uvajanju avtomatike v katastrsko knjigovodstvo, uvajanju elektrooptičnega načina merjenja dolžin, uporabnosti fotogrametrije, problemom kadrov, šolstvu ipd. Ob tej priložnosti je bila organizirana tudi razstava geodetske dejavnosti na Geodetskem zavodu, Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo in v mapnem arhivu republiške geodetske uprave. Poleg strokovnih tem so obravnavali tudi organizacijo republiškega, okrajnih in občinskih društev geodetov. Predlogi za njihovo ustanovitev so sloneli na političnih smernicah, ki so se zavzemale za čim večjo decentralizacijo pristojnosti in njihov prenos na osnovne politično-teritorialne enote. Tudi v društveni dejavnosti naj bi se s tako obliko organiziranosti približali odločanju o strokovnih zadevah članstvu v bazi.

V letu 1961 so se dotedanje podružnice v Mariboru, Celju in Ljubljani organizirale tudi v okrajna društva. Istega leta so se ustanovila tudi okrajna društva geodetov v Kopru, Kranju in Novi Gorici in dana je bila tudi pobuda za ustanovitev društva v Novem mestu.

V šestdesetih letih je bilo v društveni dejavnosti v republiškem in okrajnem merilu čutiti krizo, ki je nastopila v sami stroki. V tem času je bilo veliko razprav o šolstvu. Pri tem je bil zaradi slabih možnosti zaposlovanja dan predlog, naj bi se uknil študij na srednji šoli. Z zaposlovanjem niso bili zadovoljni tudi absolventi visoke šole, ki so menili, da so jim zaupana neustrezna dela glede na znanje, ki jim ga je dala šola. Društvo se je v tem času zavzemalo za združitev evidenc zemljiškega katastra, zemljiške in evidence družbene lastnine, za kar je bila dana sugestija v Zvezi geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije. Ob iskanju možnosti zaposlovanja geodetov se je ugotavljalo, da bi se lahko več zaposlovali v komunalnih organizacijah, urbanizmu in na drugih področjih, ki se ukvarjajo z urejanjem prostora.

Društvo geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije se je leta 1961 reorganiziralo v Zvezo geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije. Smernice za reorganizacijo društev in zvez je podal V. kongres inženirjev in tehnikov, ki je bil leta 1960 v Ljubljani.

Pomembnejša akcija Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije je bilo tudi organiziranje III. kongresa geodetskih inženirjev in geometrov od 24. do 27.10.1962 v Portorožu. Na kongresu so bili podani pregled petnajstletne dejavnosti geodetske službe v novi Jugoslaviji in smernice za nadaljnje delo. Med sklepi je bila posebno poudarjena potreba po takojšnjem sprejetju zakonodaje, ki naj bi urejala državno izmero, zemljiški kataster in organizacijo geodetske službe.

V šestdeseta leta segajo prizadevanja geodetske službe za vzpostavitev nove evidence - katastra komunalnih vodov. Zveza geodetov je leta 1964 organizirala posvetovanje o inventarizaciji komunalnih vodov. Vedno bolj se je poudarjala potreba po sistematični izdelavi "osnovne državne karte". Izdelava je bila v pristojnosti federacije, Zvezne geodetske uprave, ki pa po mnenju zveze ne upošteva dovolj interesov republike. Zahteve za spremembo pristojnosti na področju geodetskih zadev oziroma za njihov prenos s federacije na republike je podpirala tudi Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije.

Po letu 1966 je bilo čutiti večje oživljanje dejavnosti v republiški zvezi geodetov. Vzroke za njeno zmanjšano dejavnost v preteklih letih so našli v stanju stroke ter v neustrezni organiziranosti društev, ki ob decentralizaciji na okraje in občine zaradi pomanjkanega števila članov niso imela pogojev za delovanje.

Delavski svet Geodetskega zavoda SR Slovenije je posredoval zvezi obširno informacijo o stališčih za nadaljnji razvoj stroke. V informaciji so bili podani analiza stanja in predlogi ukrepov, ki naj bi geodetsko stroko dokončno spravili iz krizne situacije.

Leta 1965 so zaradi ukinitve okrajev prenehala delovati okrajna društva. Aktivna so ostala še društva v Ljubljani, Mariboru in Celju. Območja njihovega delovanja so segla prek meje dotedanjih okrajev.

Leta 1967 je bilo v Splitu organizirano zvezno posvetovanje o snemanju in evidenci komunalnih naprav. Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije je na posvetovanju prispevala uvodni referat. Novembra 1968 je bil v Sarajevu organiziran IV. kongres geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije, ki je obravnaval naloge geodetske stroke v zvezi z izvajanjem gospodarske reforme. Nadaljnjemu razvoju geodetske dejavnosti je bilo istega leta posvečeno tudi posvetovanje, ki ga je organizirala Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije.

V letu 1970 so se začele razprave o spremembah ustave, ki so bile realizirane z ustavnimi dopolnili. Ta so prinesla tudi spremembe v organizaciji geodetske dejavnosti, kjer bi se naj večina pristojnosti prenesla v republike. Slovenski geodeti so te spremembe podprli na vseh ravneh. V njihovo podporo je bilo organiziranih več akcij v okviru zveze in društev. Te so bile potrebne zato, ker so se nekatere institucije v federaciji upirale predlaganim rešitvam in so dokazovale potrebo po centralističnem urejanju geodetske dejavnosti.

V okviru zveze in društev se je v tem obdobju razpravljalo tudi o srednjeročnem programu geodetskih del za obdobje 1971-1975, razmišljalo pa se je tudi o prvih tezah republiške zakonodaje, ki naj bi zamenjala dotedanje zvezne predpise z geodetskega področja.

V tem času se je geodetska stroka močno družbeno uveljavila. Njena dejavnost se je razširila tudi izven izmeritve in zemljiškega katastra na področje urejanja prostora, prostorskega planiranja, ustvarjanja novih evidenc ipd. Kot se je pred desetletji ugotavljal presežek strokovnega kadra, pa ga je sedaj primanjkovalo. Zveza geodetov se je zato lotila reševanja kadrovskih zadev - pomagala je pri organizaciji višješolskega študija, organiziranju risarskih tečajev, prizadela si je za povečanje vpisa na srednje in visoke šole.

V okviru razprav o organizaciji geodetske dejavnosti na osnovi nove republiške zakonodaje sta se izoblikovala dva koncepta organiziranosti geodetske operativne: centralistični, ki ga zastopa Geodetski zavod SR Slovenije, in policentrični, ki ga zastopata geodetska zavoda v Mariboru in Celju. Policentrizem zastopata tudi društvi geodetov v Celju in Mariboru. Zveza geodetov Slovenije je leta 1972 organizirala razpravo, ki naj bi zblížala oba koncepta, vendar ji problema ni uspelo rešiti. Pristojnosti za izvajanje geodetskih del in njihova uzakonitev so bile predmet razprave vse do leta 1976, ko je Zakon o geodetski službi dokončno uredil sporne zadeve.

Strokovno delovanje slovenskih geodetov je z leti dobilo svojo najustreznejšo obliko v vsakoletni manifestaciji - geodetskem dnevu, ki v dveh dneh združuje strokovni del z družabno-športnim. Udeležba članov se večja iz leta v leto, vzporedno pa tudi raste kvaliteta strokovnih prispevkov in raven strokovne razprave. Na strokovnem področju delujejo tudi sekcije zveze, ki so organizirane po specialnostih, in sicer za kartografijo, zemljiški kataster, kataster komunalnih naprav in inženirsko geodezijo. Družabnemu zblíževanju geodetov je namenjen vsakoletni smučarski dan, organiziran s sodelovanjem geodetskih delovnih organizacij.

Pomembno je sodelovanje Zveze geodetov Slovenije z Zvezo geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije. Slovenski geodeti pri tem aktivno delujejo v strokovnih manifestacijah Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije, ki jo predstavljajo redna posvetovanja in simpoziji, kot tudi v organizacijskih zadevah na sejah predsedstva, skupščinah, plenumih in kongresih.

Smernicam za nadaljnje delo Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije, republiških zvez in društev je bil posvečen V. kongres geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije leta 1975 v Beogradu. Na kongresu je bil podan prerez tridesetletne dejavnosti geodetske službe v

novi Jugoslaviji, sprejeta pa je bila tudi resolucija o geodetski dejavnosti v sedanji etapi našega družbenega in gospodarskega razvoja.

Novim družbenim odnosom se je prilagodila Zveza geodetov Slovenije s sprejetjem novega statuta na skupščini zveze 10.12.1976 v Velenju. Z novim statutom je delovanje zveze usklajeno z določili nove ustave in določbami Zakona o društvih.

V skladu s statutom je Zveza geodetov Slovenije (do sprejetja statuta Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije) zveza treh društev geodetov: ljubljanskega, mariborskega in celjskega. Dejavnost zveze je družbena in strokovna, zanjo pa so odgovorni:

- predsedstvo: predsednik, podpredsednik, 3 voljeni člani, predsedniki društev in delegati društev
- izvršni odbor: 5 voljenih članov
- nadzorni odbor: 3 voljeni člani in delegati društev.

Za dejavnost društev pa sta odgovorna:

- upravni odbor: predsednik, 5 do 7 članov
- nadzorni odbor: 3 člani.

Evidenca članstva izkazuje v letu 1977 takole stanje:

Društvo geodetov Ljubljana: 284
Društvo geodetov Maribor: 86
Društvo geodetov Celje: 95

Skupaj 465 članov ali 58 % vseh geodetskih strokovnjakov v Sloveniji.

V opisanem 30-letnem obdobju so društvo vodili naslednji predsedniki:

Leto:

1947 Ivan Čuček
1949 Ljubo Ravnik
1951 Dušan Mrcina
1953 Anton Košir
1955 Ljuban Zadnik
1956 Matija Klarič
1958 Stane Jekl
1959 Jože Senčar

Leto:

1961 Franjo Rudl
1963 Franc Bratkovič
1965 Janez Obreza
1967 Ivan Golorej
1969 Ivan Golorej
1971 Tomaž Banovec
1973 Peter Šivic
1975 Boris Kren

CELJSKO GEODETSKO DRUŠTVO

Ustanovni sestanek celjske podružnice Geodetskega društva LRS je bil 21.1.1955. V podružnico so se včlanili geodetski strokovnjaki (geodetski inženirji, geometri in geodetski risarji) s širšega celjskega območja z všteti delavci katastrskega urada Trbovlje, Krško in Šoštanj. Podružnica je bila po strokovni organizacijski shemi povezana z Geodetskim društvom LRS, istočasno pa vključena tudi v Društvo inženirjev in tehnikov Celje. Tu so bili geodeti vključeni v skupni sekciji z gradbeniki in arhitekti.

Ob ustanovitvi je bila podružnica zelo aktivna, saj je že v prvem letu organizirala več strokovnih predavanj, nekatera v okviru podružnice, druga v okviru DIT-a Celje. Slednja so bila namenjena širšemu krogu poslušalcev, predvsem tistim, ki so delali pri urbanizmu in projektiranju. Tudi delo podružnice v naslednjih letih je bilo pretežno organiziranje strokovnih predavanj in ekskurzij in prirejanje družabnih večerov.

Za delovanje celjske podružnice ob njeni ustanovitvi kot tudi v kasnejšem obdobju je bilo značilno, da je potekalo v treh smereh: samostojno obravnavanje ožjih strokovnih in organizacijskih zadev, skupne akcije z DIT-om Celje, v katerih so geodeti obravnavali nekatere skupne zadeve v sekciji gradbenikov, arhitektov, in geodetov, ter sodelovanje pri reševanju oziroma obravnavanju splošnejših zadev geodetske stroke v okviru Geodetskega društva LRS oziroma Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije.

V okviru DIT-a Celje so geodeti intenzivno delovali zlasti v obdobju 1957-1959, ko je bil tajnik podružnice Geodetskega društva LR Slovenije tovariš M. Naprudnik hkrati tudi predsednik sekcije gradbenikov, arhitektov in geodetov DIT-a Celje. Tudi še o naslednjih letih je sodelovanje z DIT-om Celje tesnejše kot z Geodetskim društvom LRS. Dvojnost v povezavi v okviru DIT-a in Geodetskega društva LRS je postala očitna zlasti po letu 1959, kot je poslovalo celjsko društvo geodetov pod nazivom DIT Celje - sekcija geodetskih inženirjev in geometrov, dopise iz republike pa je dobivalo na naslov Društvo geodetskih inženirjev in geometrov LRS - podružnica Celje.

Taka organizacija je bila posledica politične akcije, po kateri naj bi se društva ustanavljala po občinah. Na celjskem območju so v tem obdobju delovala občinska društva IT v občinah: Laško, Mozirje, Šmarje, Slov. Konjice in Velenje, od katerih je le slednje med drugimi tehniškimi strokami vzdrževalo tudi geodete.

Pomembna akcija celjske podružnice je bilo organiziranje geodetske razstave, ki je bila v dneh od 27. do 30.1.1960 v prostorih DIT-a Celje. Razstava je imela namen seznaniti širši krog tehniških in drugih strokovnjakov z dejavnostjo geodetske službe. Na razstavi je bila prikazana osnovna geodetska dejavnost, od astronomije, višinerstva, izdelave in reprodukcije načrtov do uporabe geodezije v gradbeništvu, urbanizmu, industriji, gozdarstvu in kmetijstvu.

Leta 1961 se je celjska podružnica organizirala kot okrajno društvo in v ta namen 25.2.1961 sprejela nova društvena pravila. Še nadalje se je čutila močna aktivnost v društveni dejavnosti, saj je bilo organiziranih več predavanj v ožjem krogu, v okviru DIT-a pa je bilo sodelovanje geodetov zlasti pomembno ob razpravah o predlogu urbanističnega načrta mesta Celje. Vidna je bila tudi skrb društva za geodete, zaposlene v negeodetskih institucijah. Njihovi predstavniki so bili v odboru društva, delovne organizacije, v katerih so zaposleni, pa so bile pozvane, naj geodetom omogočajo udeležbo v društvenih akcijah.

Tako kot v republiški zvezi je tudi v celjskem društvu čutili krizo v stroki. Leta 1962 je društvo organiziralo posvetovanje geodetov okraja Celje, ki je bilo posvečeno problematiki geodetske službe v celjskem okraju. Na posvetovanju je bilo ugotovljeno, da glede na potrebe po geodetskih delih in potrebe po novih kadrih. Dan je bil predlog, naj se začasno preneha šolanje geodetskega kadra. Izhod iz težkega položaja naj se išče v zaposlovanju geodetov v drugih, predvsem komunalnih organizacijah.

Smernicam za prebroditev krize v geodetski stroki je bil skoraj v celoti posvečen referat predsednika M. Naprudnika na občnem zboru 19.1.1963. V referatu so bile nakazane organizacijske oblike geodetske službe tako v upravi kot v gospodarstvu. Podan je bil predlog za ustanavljanje zavodov za izmero in kataster zemljišč v občinah. Geodetskim delovnim organizacijam pa sta na voljo dva koncepta za njihov nadaljnji razvoj. Po prvem, centralističnem, naj bi se Geodetskemu zavodu v Ljubljani priključili geodetski zavodi v Mariboru, Celju in Kopru ter podjetje za fotogrametrijo AFOS v Ljubljani. Druga možnost je policentrični razvoj geodetske operative dejavnosti, po katerem bi se navedene organizacije samostojno razvijale.

Odločitev med obema konceptoma naj bi slonela na dolgoročnem konceptu razvoja geodetske dejavnosti, za izdelavo katerega je bila pozvana Geodetska uprava SR Slovenije.

Posledica stopnjevanja krize v stroki je bila tudi kriza v društveni dejavnosti, ki jo je v Celju pospešil tudi odhod dolgoletnega predsednika društva M. Naprudnika na novo delovno mesto v Ljubljani leta 1963. V letu 1965 je zaradi ukinitve okrajev prenehalo delovati Okrajno društvo geodetskih inženirjev in geometrov Celje, novo ime društva pa je bilo Društvo geodetskih inženirjev

in geometrov Celje. Društvo je imelo slabe stike z republiško zvezo. Med dokumenti koresponden- ce je zanimiv dopis zvezi iz leta 1966, v katerem se omenja nezadovoljivo izvajanje geodetskih del zaradi pomanjkanja sredstev, brezperspektivnost v zaposlovanju novih kadrov in neustreznost načina opravljanja strokovnih izpitov.

Dejavnost društva v Celju se je v tem obdobju omejila na organizacijo strokovnih predavanj. Na občnem zboru leta 1969 je društvo sprejelo nova pravila, leta 1970 pa je poleg predavanj skupaj z Geodetskim zavodom Celje organiziralo strokovno ekskurzijo v Švico, v katero je sodil tudi ogled najbolj znanih proizvajalcev geodetskih instrumentov - tovarn Wild in Kern.

Po prebroditvi krize v geodetski dejavnosti se celjsko društvo vključuje v splošna dogajanja na geodetskem področju. Članstvo seznanja z novo zakonodajo in novimi področji dejavnosti stroke, med katerimi so zlasti pomembni prostorski in komunalni informacijski sistemi in uvajanje računalništva v geodetsko dejavnost. O tem je bilo organiziranih več strokovnih predavanj.

Celjsko društvo je bilo organizator geodetskih dnevov v Dobrni leta 1973 in v Velenju leta 1976. Zlasti na slednjem je poleg organizacijskega viden znaten prispevek članov celjskega društva tudi na strokovnem področju. Celjsko društvo je bilo tudi organizator smučarskih tekmovanj geodetov v letih 1973 in 1976, obakrat na Golteh.

Družabnemu zblíževanju geodetov so v glavnem namenjeni občni zbori. Organizirajo se v različnih krajih celjskega območja, obsegajo pa sam zbor, predavanje o aktualni temi in družabni večer.

V letih 1975 in 1976 je bila dejavnost društva usmerjena v pripravo novih društvenih pravil, s katerimi naj bi se delovanje društva prilagodilo novi ustavi in Zakonu o društvih.

V okviru DIT-a Celje se je prizadevnost geodetskega društva močno zmanjšala in se v glavnem omejuje na udeležbo predsednika društva na sejah predsedstva DIT-a. Sodelovanje je bilo tesnejše le ob reševanju problemov v zvezi z reorganizacijo DIT-a Celje in v iskanju ustrezne vloge društva v okviru DIT-a. Ta naj bi se prilagodila novim predpisom.

Predsedniki Društva geodetskih inženirjev in geometrov Celje:

Leto:

1955-	Vinko Klemen, tajnik podružnice
1956-1959	Milan Naprudnik, tajnik podružnice
1959-1963	Milan Naprudnik
1963-1965	Jože Geršak
1965-1967	Franc Krečič
1967-1969	Alojz Trobiš
1969-1973	Vinko Klemen
1973-1976	Gojmir Mlakar
1976-	Marjan Štrozak

Viri: Gvido Brüfach - Kronika strokovne organizacije geodetov
Arhiva celjskega geodetskega društva
Geodetski vestnik, letniki 1970-1977

LJUBLJANSKO GEODETSKO DRUŠTVO

Razvojna pot današnjega Ljubljanskega geodetskega društva sega v leto 1947, ko se je oblikovala geodetska sekcija pri DIT v Ljubljani. V letu 1951 se je sekcija preimenovala v Društvo geodetskih inženirjev in geometrov LRS. Na občnem zboru Društva geodetskih inženirjev in geometrov LRS, ki je bil 23.2.1953, se je društvo preimenovalo v Geodetsko društvo LRS. V letu 1955 so

ustanovljene podružnice Geodetskega društva LRS v Celju, Mariboru in Kopru, na ljubljanskem območju pa je funkcijo podružnice še dalje opravljalo Geodetsko društvo LRS. V letu 1958 je bila na ustanovnem občnem zboru ustanovljena tudi ljubljanska podružnica, sedaj ponovno Društva geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije. V letu 1961 se je ljubljanska podružnica preimenovala v Okrajno društvo geodetskih inženirjev in geometrov Ljubljana in sprejela Statut društva. Na občnem zboru društva, ki je potekal decembra 1969, se je Okrajno društvo geodetskih inženirjev in geometrov Ljubljana preimenovalo v ljubljansko geodetsko društvo in v zvezi s tem je bil občnemu zboru predložen nov Statut društva. Ker je ljubljansko geodetsko društvo vključevalo v svoje članstvo vse geodetske strokovnjake na območju med Črnomljem-Ljubljano-Kamnikom-Jesenicami-Novo Gorico-Koprom-Črnomljem, je bilo na občnem zboru leta 1969 predlagano, naj se v vseh večjih krajih ustanovijo aktivni (podružnice ljubljanskega geodetskega društva), njihovi predsedniki pa naj bi bili avtomatično člani upravnega odbora ljubljanskega geodetskega društva. Ta predlog ni bil uresničen in tudi ne bi mogel biti, ker z na novo sprejetim statutom ni bil formuliran, navedene so bile zgolj upravne občine, na območju katerih deluje ljubljansko geodetsko društvo. Problem razsežnosti delovanja ljubljanskega geodetskega društva obstaja še danes. V skladu z republiškim Zakonom o društvih, so bila leta 1976 za ljubljansko geodetsko društvo izdelana nova pravila, v katerih je področje njegovega delovanja omejeno zgolj na mesto ljubljana, člani društva pa so še vedno vsi, kot jih je navajal stari statut.

Društvo je svojo dejavnost usmerjalo v dviganje strokovne ravni svojih članov z organiziranjem strokovnih predavanj, posvetovanj, ekskurzij in razstav. Ukvarjalo se je tudi z vprašanjem kadrov, šolanja in strukture kadrov, s strokovnimi izpiti in dopolnilnim izobraževanjem, normiranjem in vrednotenjem dela, načinom nagrajevanja po delu in produktivnosti dela. Razpravljalo je o obliki organizacije geodetske službe, o geodetskih delih, nujnosti, prioriteti in načinu njihovega izvajanja, o vključitvi geodetske dejavnosti v urbanizem, regionalno prostorsko planiranje in evidentiranja komunalnih naprav. Sodelovalo je pri sprejemanju predpisov, pravilnikov, normativnih aktov in zakonov, nanašajočih se na geodetsko dejavnost. Vsekakor pa je bila dejavnost ljubljanske podružnice in pozneje Okrajnega društva tesno povezana z dejavnostjo Geodetskega društva LRS.

Društvo kot tako deluje po programu in smernicah, ki jih sprejme na občnem zboru društva. Te smernice so osnova programa dela upravnega odbora društva, ki se izvoli na občnem zboru društva za obdobje dveh let. Najživejša pa je dejavnost društva ob občnih zboreh, ko so stiki med člani neposredni. Takrat je izmenjava mnenj in izkušenj najbolj izrazita. V ta namen se takrat oblikujejo sekcije po dejavnostih kot so: zemljiški kataster, kataster komunalnih naprav, inženirske geodezije, izmere itd.

Od svoje ustanovitve pa do danes je ljubljansko geodetsko društvo imelo devet upravnih odborov. V tem obdobju pa so bili predsedniki društva tovariši:

<u>Leta:</u>	<u>Leta:</u>
1958 Rado Dvoršak	1969 Alojz Gorenc
1959 Branko Makarovič	1971 Pavel Zupančič
1961 Karel Zupan	1973 Florjan Vodopivec
1963 Franc Ules	1975 Radko Brinovec
1967 Peter Šivic	

MARIBORSKO GEODETSKO DRUŠTVO

Mariborska podružnica geodetskega društva LRS je bila ustanovljena v začetku leta 1955 in vanjo so bili vključeni skoraj vsi geodetski inženirji, geometri in geodetski risarji iz območja sedanje mariborske, slovenjgraške, radgonske, murskosoboške, lendavske, ljutomerske, ormoške, ptujske in slovenskobistriške občine. Kot že sam naziv pove, je bila le podružnica republiškega društva, na tukajšnjem območju pa je bila povezana z okrajnim društvom inženirjev in tehnikov Maribor.

Če prelistavamo zapisnike sej in občnih zborov, ki so na žalost zelo redki ugotavljamo, da so razpravljali v glavnem o plačah, dnevnicah, prošnjah za stanovanje, nemogočih razmerah na terenu in v pisarni, izredno slabem geodetskem terenskem in pisaniškem instrumentariju, stihiji v geodetski dejavnosti in slabem finančnem stanju v društveni blagajni.

O teh problemih so takratni šefi katastrskih uradov in geodetskega zavoda sicer obveščali občine in okraje kot delodajalce, vendar so bile pozitivne rešitve zelo redke, predvsem zaradi zapostavljanja uslužbencev in geodetske stroke nasploh. Tipičen primer takega stanja je podatek, da je društvo dobilo eno in edino dotacijo v znesku 30.000 dinarjev v letu 1959 od takratnega OLO Maribor.

Nadaljnja vsebina sestankov, sej in občnih zborov so bila strokovna predavanja in posvetovanja ter ekskurzije, ki so imele predvsem namen seznaniti članstvo z novim instrumentarijem, metodami dela in novimi dosežki na geodetskem področju na eni strani ter čimbolj uveljaviti geodetsko dejavnost na drugi strani.

Razmere tedanjega časa so bile take, da so imele projektantske, gradbene, urbanistične, elektrogospodarske in druge organizacije v petletnem planu favoriziran položaj in so za geodetsko dejavnost sicer dobivale finančna sredstva, vendar so bili geodetski izdelki izdelani predvsem za njihove potrebe ter se v končni fazi niso mogli uporabiti za splošne družbene interese, predvsem ne za zemljiški kataster. Iz tedanjega časa še dandanes obstajajo geodetski polizdelki za nekatera naselja, dolino reke Drave in za območja, za katera niti ne vemo, ki ležijo brez vrednosti in jih danes z reambulacijami ne moremo več dopolniti.

Glasovi o stihiji v geodetski dejavnosti so bili zelo močni, vendar niso naleteli na plodna tla pri okrajnih in občinskih forumih, ker vodilni geodetski strokovnjaki v okraju niso bili dovolj politično afirmirani. S svojo besedo ni bilo mogoče spremeniti toka dogajanj, ker takratna zakonodaja ni dajala te možnosti in ker tudi Geodetska uprava SRS ni zagotavljala finančnih sredstev za sofinanciranje geodetskih del.

Vsakoletni občni zbori so bili organizirani izključno v zimskih mesecih, to je izven terenske sezone, ko so bili geodetski strokovnjaki v pisarnah. Sestavni del teh občnih zborov so bili tudi družabni večeri, ki so se jih udeleževale praviloma tudi žene članov društva in so nadomeščali stanovske plese, kot jih imajo druge stroke. Ta tradicija se je ohranila še danes, čeprav se zadnja leta pridružujemo tudi gradbenikom.

Za te večere je bilo značilno obujanje spominov in pripovedovanje starejših kolegov geometrov o "robiji" v Srbiji pred vojno in ugotavljanje o dobrih pogojih za delo, ki jih ima mlada generacija "terencev" v današnjem času v Sloveniji. Mladi geometri terenci, ki se prek leta skoraj niso videli, pa so si pripovedovali o doživljajih na terenu v sezoni in o problemih, na katere so naleteli pri svojem delu.

Delovanje mariborske podružnice je bilo od ustanovitve naprej prilagojeno trenutnim potrebam samega društva, njegovim hotenjem, smernicam in predlogom republiškega in zveznega društva ter sodelovanju z občinskim DIT-om. To delovanje je bilo uspešno, saj so bile vse akcije izvedene s sodelovanjem članov upravnega odbora in delegatov na raznih skupščinah, konferencah in sejah ter prilagojene političnim smernicam o delovanju društva in sodelovanju s sorodnimi društvi.

Ko se je v letu 1961 podružnica preimenovala v Okrajno društvo geodetskih inženirjev in geometrov, je bil sprejet nov statut društva, ki je dal članstvu in upravnemu odboru močno spodbudo za še tesnejše sodelovanje in aktiviranje geodetov v društvu, ker se je čutila kriza v geodetski dejavnosti, ki pa na našem območju ni prišla toliko do izraza, da bi povzročila brezposelnost, temveč samo skrb za perspektivo geodetov in stroke nasploh.

Razmere v geodetski dejavnosti so se začele občutno izboljševati, zato se je vsebina sej, sestankov in občnih zborov močno spremenila. Odpadle so večne diskusije o plačah in dnevnicah, ki so bile urejene z Zakonom o delovnih razmerjih, izboljšala se je oskrbljenost z geodetskim instrumen-

tarijem, predvsem pa so se izboljšali delovni pogoji geometrov terencev zaradi motorizacije, ki je odločujoče spremenila način življenja in interesnega dela.

Člani društva geodetskih inženirjev in geometrov Maribor so radi sodelovali na sestankih in občnih zborih, udeleževali so se posvetovanj v republiškem in zveznem merilu in v inozemstvu ter tako poskušali prispevati svoj delež za boljše delovanje društva geodetskih inženirjev in geometrov in geodetske dejavnosti. Žal pa cilji niso bili vedno dovolj jasno izraženi.

Močnejši razmah aktivnosti in večjo smotrnost dela v društvu je opaziti po letu 1965. Veliko zaslug za pestrejšee delovanje društev nasploh je imela v tem in kasnejših obdobjih Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije, ki je s svojimi akcijami in pobudami dajala smernice že delovanje društev.

Sklepi o tem, naj se članstvo udeležuje tudi mednarodnih kongresov FIG-a in najbolj aktualnih domačih in mednarodnih posvetovanj, da so društva tudi sama organizatorji republiških in zveznih posvetovanj, uvedba "geodetskega dneva", šolanje geodetskih kadrov, "smučarski dan", strokovna predavanja, meddruštvena dejavnost itd. so oblike, brez katerih bi si delovanje društev danes bolj težko predstavljali.

Mariborsko društvo je leta 1965 organiziralo svojevrstno ekskurzijo na kongres FIG-a v Rim. Zaradi minimalnih finančnih sredstev so člani potovali z lastnimi vozili in nato kampirali v Rimu. Uspeh je bil popoln in vsi se še danes radi spominjajo te ekskurzije.

Leta 1969 smo na pobudo Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije organizirali posvetovanje o inventarizaciji prostora. Na tem posvetovanju je geodetska stroka prvič javno nastopila kot prostorski registrator in planer; bilo pa je tudi predhodnica zveznega posvetovanja, ki je bilo naslednje leto na Bledu.

"Smučarski dan" pri Ribniški koči na Pohorju in "geodetski dan" v Mariboru leta 1974 sta po splošni oceni prav dobro uspela, kar daje članom društva še več poleta pri delu. Letos organiziramo "geodetski dan" v Murski Soboti in upamo, da nam bo, po pripravah sodeč, lepo uspel. V letu 1978 nas čada še izvedba "smučarskega dne" in le nemogoče snežne razmere nam lahko onemogočijo to prireditvev.

V vmesnih obdobjih smo skrbeli za meddruštveno dejavnost in smo bili tudi soorganizator izrednega študija naših članov na prvi stopnji. Organizirali smo tudi srečanje z graškimi geodeti in smo si v Gradcu ogledali njihove upravne in delovne institucije, na Dunaju pa centralni računalniški center.

Po letu 1970 pa je društvo tudi razpravljalo o organizaciji geodetske službe in sprejemanju geodetske zakonodaje ter ostalih predpisov.

Boljši sistematiki dela, ki jo je začela uvajati Geodetska uprava SRS, in uvedbi srednjeročnih programov geodetskih del smo prisluhnili tudi člani mariborskega društva in sklenili, da se bomo čimbolj pridružili programiranemu delu. Tako smo z novimi izmerami in reambulacijami poskusili omiliti stanje, ki je bilo posledica obdobja, ko smo zelo težko uveljavili svoje zahteve. Z uveljavitvijo naše občinske kartografije in s svojim vplivom na delovanje prostorskega planiranja pa smo si vsaj v Mariboru pridobili močan ugled. Podobno se dogaja tudi v ostalih večjih mestih naše regije, kot so Ptuj, Murska Sobota, Slovenj Gradec itd.

Društvo geodetov Maribor je zlasti na sestankih upravnega odbora društva, po potrebi pa tudi v razširjeni sestavi z vsemi načelniki našega območja, obravnavalo pomembnejše teze nove geodetske zakonodaje in ostalih predpisov. S pripombami in amandmaji smo želeli prikazati naše želje in interese za boljšo in smotrnejšo rešitev raznih zadev. Prakso razširjenih sestankov upravnega odbora društva z navzočnostjo načelnikov geodetskih uprav in predstavnika Geodetskega zavoda Maribor smo sedaj sprejeli in organiziramo take sestanke redno v drugem kraju vsaj 4-krat na leto. Tako zajamemo širšo bazo in popestrimo problematiko razprav na sestankih.

Povezava z ZIT Maribor je žal bolj formalna. Udeležujemo se potrebnih sestankov in uporabljamo njene prostore, za to pa tudi letno plačujemo določen delež za vzdrževanje zgradbe.

Predsedniki Društva geodetov Maribor v dosedanjem obdobju so bili:

Leta:

1955-1959 Mirko Lorber
1959-1962 Stanko Jecelj
1962-1965 Rihard Robinšak
1965-1967 Stanko Jecelj

Leta:

1967-1969 Janez Kobilica
1969-1976 Dušan Mrzlekar
1976- Rihard Robinšak

Dr. Mirko TOMIČ*

RAZVOJ ZEMLJIŠKEGA KATASTRA V SR SLOVENIJI**

O razvoju in stanju zemljiškega katastra v naši državi so večkrat razpravljali na velikih zborovanjih - kongresih in posvetovanjih geodetskih strokovnjakov. Tako je bila tudi na kongresu Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Jugoslavije, ki je bil v Beogradu decembra 1976. leta, podana ocena stanja izmere in zemljiškega katastra konec leta 1975. Iz te ocene je videti, da obstaja institucija zemljiškega katastra, vzpostavljena na temelju opravljene katastrske izmere in klasifikacije zemljišč na 88 % območja države, na preostalih 12 % pa še vedno obstaja samo popisni kataster. Nadalje pomeni 49 % obstoječe katastrske izmere nova izmera z ugodnimi tehničnimi značilnostmi, 39 % je stare grafične izmere, ki je dotrajala in jo bo treba v doglednem času obnoviti.

Ne samo v SR Sloveniji, temveč tudi v vseh ostalih republikah in pokrajinah so hitri gospodarski razvoj, urbanizacija prostora in velika graditev, povečani promet z nepremičninami in urejanje pravnih razmerij med fizičnimi in pravnimi osebami vsilili potrebo, po tem, da se začne širiti vsebina in se poveča zanesljivost podatkov, ki se vodijo o nepremičninah v zemljiškem katastru. Zato so si vse republike in pokrajine prizadevale zadostiti zahtevi časa in so začele obnavljati in modernizirati grafično in opisno katastrsko dokumentacijo na podlagi čim sodobnejše in širše koncepcije. V tej smeri so, posebno po opravljeni decentralizaciji, s katero je bilo preneseno na republike in pokrajine pooblastilo, da predpisujejo materialne in organizacijske predpise in na svojem območju samostojno urejajo opravila izdelave in vzdrževanja izmere in zemljiškega katastra, v nekaj zadnjih letih vse republike in pokrajine predpisale republiške predpise o izmeri in zemljiškem katastru. V teh predpisih so precizirane današnja in prihodnja težnja razvoja zemljiškega katastra, njegova vsebina in širina dejavnosti kakor tudi postopek, ki se bo uporabljal v procesu izdelave.

* Dr. Mirko Tomič, 41000 Zagreb, YU, Socialistične revolucije 2

** Ta prispevek je povzet iz dela STANJE IN RAZVOJNA TEŽNJA ZEMLJIŠKEGA KATASTRA V SFRJ S POSEBNIM OZIROM NA STANJE IN RAZVOJ V SR SLOVENIJI, ki je sestavni del raziskovalne naloge ZBIRANJE PROSTORSKIH PODATKOV V KATASTRIH IN EVIDENCAH, ki jo je izdelal Geodetski zavod SRS v aprilu 1977. Nalogo, katere nosilec je tov. Peter Šivic, dipl. inž. geod., sta naročila Raziskovalna skupnost Slovenije in Geodetska uprava SR Slovenije. Za objavo sklepnih misli tov. Tomiča iz navedene naloge smo se odločili zato, ker dajejo neke vrste oceno razvoja zemljiškega katastra v SR Sloveniji, ki je še posebej zanimiva zaradi tega, ker jo daje priznani strokovnjak s tega področja iz sosednje republike.

Med pripravljanjem predpisov in zavzemanjem stališč so se povsod pojavile različne dileme, ki so se nanašale na vprašanje, kakšno evidenco o nepremičninah je treba imeti, kaj naj bi obsegala in katera organizacijska oblika bi bila najprimernejša glede na čim lažji pristop in čim preprostejšo uporabo razpoložljivih podatkov. Pravzaprav se ta vprašanja ne zastavljajo samo v naši državi, temveč tudi v ostalem svetu, zato tudi med republikami in pokrajinami o njih ni bilo enotnega stališča.

Vzpostavljajoč prevzeta stališča in rešitve, podane v predpisih posamezne pokrajine ali republike, in načela, na katerih temeljijo, bi mogli dati naslednjo oceno:

Zakoni o izmeri in zemljiškem katastru, ki so jih predpisale SR Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora in Makedonija ter obe avtonomni pokrajini, ohranjajo glede na vlogo in vsebino zemljiškega katastra osnovna načela, na katerih so sloneli odredba o zemljiškem katastru iz 1953. leta in kasnejši zvezni predpisi. V zakonih teh republik ni natančno definirano, kaj obsega institucija katastra, temveč je odrejeno samo, čemu naj rabi. V njih se uveljavlja teza o ločitvi institucije izmere od zemljiškega katastra, zato v tem smislu niti ne urejajo posebej katastrske izmere kot ene izmed dejavnosti v procesu izdelave zemljiškega katastra in katastrskih načrtov ne obravnavajo kot delov katastrskega operata. Ta opredelitev je sprožila številne razprave, ki pa niso dale enotnega odgovora, čeprav je to bolj formalno kot pa bistveno vprašanje.

Osnovna težnja glede nadaljnjega razvoja zemljiškega katastra v vseh republikah in pokrajinah je vzpostaviti katastrsko dokumentacijo na celotnem območju republike oziroma pokrajine, racionalizirati njeno izdelavo in vzdrževanje z uporabo avtomatizacije pri obdelavi podatkov ter sodobnih metod in instrumentarija pri izvedbi izmere.

Zakon o geodetski izmeri SR Hrvatske se razlikuje od zgoraj navedenih zakonov, popolneje določa vlogo in jasneje precizira vsebino zemljiškega katastra; pri tem jo ohranja v glavnem tako široko, kot je bila prej. V tem zakonu je napravljena določena diferenciacija med pojmom splošne in katastrske izmere v tej smeri, da je katastrska izmera samo tista, s katero se zagotavljajo podatki o zemljišču, ki jih vodi kataster, splošna izmera pa se obravnava kot strokovna dejavnost, s katero se zbirajo podatki, potrebni za izdelavo raznovrstne kartografske dokumentacije, kakor tudi niz drugih nadgradenj na področju planiranja in projektiranja.

V vseh republikah in pokrajinah se posebno v zadnjem desetletju kaže težnja po razširitvi klasične vsebine zemljiškega katastra tako, da se obseže čim več podatkov o fizičnem in pravnem statusu nepremičnin in o prostoru, na katerem ležijo. V posamezni republici in pokrajini se je to pokazalo s sprejetjem enega popolnejšega ali več posameznih predpisov. Tako so nekatere republike in pokrajine sprejele, poleg predpisov o izmeri in zemljiškem katastru, še predpise o posebni evidenci posesti v družbeni lasti, zatem o pomorskih in vodnih dobrinah, o komunalnih instalacijah in podobnem, kar v širšem smislu pomeni razširitev vsebine in vloge zemljiškega katastra.

Težnja po razširitvi vsebine in vloge zemljiškega katastra in njegovi vključitvi v splošni informacijski sistem o nepremičninah se je zlasti uveljavila v SR Sloveniji s predpisi, ki so bili v zadnjem času sprejeti v tej republici.

SR Slovenija je sprejela dva zakona, ki urejata gradivo izmere in zemljiškega katastra, in posebej zakon o temeljni geodetski izmeri in zakon o zemljiškem katastru. Zakon o temeljni geodetski izmeri ne opredeli posebej vloge geodetske izmere, ker ji daje pomen že v svojem naslovu in ugotavlja kot osnovo drugim nadgradnjam. V tem pogledu je ta opredelitev podobna konceptiji, sprejeti v SR Hrvatski. Nasprotno pa se zakon o zemljiškem katastru v marsičem razlikuje od opredelitev, sprejetih v drugih republikah in pokrajinah.

Novi zakon o zemljiškem katastru v SR Sloveniji razširja dosedanja funkcijo zemljiškega katastra še v pravno in prostorsko funkcijo. Po zamišljeni konceptiji se mora zemljiški kataster v prihodnosti razviti v dve osnovni evidenci o nepremičninah, in sicer v:

- zemljiški kataster, ki bi imel lastninsko-davčno funkcijo, in
- zemljiški kataster, ki bi imel prostorsko funkcijo.

Ti dve evidenci se vodita v posebnih katastrskih dokumentacijah, tj. dejansko obstajata dve vrsti katastrskega operata. Prvi bi obsegal osnovne podatke o zemljišču, ki so bili v katastru vodeni tudi doslej, dodajali pa bi še podatke o lastninski pravici na zemljišču in objektih na njem. Drugi, tj. prostorski katastrski operat, bi obsegal podatke, ki definirajo nepremičnine v prostorskem smislu. To so predvsem podatki o režimu uporabe oziroma namembni zemljišča za namene, določene s pozitivnimi predpisi ali drugimi pravnimi akti, zatem o teritorialni pripadnosti upravnim, statističnim in drugim teritorialnim enotam glede na lokacijo nepremičnine.

Novost v sprejetem sistemu organizacije, vsebine in vloge zemljiškega katastra glede na dosedanje stanje v SR Sloveniji je tale:

- S sprejetjem posebnih predpisov o temeljni geodetski izmeri in zemljiškem katastru je bila formalno izvedena ločitev institucije zemljiškega katastra, dasi je v obeh predpisih prisotna njuna medsebojna povezanost. Ta delitev je bila napravljena, izhajajoč iz stališča, da je geodetska izmera širša od katastrske, ker rabi tudi za druge namene, ne le za izdelavo zemljiškega katastra.
- Dosedanja vsebina zemljiškega katastra se razširja na to, da obsega nove podatke glede lokacije in nekaterih nadaljnjih značilnosti nepremičnin. Zakon ne predpisuje okvira za število in vrsto podatkov, zato je mogoča njihova razširitev v obsegu, odvisnem od družbenih potreb.
- Sprejeto je bilo načelo absolutne soglasnosti z zemljiško knjigo glede lastništva na nepremičnini, česar v drugih republikah in pokrajinah ni. Obstajajo mnenja, da sprejetje takšne opredelitve uzakonja popolno podvojitve vodenja evidence o pravnem statusu nepremičnin, tj. enkrat v zemljiškem katastru, drugič v zemljiški knjigi.
- V zemljiškem katastru se vodi pravni lastnik zemljišča namesto posestnika oziroma uporabnika. Zaradi dosledne izvedbe tega principa je bila napravljena sprememba tudi v načinu izvedbe sprememb lastništva v zemljiškem katastru. Tako spremembo je namreč mogoče izvesti v zemljiškem katastru samo, če se poprej izpelje v zemljiški knjigi.
- Vpeljan je bil poseben in obvezen postopek zamejničenja zemljiških parcel, ki temelji na načelih splošnega upravnega postopka. Prav o tej opredelitvi je bilo, v jugoslovanskih razmerah, mnogo razpravljanja o njegovi upravičenosti. Obstajajo gledišča, da je zamejničenje lastninskih meja ali neke druge pravice na zemljišču eden izmed prvih in osnovnih pogojev za točnost katastrske izmere in zanesljivost podatkov, vnešenih v evidenco, za katero stoji avtoriteta države. Vendar obstajajo mnenja, da naš družbeni razvoj, zapletenost izvedbe in dolžina trajanja predvidenega postopka ter materialni stroški, ki so potrebni za označevanje meja, ne govorijo v prid prevzeti konceptiji.
- Razširjeno je bilo število katastrskih kultur po danes obstoječih variacijah uporabe zemljišč v kmetijski proizvodnji. Glede na dejansko rabo zemljišč sta bili vpeljani poleg dosedanje diferenciacije na plodna in neplodna zemljišča ter gozdna zemljišča še kategoriji zemljišč pod gradbenimi objekti in zelenih površin.
- Predpisana pristojnost družbenopolitičnih skupnosti je nekoliko drugačna kot v drugih republikah in pokrajinah, posebno ko gre za izdelavo zemljiškega katastra. Pri izdelavi zemljiškega katastra je namreč pristojnost razdeljena med občino in republiko tako, da so v pristojnosti občine vse dejavnosti, ki imajo naravo upravnega postopka, vse dejavnosti geodetsko-tehnične narave pa so ostale v republiški pristojnosti.
- Za lastnike in pravne uporabnike zemljišča je zakon predpisal obveznost prijavljanja samo tistih sprememb na zemljišču, ki so nastale pri kulturi, razredu ali gradnji objekta, vse spremembe, nastale v zvezi s spremembo lastništva, pa se prijavljajo prek zemljiške knjige.

Razvojna težnja institucije zemljiškega katastra v SR Sloveniji in pomen sprememb, izražena s sprejetimi opredelitvami in uzakonjena s sprejetimi predpisi, pomeni pomemben korak pri spre-

minjanju njene vloge in vsebine. Danes namreč v svetu prevladuje mišljenje, da je treba težiti k ustvarjanju čim širše in čim enotnejše evidence o nepremičninah, ki jo je mogoče uporabljati za več namenov oziroma ki ima večkratni namen. S tega stališča se misli, da je treba klasični tip zemljiškega katastra transformirati tako, da zagotovi geografsko osnovo identifikacije nepremičnine in da daje o njej čim širše tehnične, pravne, gospodarske in fiskalne informacije, kar popolnoma omogočajo sodobna sredstva za avtomatsko obdelavo raznih vrst podatkov. Tako se trudijo države, ki imajo stari zemljiški kataster, da bi ga modernizirale in razširile njegovo vsebino, medtem države, ki še nimajo katastra pa se trudijo, da bi ga vzpostavile na osnovi v svetu prevladujočih spoznanj in teženj.

Upoštevajoč razložene težnje v svetu glede razvoja institucije zemljiškega katastra, je mogoče trditi, da so koncepcije, ki jih je sprejela SR Slovenija, pozitivne, četudi jih bo prihodnja praksa v nekaterih stvareh dopolnila in korigirala. Glede na dejstvo, da že obstoječi zemljiški kataster v SR Sloveniji daje obilje podatkov o nepremičninah in prostoru, v katerem ležijo kakor tudi to, da so katastrski operati v veliki meri prevedeni na avtomatsko obdelavo, so ustvarjeni pogoji, da se vključi v celostni prostorski informacijski sistem republike in da postane zelo primerno izhodiščno ogrodje tega sistema.

Literatura

Klarič Matija, Koordinatni sistemi v SR Sloveniji,
Geodetski vestnik, Ljubljana, 19 (1975) 4.

Kralj Zvonimir, Le cadastre, les livres fonciers et la Reforme agraire en Yugoslavie,
Beograd, 1936

Papi Jahiel; Lukić Vladimir: Premjer i katastar zemljišta
V: Geodetska delatnost u sadašnjoj etapi razvoja naše zemlje
Peti kongres geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije,
Beograd, SGIGJ, 1975

Premjer i katastar zemljišta
Prispevek Savezne geodetske uprave v : 20 godina SGIGJ,
Beograd, 1972

Stanje geodetskih radova u SR Sloveniji,
Geodetska uprava SRS v: 20 godina rada SGIGJ,
Beograd 1972

Tomić Mirko: Stanje državnog premjera i katastra zemljišta u FLRJ,
Zagreb, 1953

Tomić Mirko: Ekonomski elementi u katastru zemljišta i problematika
vezana s njima
Referat na savetovanju o katastru zemljišta,
Novi Sad, 1955

Ukmar Zorko: Katastar zemljišta u SR Sloveniji
V: Geodetska delatnost u sadašnjoj etapi razvoja naše zemlje,
Peti kongres geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije,
Beograd, SGIGJ, 1975

ZAKONI

- razni pokrajinski in republiški zakoni o izmeri in katastru iz
obdobja 1971-1975

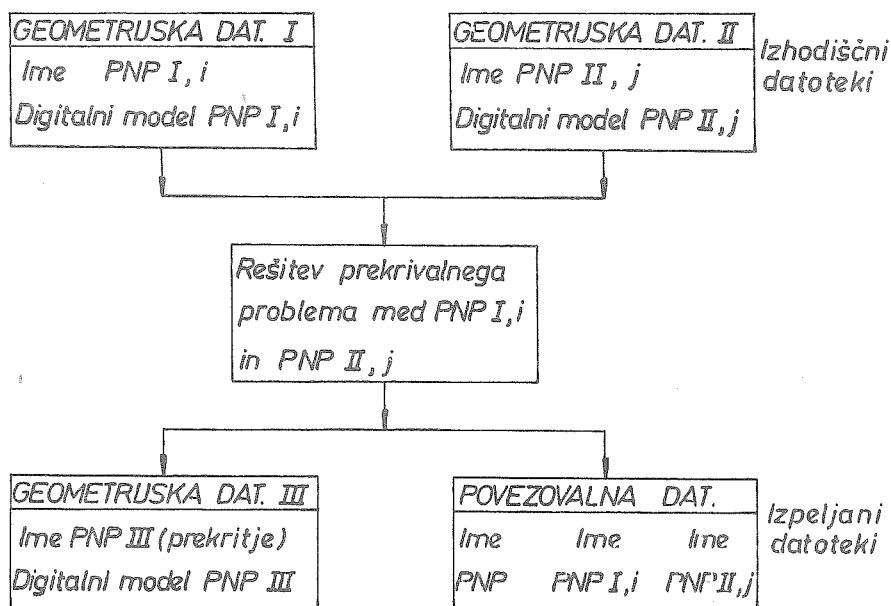
PRENOS INFORMACIJ PREK LOKACIJ**

Lokacija podatkov in njihov prenos sta eden izmed osnovnih problemov, ki ga je pri nas načela že uvodna študija o možnostih oblikovanja prostorskega informacijskega sistema (Banovec, 1972). Po zaključku druge faze raziskovalnega projekta o prostorskem informacijskem sistemu Slovenije so bila osnovna vprašanja toliko razjasnjena, da je bilo mogoče posamezne podrobnosti obdelati v posebnih raziskovalnih nalogah; med njimi je bila tudi raziskovalna naloga Prenos informacij preko lokacij, ki jo je izdelal Inštitut Geodetskega zavoda SRS v letu 1977. Prenos informacij je postopek, s katerim priredimo informacije, glede na njihovo prostorsko lego, določenim prostorskim nosilcem podatkov (PNP), tj. točkam, črtam, ploskvam ali prostorskim telesom. Logična osnova prenosa informacij je induktivno in deduktivno sklepanje. Če ima prostorski nosilec podatkov, ki je sestavni del nekega večjega prostorskega nosilca podatkov, določeno lastnost, sklepamo, da ima to lastnost tudi prostorski nosilec podatkov, katerega del je. Tako sklepanje uporabljamo npr. pri agregaciji podatkov nižjih teritorialnih enot na ravni višje teritorialne enote (npr. iz statističnih okolišev v krajevne skupnosti), ki jo zato lahko uvrstimo med postopke induktivne generalizacije.

1. Model prenosa informacij prek lokacij

Teoretski model prenosa informacij prek lokacij loči dve glavni fazi:

1. Medsebojna prireditev prostorskih nosilcev informacij, slika 1
2. Prenos informacij med medsebojno prirejenimi prostorskimi nosilci podatkov - slika 2

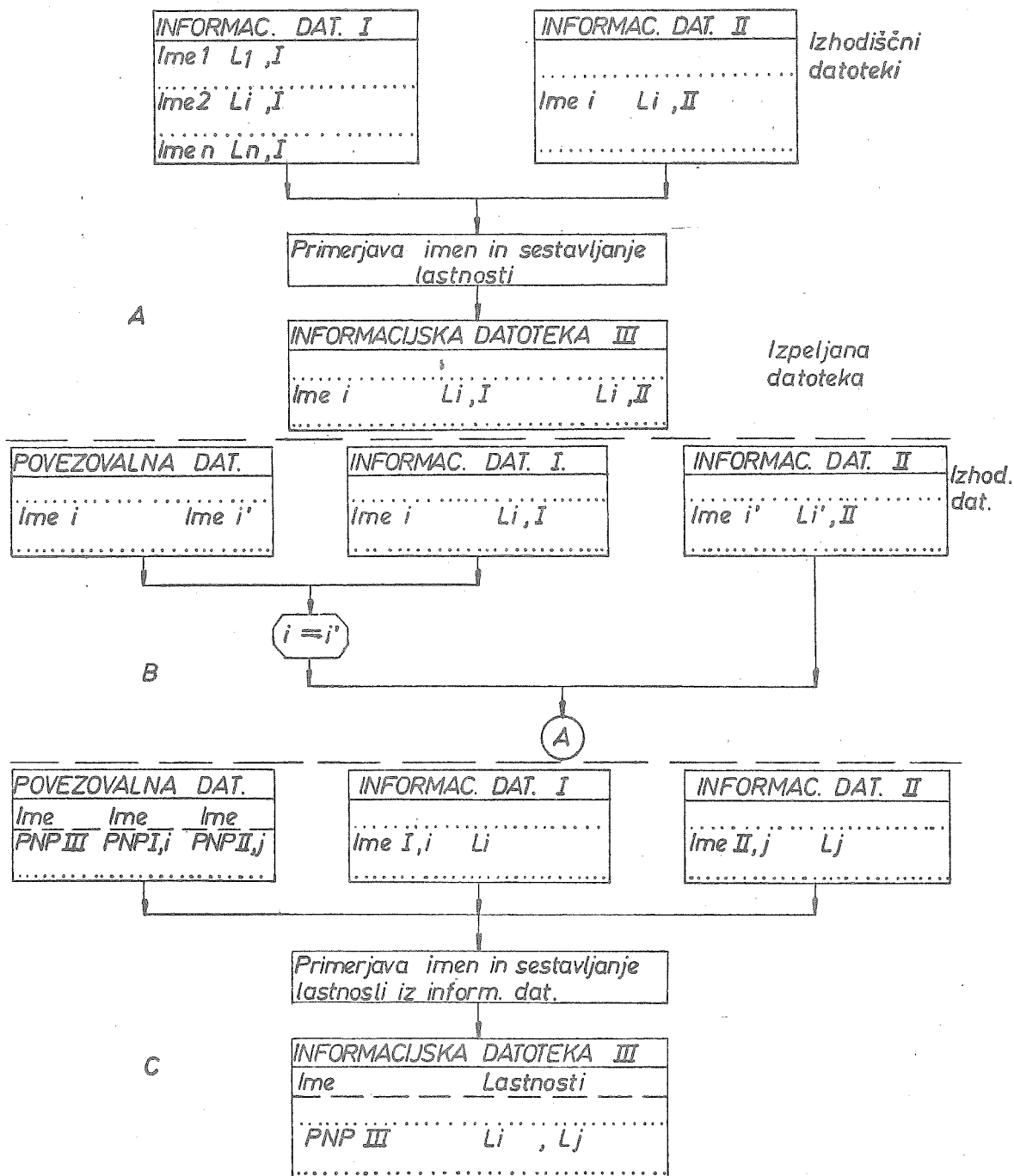
Slika 1. Medsebojna prireditev prostorskih nosilcev podatkov

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetski zavod SRS, Šaranovičeva 12, dipl.inž.geod.

** Poročilo o raziskovalni nalogi Inštituta Geodetskega zavoda SRS

Geometrijske datoteke vsebujejo numerične modele prostorskih nosilcev podatkov, podane s koordinatami lokacijskih točk (LT); praviloma so to koordinate posameznih lokacijskih točk ali koordinate lokacijskih točk obrisa ploskovnega nosilca podatkov. Povezovalne datoteke dajejo podatke o prostorskih nosilcih podatkov, katerih presek (prekritje) tvori na novo nastali prostorski nosilec podatkov, pri čemer so imena izražena bodisi v numerični (koordinate centroidov, npr.) ali alfanumerični obliki.

Prostorski nosilec podatkov, ki je nastal po rešitvi prekrivalnega problema npr. iz dveh teritorialnih območij, vsebuje lastnosti obeh prekrivajočih se območij. V tem primeru moramo prostorski nosilec podatkov, ki je izid rešitve prekrivalnega problema, povezati z informacijskimi datotekami prostorskega nosilca podatkov, ki se sečeta.

Slika 2. Prenos informacij med medsebojno prirejenimi PNP

Če želimo sestaviti podatke (lastnosti L) dveh informacijskih datotek, ki vsebujeta različne podatke za iste prostorske nosilce podatkov, npr. za parcele določenega teritorialnega območja, lahko združimo obe fazi prenosa (slika 2. A in 2.B). Najenostavnejši je primer, ko imajo teritorialna območja v obeh datotekah enaka imena (slika 2.A). Če se imena teritorialnih enot v obeh datotekah razlikujejo, npr. kot parcelne številke in koordinate centroidov parcel, moramo najprej poenotiti način označevanja v obeh datotekah, nato poteka prenos informacij kot v prvem primeru (slika 2.B).

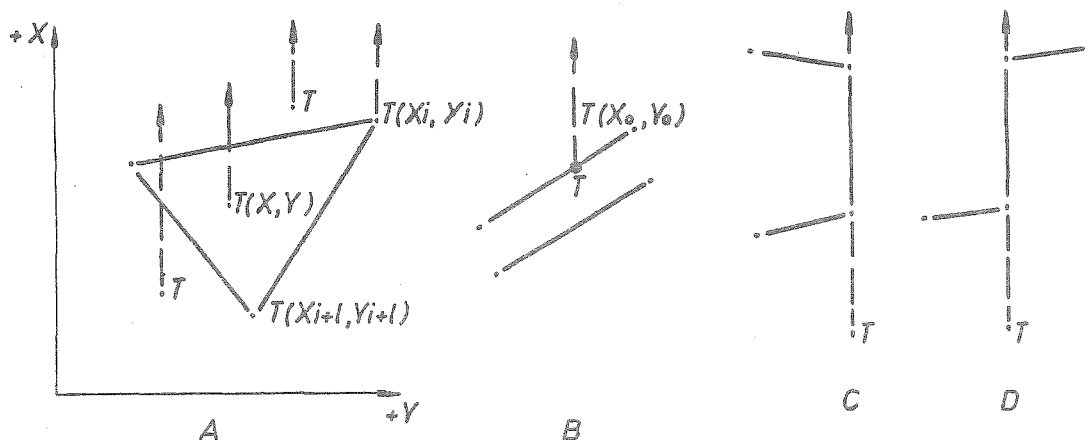
Slika 2.C prikazuje prenos informacij kot drugo fazo v postopku, ki je vseboval v prvi fazi medsebojno prireditev prostorskega nosilca podatkov z reševanjem prekrivalnega problema. Kot izid prekrivanja smo dobili nov prostorski nosilec podatkov PNP III, ki prevzema lastnosti PNP I, j in PNP II, ij, katerih presek smo tvorili, tj. l_j in l_{ij} .

2. Reševanje prekrivalnih problemov

Z reševanjem prekrivalnega problema določimo medsebojno lego dveh prostorskih nosilcev podatkov, ki jo lahko opišemo kot "popolno prekrivanje", "delno prekrivanje" ali kot "neprekrivanje". Zanima nas zlasti določitev medsebojne lege točke in ploskve ter medsebojne lege ploskev.

Pri reševanju prekrivalnih problemov obstajata dva osnovna načina, ki so ju obravnavale že prejšnje raziskovalne naloge projekta "Prostorski informacijski sistem SRS (Banovec, 1973). V drugem delu raziskovalne naloge Prenos informacij preko lokacij smo reševali probleme, izhajajoč iz analognega modela, ki predstavlja prostor zlasti z neprekinjenimi črtami. Drugi način uporablja digitalni model prostora, ki ga tvori mreža pravilnih geometrijskih likov, npr. kvadratov. Možne so seveda tudi kombinacije obeh načinov, kar na splošno poveča zapletenost računalniških programov.

Boris Bregant je predlagal algoritem za rešitev problema lege točke glede na ploskev, ki temelji na principu, da je točka znotraj zaprtega poligona, če tvori poljubno usmerjen poltrak z izhodiščem v obravnavani točki s poligonom liho število presekov, oziroma da je točka izven poligona, če je število presekov sodo (Schönfliesov princip). Algoritem se loči od doslej opisanih (GDH, 1972, Sinton) po tem, da presekov v pretežnem številu primerov sploh ne računa, ampak le na podlagi koordinat krajišč ugotavlja njihov obstoj: presek obstaja, če ležita krajišči poligonske stranice na dveh različnih straneh poltraka, usmerjenega vzporedno z eno izmed koordinatnih osi. Algoritem mora zagotoviti tudi rešitev niza posebnih primerov lege točke glede na poligon (slika 3.).

Slika 3. Lega točke glede na poligon

Slika 4.B nam kaže lego, pri kateri moramo vendarle računati presek poltraku s poligonsko stranico. Sliki 4.C in 4.D pa kažeta primera, ko leži poligonska stranica na poltraku skozi točko, katere lego glede na poligon določamo, in imamo v prvem primeru dotikališče, v drugem pa presek poltraka in poligona.

Miloš Tavzes je prikazal algoritem za reševanje prekrivalnega problema ploskve s ploskvijo. Uporabil je zamisel, znano iz teorije grafov, posebno bližnjo pa geodetom, da je razbil obe ploskvi na trikotnike in zatem iskal medsebojne preseke trikotnikov. Algoritem postavlja velike zahteve sestavljalcu računalniških programov že v najenostavnejšem primeru preseka dveh poljubno oblikovanih ploskev, za uporabo pri operativnem delu pa bi bilo treba rešiti še problem velike obremenitve pomnilnih kapacitet elektronskega računalnika.

3. Uporabnost

Postopki za prenos informacij prek lokacij so sestavni del postopkov za obdelavo podatkov, pomnjenih v numeričnih modelih prostora. Praviloma so le faza v zapletenejšem induktivnem (npr. agregacija podatkov) ali deduktivnem postopku (npr. distribucija podatkov). Izid prenosa informacij je podatkovno polje, ki vsebuje podatke vseh prekrivajočih se podatkovnih polj - teoretično je to lahko prazno polje, polje, ki vsebuje enega ali več različnih podatkov.

Predočbe na računalniških medijih digitalno pomnjenih numeričnih podatkov so lahko računalniško ustvarjene slike, grafični izrisi, tabele numeričnih podatkov ali verbalni teksti. Če so te predočbe prostorski modeli, vemo, da so lahko nastali le z uporabo enega izmed postopkov prenosa informacij. Področje uporabe prenosa informacij prek lokacij je zato tako široko, da terja poleg splošnih rešitev tudi posebne, ki so prilagojene vsakokratni nalogi in omogočajo najsmotrnejšo rešitev (zlasti prekrivalnega problema).

Viri

1. Objavljeno gradivo

GEOGRAPHICAL DATA HANDLING, Vol. 2

UNESCO/IGU second symposium on geographical information systems, Ottawa, august 1972; edited by R.F. Tomlinson Ch. 11: SPATIAL DATA ANALYSIS TECHNIQUES, principal author D. SINTON

2. Neobjavljeno gradivo

ZASNOVA ŠTUDIJE O PROSTORSKIH INFORMACIJSKIH SISTEMIH/Banovec Tomaž: IGZ, 1971, 79 str.: ilustr.; 30 cm Raziskovalna naloga za SBK

Banovec Tomaž: Zasnova študije o prostorskih informacijskih sistemih. (Zelena publikacija 27)

Banovec Tomaž: PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM SLOVENIJE: I.faza; predraziskave) nosilec Banovec Tomaž; sodelavci Zvone Breška, Boris Bregant, Marinka Ferjan, Marjan Jenko, Andrej Kmet, Božo Kristan, Janez Kobilica, Jernej Kozak, Anton Lesar, Miran Peterca, Marjan Podobnikar, Peter Svetik, Vinko Vrečar; IGZ, 1973, 104 str.; ilustr.; 30 cm Raziskovalna naloga za SBK in Zavod SRS za RPP. Nekaj kopij.

Banovec Tomaž: PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM SLOVENIJE: II.faza: projekt Inventarizacija prostora v SRS / nosilec Banovec Tomaž; IGZ, 1975

Raziskovalna naloga za SBK in Zavod SRS za regionalno prostorsko planiranje

Elaborat št. 4: Prostorski informacijski sistem Slovenije, II.faza; sodelavci Zvonimir Bertot, Kostja Divjak, Anton Kralj, Božo Kristan, Janez Rupreht, Ladislava Rupreht, Jurij Stare, Andrej Tomori, Vinko Vrečar, Oton Zagorec, Karel Zupan, Janez Žakelj. - 105 str.; ilustr. 30 cm - Zaključno poročilo. Kopirano v 10 izvodih.

Banovec Tomaž: PRENOS INFORMACIJ PREKO LOKACIJ / nosilec Tomaž Banovec; sodelavci Anton Kralj, Marjan Podobnikar, Miloš Tavzes, Andrej Tomori, Vinko Vrečar, Oto Zagorc; IGZ, 1976, 1 zv. / loč.pag./: ilustr., računalniške tabele; 30 cm Raziskovalna naloga za SBK in Zavod SRS za družbeno planiranje.

Bregant Boris: PRENOS INFORMACIJ PREKO LOKACIJ: II.del dveletne raziskovalne naloge/ nosilec Boris Bregant; sodelavci Jurij Hudnik, Miloš Tavzes.- Ljubljana: IGZ, 1977, 59 str.; ilustr.; 30 cm

Financerji: Raziskovalna skupnost Slovenije in Zavod SRS za družbeno planiranje; kopirano v 10 izvodih

Podobnikar Marjan: AGREGACIJA NEKATERIH PODATKOV ZA POTREBE IN NIVO KRAJEVNE SKUPNOSTI / nosilec Marjan Podobnikar. - 1976, ilustr., tabelarične in kartne priloge; 30 cm

Raziskovalna naloga za SBK in Zavod SRS za družbeno planiranje

I.elaborat / napisal Marjan Podobnikar; sodelavci Tomaž Banovec, Zvonimir Berlot, Ljiljana Čulav, Andrej Tomori, Vinko Vrečar, Tadeja Zorn; programer analitik Miloš Tavzes; dokumentacija in terminologija Boris Bregant - 103 str.

PROSTORSKI PODATKI V ZEMLJIŠKO-KATASTRSKEM OPERATU**

Znana dejstva in sodobni utrip življenja pogojujejo tudi nenehno spreminjanje, dopolnjevanje in iskanje novih poti v geodeziji.

Verjetno se smemo malo pohvaliti, da je slovenska geodezija, kljub nekaterim mogoče celo čisto nepotrebnim spodrslijajem, v zadnjem času, recimo v dobrem desetletju, uspešno dohajala razvoj v svetu, sicer ne prav na vseh področjih, na nekaterih pa smo bili celo med vodilnimi.

Spoznanje o vrednosti, torej uporabnosti in izrabljivosti rezultatov našega dela, ki so danes še predvsem načrti in karte, nas mora voditi k temeljitim razmišljanjem. Ob tem točno vemo, koliko površine smo s kakšno kartografsko osnovo pokrili, vemo ali vsaj lahko dovolj realno ocenimo, kakšne so perspektive novih izmer za izdelavo novih osnov. Nalijmo si raje danes čiste vina, kot da bi se jutri zagovarjali za morda nepopravljive napake, storjene v dobri veri in hotenju.

Čakajo nas razmeroma skromne količine novih izmer; temeljni topografski načrti bodo zelo kmalu narejeni za vso Slovenijo; za obnovo nekaterih vse manj uporabnih katastrskih načrtov bo treba najti sprejemljiv način brez celovite nove izmere. Res nas čaka objektivnim merilom ustrezno vzdrževanje kartografskih osnov, vendar je to v primerjavi z dosedanjim delom na tem področju naše dejavnosti gotovo skrčenje aktivnosti.

Zavedati se moramo, da je treba najti nova področja, ki bodo za daljši čas angažirala znaten del naših današnjih in v tej smeri vzgojenih novih kadrov.

Na vseh ravneh, od posameznika prek OZD, krajevne skupnosti, občine do republike in federacije, močno naraščajo potrebe po dobrih informacijah za pravilno in uspešno delo in odločanje.

Eden od zelo primernih in sprejemljivih medijev - nosilcev - mnogih iskanih informacij je ali bi vsaj lahko bil naš kartografski material, delno že kar tak, kot je deloma bi ga bilo treba prilagoditi, dopolniti, ažurirati in kompatibilno vključiti v širši sistem, deloma pa morda ni utopijska, ampak celo edina realna perspektiva, realizacija na primer sektorskega (strokovnega - področnega) informacijskega sistema, ki bi zajemal, vzdrževal in posredoval informacije iz našega ožjega delovnega področja ter se postopoma, skladno z naraščanjem direktnih potreb, širil na nove prostorske informacije.

Praksa je nešteto krat potrdila poslovno uspešnost in splošno koristnost postopka, ki ga je mogoče opisati z nekaj stavki: Ponuditi določeno in zanesljivo informacijo (ali katerikoli drug artikel) tistemu, ki jo potrebuje, in seveda to tudi realizirati točno in z veliko gotovostjo ob vsakem času. Naslednji korak je dvojen: uporabnik se navadi uporabljati in dobivati te informacije tudi na določenem mestu in bo zato nove informacije zahteval na istem mestu. Iz vzajemnega posluha in ustrežljivosti zraste trdno, uspešno poslovno in strokovno sodelovanje in uspeh. Obljubiti ali celo želeti pri prvem koraku preveč je večinoma za obe strani nesprejemljivo in ne pelje k uspehu.

* 61000 Ljubljana, YU,
dipl.inž.geod.
Prispelo v objavo 1977-10-13.

** Ob zaključni raziskovalni nalogi
Prostorski katastrski operat

Na podlagi takih misli in prepričanj je bila na Inštitutu Geodetskega zavoda SRS leta 1973 projektirana in v obdobju 1976/77 zaključena raziskovalna naloga z naslovom Zbiranje prostorskih podatkov v katastrih in evidencah. Nalogo je v prvem delu financiral Sklad Borisa Kidriča, v drugem delu pa poleg njega še Geodetska uprava SRS.

Splošni in uvodni del dajeta prikaz in analizo zemljiškega katastra pri nas v okviru Jugoslavije in tistega dela sveta, ki je vplival na naš kataster ali pomenil vzor zanj. Namen analize je bil dokazati, da je geodetska služba danes in jutri sposobna, ob nakazanem razvoju, prevzeti nalogo, da po izdelanem projektu postopoma v nekaj letih vzpostavi zanesljiv in koristen informacijski sistem.

Kljub načrtovanju prve stopnje z dvema bistvenima omejitvama - skoraj izključno grafično prikazovanje na večinoma obstoječih kartografskih osnovah in zajemanju podatkov o pojavih neposredno iz naše geodetske dejavnosti - se je že pokazala pravilna in nujna odprtost sistema in seveda z njo povezane težave, ki pa jih geodet ne more več neodvisno reševati. Ne gre toliko za potrebo po timskem in interdisciplinarnem delu, ki ga bo vse več, ampak za odvisnost od dela podatkov, katerih stalno, sprotno in pravilno formulirano in definirano posredovanje je treba zagotoviti iz okolij izven geodetske dejavnosti. Vsi se zavedamo, da informacijskega sistema ne ustvarjamo predvsem zase, in nam je zato stik z uporabnikom že odprt. Ker bo velik del vira podatkov prav pri uporabniku, je problem lažje rešljiv, iz dosedanjih naših in svetovnih izkušenj pa vemo, da vseeno ni lahko rešljiv.

Naj v kratkem predstavimo bistvene elemente raziskovalne naloge. Na začetku je bila zasnovana kot sestavni del projekta Inventarizacija prostora v SRS in njen vpliv na geodetsko dejavnost, izdelava pa se je potem bolj vključila v projekt PIS - prostorski informacijski sistem.

Kot rezultat raziskave so bili pričakovani predlogi vsebine in načina vodenja Prostorskega katastrskega operata (PKO). Poleg že naštetih idejnih osnov sta bila izhodišče konkretnega načrtovanja te evidence kot prve stopnje realizacije področnega informacijskega sistema študija o vsebinskih elementih prostorskega katastrskega operata (Ukmar-Kren) in Zakon o zemljiškem katastru.

Po ustaljeni metodologiji je bil tudi naš začetek Katalog zelenih rezultatov, na osnovi katerega smo razvrstili izbrane naravne in zgrajene vrednote prostora v seznam pojavov, elementov in tipov elementov. Pri nadaljnji razčlenitvi smo pojave jemali kot posledico vrste elementov, te pa lahko delimo na tipe. Vsak pojav kot element ali kot tip nastopa v prostoru kot objekt ali zavzema v sprejemljivi enakomerni porazdelitvi določen in definiran del prostora. Izbrane in točno prostorsko locirane in z obrisom omejene elemente in tipe imenujemo območja ali režime in bodo s svojimi izbranimi lastnostmi registrirani in ažurno vodeni v Prostorskem katastrskem operatu.

Ker trdimo, da ima informacija o vsakem pojavu v prostoru svoje konkretne posledice in realno vlogo le, če se nanaša na točno definiran del prostora in njegovega lastnika ali uporabnika, menimo, da je koristno v Prostorskem katastrskem operatu zajeti in spremljati le podatke o tistih pojavih, ki jih lahko dovolj točno omejimo - ki jim lahko dovolj točno z obrisom določimo območje. Praviloma mora obris območja potekati po parcelnih mejah.

Podatke za registracijo in vzdrževanje območij pojavov in njihovih lastnosti dobimo iz različnih virov, na osnovi predpisov in aktov pooblaščenih strokovnih služb. Predpisi (večinoma v obliki zakonov in odlokov) so večkrat za točno prostorsko lokacijo in obris preskromno definirani. Nujno bo na osnovi dodelane tehnologije Prostorskega katastrskega operata doseči ustrezne zakonske določbe, ki bodo obvezovale vse, ki definirajo pojave v prostoru in izdajajo predpise, da jih bodo dopolnili ali dodatno posredovali potrebne podatke, ki bodo omogočili nastavitvev in vzdrževanje Prostorskega katastrskega operata.

S prostorskim katastrskim operatom načrtujemo v prvi stopnji grafično in pisano evidenco, ki bo interesentom lahko dajala v ustrezni obliki potrebne točne informacije z veliko zanesljivostjo. Upoštevajoč obstoječe možnosti (kader, oprema) in z Zakonom o zemljiškem katastru določene obveznosti, bo prostorski katastrski operat vodil za geodetske zadeve pristojni občinski organ. Ta bo na zahtevo interesenta na osnovi grafičnega in pisanega prostorskega katastrskega operata

odgovorno izdal grafično in pisano informacijo o prostorskih pojavih za zahtevano območje.

Načrtovana tehnologija bo omogočila shranjevanje sprememb, da bo ob prihodu na avtomatsko obdelavo podatkov (AOP) v drugi stopnji prostorskega katastrskega operata mogoče z nastavitvijo datotek, ki hranijo vsa zaporedna stanja, takoj smotno ovrednotiti potrebne informacije. V prvi stopnji bo evidenca služila predvsem za upravno in plansko službo občine. Za prevzemanje agregiranih podatkov za uporabo na ravni republike se bo treba dogovoriti za metodologijo in izdelati navodilo ali predpise, ki bodo v prvi stopnji omogočali prenašanje na občini vodnega operata v za republiko vodene in uporabne evidence.

Operat obsega tele glavne dele:

- Grafični oleatni prikaz pojavov
- Kronološko hranjene kopije sprememb
- Seznam pojavov in elementov z opisom
- Register predpisov
- Seznam kartiranih območij elementov
- Dokumentacija o posameznem pojavu.

Ob prehajanju na računalniško vodenje prostorskega katastrskega operata se bodo dodali še dokumentacija o digitalizaciji in navodila za dostop v računalniško obdelavo.

Grafični del sestoji iz temeljnega topografskega načrta (TTN) kot osnove in iz 5 oleat. Prva oleata je katastrski načrt v merilu 1:2880 ali pregledni katastrski načrt v merilu 1:5000, ki vsebuje prikaz parcel s številkami (in centroidi). V odvisnosti od izbrane variante je mogoče to oleato izdelati in vzdrževati (kjer so dane možnosti) v merilu 1:5000, kar omogoča direktno povezavo z osnovo, v drugem primeru pa uporabiti za povezavo s temeljnim topografskim načrtom pomanjšavo (lahko tudi samo optično projekcijo) TTN na oleato v merilu obstoječih katastrskih načrtov (1:2880). Na naslednjih oleatah z označbo 2, 3, 4, 5 so smiselno, z ozirom na tehnologijo in uporabno povezanost, grupirano kartirani obrisi posameznih območij v ustrezni črtni tehniki z navedeno oznako (šifro) in tekočo številko v okviru občine.

Za dokumentiranje sprememb v grafični obliki je predvideno, po vsaki vnešeni spremembi v oleato, kopiranje ustreznega dela in vložitev kopije (formatizirane in opisane) med ostalo pisano dokumentacijo.

Nekateri podatki bodo v datoteki posestnih listov pri vsaki parceli, drugi pa v posebnih datotekah, kot so za 2. stopnjo načrtovane za prostorski katastrski operat.

Pogoj za prehod na računalniško vodenje prostorskega katastrskega operata in polno izrabo zbranih in vzdrževanih podatkov o pojavih v prostoru je digitalizacija parcel, kar pomeni v digitalni obliki k parceli shraniti koordinate centroidov ali tudi mejnih točk parcele in njihovo povezovalno. Programi za delo z ustreznimi datotekami so že pripravljene.

Osnovni problem je izdelava kompatibilne povezave kartiranja parcel in TTN kot medija za grafično ponazoritev in definicijo večine pojavov.

O problemih ustreznih osnov je bilo več izrečenega in napisanega ob naših geodetskih dnevih, na posvetovanju o občinski kartografski dokumentaciji 1977 v Dubrovniku pa tudi v našem Geodetskem vestniku v prejšnjih številkah.

V elaboratu naloge so podrobno obdelani osnovni tehnološki in upravni postopki pri nastavitvi in vzdrževanju prostorskega katastrskega operata, oblike posredovanja informacij, kadrovska problematika, dopolnjevanje opreme in načrtana pot v avtomatsko obdelavo podatkov.

Vodenje prostorskega katastrskega operata bo že v predlaganem obsegu prve stopnje velika, sicer sorodna, pa vendar deloma nova obremenitev kadra na geodetskih upravah. Ker je osnovni pogoj zanesljivo in točno izdajanje informacij, bo moralo delo potekati temu ustrezno in pomeni to stalno, in ne kampanjsko obremenitev, poleg rutinskega dela gre ta tudi za veliko mero visoko kva-

litetnega in kreativnega dela. Obstoječi kader na geodetskih upravah bo zato treba deloma okrepiti, deloma došolati, v veliki meri pa razbremeniti sedanjega rutinskega dela, ki ga postopoma uspešno prenašamo na avtomatsko obdelavo podatkov in ga zmanjšujemo z uvajanjem avtomatizacije v vse postopke izmere, kartiranja, evidenc in poslovanja s strankami.

Za uspešno delo pri prostorskem katastrskem operatu in posredovanje informacij je nujno opremiti geodetske uprave z ustrežno dodatno opremo.

Postopno uvajanje oziroma prehajanje na avtomatsko obdelavo podatkov je pogojeno predvsem z ustrežno usklajeno osnovo s predstavitvijo parcel in njeno digitalizacijo ter s postavitvijo terminalov v občinah za povezavo tudi na geodetski računski center z banko podatkov.

Na osnovi izdelane raziskovalne naloge bo komisija pri Geodetski upravi SRS sprejela nekatere sklepe, ki bodo osnova nadaljnjega dela v tej smeri. Treba bo izdelati osnutek predpisa in navodila za vodenje prostorskega katastrskega operata in na tej osnovi nato na izbranem testnem primeru (del občine) izdelati prostorsko katastrski operat v vseh detajlih, preskusiti vse operacije in tudi poslovnost ter se po analizi tega primera lotiti realizacije prostorskega katastrskega operata v vsej Sloveniji.

POMEN FOTOINTERPRETACIJE PRI RAZISKOVANJU, UREJANJU IN VARSTVU OKOLJA, OBLIKOVANJU EKOLOŠKE KARTE IN VZPOSTAVLJANJU SISTEMA KARTOGRAFSKIH INFORMACIJ**

Posnetek iz zraka - aeroposnetek je dal človekovemu dvodimenzionalnemu svetu, kjer se giblje in opazuje okolje, še dodatno dimenzijo - višino, iz katere lahko v laboratoriju ali optimalnem delovnem okolju vidi in razčlenjuje zemeljsko površino, nje vsebino in spremembe.

Že posnetek sam nam da nakaj informacij, veliko več pa nam jih posreduje dva sosednja medsebojno se prekrivajoča posnetka - stereopar, kjer na prekritem in zamaknjenem delu dobimo prostorski model zemljišča - stereomodel. Ta efekt izkoriščata predvsem danes že zelo razviti tehnološki znanosti: fotogrametrija in fotointerpretacija.

Pri fotogrametriji se posnetki s pomočjo restitucijskih instrumentov obdelajo metrično, identificirajo se predmeti in se določi njihov medsebojni položaj. S pomočjo sredstev mehničnega in tudi avtomatiziranega prenosa se identificirana vsebina prostora prenese po geodetskih in kartografskih načelih v pripravljene metrične osnove. Osnove kot vsebina se preverijo še na terenu. Tako na splošno in na kratko poteka izdelava topografskih načrtov in kart po fotogrametrični metodi.

Fotointerpretacija je analiza posnetka, kjer členimo vsebino prostora tako, da identificiramo predmete, ocenimo njihovo medsebojno povezanost, odvisnost in pomen (identifikacija) ter na podlagi logičnih sklepanj in individualnih spoznanj neposredno in posredno zaznamo pojave, obstoj in stanje, obseg in svojstva naravnih in umetnih posebnosti fotografiranega dela zemeljske površine (interpretacija).

Sredstvo fotointerpretacije je posnetek, ki je lahko glede na namen izveden vertikalno, tudi poševno, panoramsko ali pa horizontalno-terestrično. V razpravi sem vso pozornost namenil vertikalnemu posnetku ali posnetku iz zraka v črno-beli, barvni in multispektralni tehniki. Fotointerpretacija spada v širše področje daljinskih zaznav (remote sensing) in njen senzor: občutljivost emulzije fotografskega filma zavzema na valovni lestvici prostor, ki pripada svetlobnemu spektru.

Pristop k členjenju vsebine zemeljske površine iz posnetkov in dedukcija zaznav: pod, na in nad površino je tudi lahko amaterski, vendar je tak omejen le na delno identifikacijo predmetov, ne more se pa primerjati s profesionalno fotointerpretacijo, katero izvajajo: fotogeolog, fotopedolog, fotourbanist, fotogeograf, fotoekolog ali strokovnjaki z drugih področij.

S prenosom fotointerpretacijsko pridobljenih in formacij po kartografskih načelih in sredstvih v pripravljene topografske osnove, ki smo jih že izdelali po fotogrametrični metodi, dobimo fotointerpretacijske karte ali na kratko fotokarte: fotogeološko, fotopedološko, fotogeografsko ali fotoekološko karto. Po konfrontaciji take karte s stvarnim stanjem - terenska kontrola, kombinirana z laboratorijskimi raziskavami in drugimi podatki, postane taka stvarna karta tematska karta. Tako sta združena dva ločeno potekajoča procesa rabe posnetkov iz zraka: fotogrametrija in fotointerpretacija.

Oba procesa sta stimulirana z velikim prihrankom sredstev in napora v primerjavi s konvencionalnimi terenskimi metodami merjenj in kartiranj, kar je sedaj nadomestilo v glavnem laboratorijsko

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS
dipl.inž.geod. sam.svetovalec za katastr zgradb

** Ponatis članka iz revije Naše okolje, 1976/5,
ki ga zaradi zanimivosti v celoti objavljamo

delo. Terenska kontrola je še vedno potrebna zaradi preverjanja individualnih odločitev pri identifikaciji in interpretaciji.

Posnetek iz zraka, kot je uvodoma rečeno, je človeku omogočil pogled od zgoraj na zemljo z določene višine, od katere je odvisno tudi merilo. Z uvajanjem periodičnega ali cikličnega snemanja iste površine pa je dodana še dimenzija časa, v katerem se dogajajo in ugotavljajo spremembe. Tako npr. umetni sateliti snemajo Slovenijo v relativno kratkih ciklih, vsakih 18 dni iz višine okoli 400 km s tako natančnostjo, da je možno slediti poteku gradbenih del na avtocesti.

Posnetek je nenadomestljivo sredstvo pridobivanja informacij pri raziskovanjih:

- naravnih danosti, ki jih proučujejo: geologija, geomorfologija, pedologija, klimatologija, hidrologija, raziskovanja vegetacije, flore in faune,
- antropogenih danosti in proučevanja prostorskih, družbenih in ekonomskih elementov s področij: kmetijstva, gozdarstva, vodnega gospodarstva, urbanizacije in komunalne ureditve ter družbene superstrukture, rekreacije in turizma, fizične infrastrukture ter ekonomske strukture dežele,
- pri raziskovanjih integralnih področij, ki se tičejo naravnega, urbanega, ruralnega, prometnega, delovnega okolja ali integriranega raziskovanja okolij za razvoj določene danosti,
- odnosov med živo in neživo naravo pri ugotavljanju ekosistemov in ohranjanju njih ravnotežja ter
- vseh tistih pojavov, ki rušijo naravno in umetno stanje, onesnaževanja zraka, vode, tal in drugih pojavov, ki vplivajo na življenje.

V glavnem je človek tisti, ki s svojimi posegi v prostor povzroča spremembe v naravi, ruši in vzpostavlja nova umetna ravnotežja. Zaradi vse večjih razsežnosti, ki jih pogojuje naraščanje prebivalstva in dinamika razvoja, je tudi prvotno naravno stanje vse bolj prizadeto, zato se zahtevajo vedno nova in izpopolnjena sredstva, da se ti pojavi, procesi in njih posledice pravočasno zaznajo in uvedejo ustrezni ukrepi.

Posnetek iz zraka ima tudi v območju Slovenije svojo vlogo kot enotno sredstvo pri raziskovanju te velike ekološke enote, s stalnim pregledom stanja ter z uvajanjem permanentnega opazovalnega in informacijskega sistema. Njegova uporabnost in zmožnost zaznavanja je očitna pri odkrivanju onesnaženja zraka, vode, tal, ki bi se sistematično fotointerpretirali po naslednjih razsežnostih (primer):

1. točkovne lokalitete:

- urejena in neurejena odlagališča komunalnih odpadkov za naselja (6000) in še veliko divjih odlagališč, ki jih skrivajo globeli, jarki, bregovi potokov, gozdovi,

2. linijske lokalitete:

- odlagališča in smetišča vzdolž cest (neurejena parkirišča), vzdolž gorskih poti, na počivališčih in vrhovih, onesnaženje rek in potokov,

3. ploskovne lokalitete:

- gozdni požari in posledice, obseg škodljivih plinov na vegetacijo, gozdni škodljivci, poplavna območja, območja prahu iz drobilnic, erozija smučišč, zaraščanje kmetijskih zemljišč, širjenje črnih, skritih gradenj in na splošno nesmotrna raba zemljišč,
- in še bi lahko naštevali.

Analiziran ali fotointerpretiran posnetek je že sam zase jasen in zgovoren dokument in argument o določenem pojavu, na podlagi katerega lahko že ukrepamo, je pa istočasno tudi komunikacija med skupnostmi za varstvo okolja ter politično-teritorialnimi organi od krajevne skupnosti, občine,

do republike, med kmetijskimi, gozdnimi, komunalnimi skupnostmi, inšpekcijskimi službami, zavodi za kulturno in spomeniško varstvo, službami organiziranega varstva okolja, planerskimi institucijami, skupnostmi družbene komponente, vsemi OZD in njih TOZD in skupnostmi ekonomske komponente našega samoupravnega sistema.

Sistem kartografskih informacij in ekološka karta

Element takega sistema je karta, vendar morajo karte s svojimi vsebinami biti v njem smiselno tako urejene, da tak sistem tudi predstavljajo.

Topografska karta daje podatke planimetričnega ali altimetričnega položaja in identifikacijo konkretnih stalnih in trajnih elementov, ki se v glavnem kažejo v stanju: topografsko-situativnih, hidrografskih in orografskih elementov v določenem trenutku na zemeljski površini. Taka karta in njeni sestavni deli - olate je orientacijska podlaga ali topografska osnova za predstavljanje novih vsebin - "tem" o kvantitativnih in kvalitativnih pojavih in se nam predstavi kot tematska karta, bodisi da so podatki iz fotointerpretacije, bodisi iz drugih virov.

Tematskih kart je po vsebini in kartografski izvedbi veliko, skupna značilnost je merilo, po katerem jih razvrščamo v karte velikih, srednjih in majhnih meril, kjer sta pomembni manjša ali večja kompleksnost prikazovanja pojavov in generalizacija. Isto velja za fotokarte, kjer je stopnja fotointerpretacije odvisna od merila snemanja.

1. Tematske karte velikih meril

so posamične karte ali cele serije kart, ki prikazujejo določeno stanje enega ali več pojavov. Take karte imajo mnoge prednosti:

- vsebujejo veliko podatkov s topografsko-situativno točnostjo,
- zaradi velike razčlenjenosti imajo analitsko vrednost raziskovalnega in planerskega pomena (ugotavljanje virov, posledic, izvajanje ukrepov),
- so osnova za prevzem in avtomatsko obdelavo podatkov in
- izhodišče za izdelavo kart naslednjih dveh skupin, bodisi v kombinaciji z drugimi temami, izdelavo pregledov in dopolnitev.

2. Tematske karte srednjih in velikih meril

so v prvi vrsti karte s posplošeno-generalizirano topografsko in analitsko vsebino glede na zahteve merila, ki karakterizirajo stanje določenih sorodnih elementov, stanje fizičnih in gospodarskih ali še širše: delovanje določenih okolij medsebojno ali na določeno danost.

3. Tematske karte srednjih in majhnih meril

pregledno prikazujejo širjenje, razprostranjenost in pogostost elementov na velikih območjih ter odnose večjih in sorodnih karakteristik (sinoptična karta) in dajejo podlago poizvedovalni fazi raziskovanja, urejanja in varstva okolja. Take karte so kompleksne in jih štejemo k sestavljenim ali sinteznim kartam (npr. potresi in njihova pogostost, epicentri, tektonika, seizmična rajonizacija).

Kombinacije kartnih skupin, posameznih kart in meril se izdelujejo in uporabljajo v vseh fazah raziskovanja in planiranja.

Ločnico med skupinami odraža tudi angažiranost strokovnjakov. Pri procesu nastajanja topografskih kart po fotogrametrični metodi se zvrstijo: snemalec, restitutor, fotogrameter, identifikator, terenski merilec, geometer in opazovalec ter kartograf. Udeležba pri izdelavi tematskih oziroma fotokart je odvisna od vsebine in področja, pri izdelavi pa prevladujejo področni strokovnjaki, fotointerpretatorji in terenski raziskovalci (npr. fotogeološka karta + terenska kontrola in kartiranje + laboratorijske raziskave = geološka karta izdelana na podlagi fotointerpretacije).

V drugi skupini kart so področni strokovnjaki še vedno prisotni, vendar se sprejemajo in projicirajo informacije še z drugih področij in poročevalskih služb, zato morajo biti oblikovalci kart širše razgledani ali strokovnjaki bolj integralnih področij.

V zadnji skupini pa prevladujejo zaradi kompleksne vsebine sinteznih kart geografi, ekologi in zaradi predstave večjih elementov z različnimi vizuelno-grafičnimi sredstvi in tehnikami še znanstveni in tehnični kartografi.

Da bi sistem kartografskih informacij, v katerem so udeležene navedene skupine kart, dobil svojo bolj nazorno in definirano obliko tudi v primeru raziskovanja, urejanja in varstva okolja in v odnosih okolja oziroma posameznih elementov na osrednjo točko: rastlino, žival, človeka ali vpliv na razvoj določene danosti, navajam primer takega kompleksa: ekološke karte za razvoj divjadi v težko dostopnih območjih Kanade.

Pri raziskavah in oblikovanju takega sistema kartografskih informacij, kot je ekološka karta, je glavno vlogo odigrala fotointerpretacija, fotokarte in tematske karte so se dopolnjevale s podatki statističnih in poročevalskih služb in terenske kontrole. Za doseg vmesnih rezultatov in končnih ciljev ali na splošno za celotno obdelavo podatkov je bila v postopek vključena avtomatska obdelava podatkov.

Na podlagi skope literature sem poskusil postopek rekonstruirati.

Poizkus rekonstrukcije izdelave ekološke karte za razvoj divjadi

Vrste kart	izdelanih po postopku: fotointerpretacije in tematskih kart
------------	---

I. SKUPINA KART

(diferencialne in delne sintezne karte)

a) karte primerne rabe zemljišč v smislu fizičnih sposobnosti, (serije kart prostorske infrastrukture)	- fotogeološke karte - fotogeomorfološke karte - fotopedološke karte - fotoklimatološke karte - fotohidrološke karte - fotovegetacijske karte - terenska kontrola, laboratorijske raziskave, podatki služb,
b) karte sedanje rabe zemljišč,	- fotokarte sedanje rabe zemljišč po sektorjih: - fizične infrastrukture, ekonomske strukture in družbene superstrukture, - karte razvojnega načrtovanja,
c) karte analiz sposobnosti zemljišč za potrebe planiranja rabe.	

II. SKUPINA KART

(diferencialne in delne sintezne karte)

a) karte določitve zemljišč za večkratno rabo,	- karte s podatki statistike in poročevalskih služb,
b) karte za primer divjadi,	- zbirke kart s področij: gozdarstvo, vodno gospodarstvo, lov, ribolov, rekreacija,
c) karte obsega po vrstah in coniranje,	- fotokarte pogostosti vrst, stopnje, lovski okoliši in poročila lovcev,
d) karte družbeno-ekonomskih pogojev	- podatki statistike in plana o koristih gojenja in proiz. divjadi,

III. SKUPINA KART

(sintezne karte)

- a) karte osnov - karakteristik za vrednotenje zemljišča za določen namen (projektna klasifikacija), - fotokarte in terenski podatki: za gojitev in proizvodnjo divjadi, je pomembna boniteta prostora, ki je specifična za posamezen primer,
- b) karta bonitetnih razredov; ekološka karta za določeno vrsto, - zadostne količine, vrsta in kvaliteta hrane, naravni pogoji zaščite, analiza prostora, primerne za obstoj, rast in razplod ter druge karakteristike
- c) serije kart divjadi, primerne za hrano in drugo proizvodnjo.

Po shemi se nam ekološka karta predstavlja kot kompleks diferencialnih kart v sistemu kartografskih informacij in karti bonitetnih razredov kot končnem produktu integriranega raziskovanja okolij za razvoj določene danosti. Seveda se za kak drug primer lahko uporabijo iste karte, po pomembnosti obdelave v spremenjenem zaporedju, se dopolnijo ali izdelajo nove, glede na namen in cilj. Tako zaradi tesne povezanosti, odvisnosti in delovanja okolij tudi sedanja tehnologija zahteva neprekinjeno nadaljevanje dela.

S takimi podlogami pa je planiranje in spremljanje razvoja, ugotavljanje sprememb in njih vzrokov, npr. razvoj ali propadanje določene živalske vrste, rušenje, ukrepi in ohranitev naravnega ravnotežja, katerega smo načeli s kakršnimkoli posegom v prostor, veliko lažje. Ali: v ekološki karti tiči skrivnost smotrnega urejanja prostora in varstva okolja.

Stanje kartografskih osnov in aerosnemanja v SR Sloveniji

Lahko rečemo, da sistem zahteva veliko dela in če nanj nismo dobro in dovolj pripravljeni, ga ne bomo zmogli. V razpravo vključujem pomemben citat 8. člena poglavja o temeljnih nalogah s področja urejanja prostora in varstva okolja iz družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976-80:

"Izpopolnjena bo evidenca posameznih naravnih značilnosti in človekovih posegov v prostor. Osnove za inventarizacijo prostora in prostorski informacijski sistem kot sestavni del družbenega informacijskega sistema bo zagotovila geodetska služba".

Kar se tiče osnov, lahko odgovorimo z naslednjimi dejstvi:

1. Topografske osnove: načrti in karte

Po zakonu o geodetski službi se za celotno ozemlje SR Slovenije izdelujejo:

- a) temeljni topografski načrti (TTN) v merilu 1:5000 ali 1:10 000. Izdelava teh načrtov (po fotogrametrični metodi) bo zaključena v planskem obdobju,
- b) za mesta in naselja, kakor tudi za druga območja, kjer je predvidena intenzivna raba prostora, se izdelujejo načrti v enem izmed meril: 1:500, 1:1000, 1:2000 in 1:2500 (kombinacija numerične in fotogrametrične metode),
- c) s temeljnimi topografskimi kartami v merilu 1:25 000, izdelanimi fotogrametrično, s prikazom stanja 1974-75 za celo območje Slovenije, nas je letos oskrbel Geografski inštitut JLA in prav tako z reambuliranimi preglednimi kartami meril 1:50 000, 1:100 000, 1:200 000,
- d) za potrebe raznih tematik in generaliziranih prikazov izdeluje geodetska služba karte 1:200 000, 1:400 000 in 1:750 000,
- e) poleg omenjenih se izdelujejo še druge karte za različne namene, različne vsebine in meril, predvsem pa je treba omeniti karte občin, ki bi v enotnem merilu in topografski vsebini postale osnovno komunikacijsko sredstvo prenosa informacij na ravneh: krajevne skupnosti, občine in republike.

2. Aerosnemanje

Različnega slikovnega materiala v belo-črni tehniki je veliko. Nastajal je od leta 1954 dalje, z namenom izdelave načrtov in kart, vendar posnetki niso sinhronizirani in so v različnih merilih. Snemanja je izvajal Geografski inštitut JLA do leta 1970, po tem letu pa se je opremil tudi Geodetski zavod SRS za snemanje iz zraka.

Po dogovoru med Geodetsko upravo SRS, občinami in nekaterimi republiškim inštitucijami kot so financerji se od leta 1975 dalje uvaja za območje SR Slovenije ciklično snemanje iz zraka, v enotnem merilu okoli 1:17 500, ki ga vsakih pet let izvaja Geodetski zavod SRS. Prvo snemanje je zaključeno, naslednje bo predvidoma l. 1980. Tako imamo poleg posnetkov od prej, ki so tudi uporabni, na voljo že posnetke prvega ciklusa za celo republiko in s kartami vred vse potrebne osnove za raziskovanje, urejanje in varstvo okolja s pomočjo fotointerpretacije, prenosa podatkov v karte in oblikovanje sistema kartografskih informacij.

Zaključek

Celoten kompleks: osnove, njih obdelovanje in oblikovanje informacijskega sistema je v tej razpravi zajet na splošno in dokaj enostavno, vendar zadeva le ni tako preprosta in so za uresničenje zamisli potrebne temeljite priprave, ki jih vsaj okvirno lahko navedemo:

- zagotoviti je treba primerne prostore, nabaviti najosnovnejšo opremo (steroskope) in pribor za izvajanje fotointerpretacije,
- izvežbati fotointerpretatorje in postopno osvojiti postopke fotointerpretacije na različnih senzorjih: črno-beli, barvni, obrnjeno barvni, multispektralni tehniki snemanja, kar se pri nas že izvaja (Geodetski zavod SRS),
- nabaviti osnovno opremo za prenos podatkov fotointerpretacije v pripravljene topografske osnove,
- pretehtati in klasirati pojave s področja raziskovanja, urejanja in varstva okolja, ki se bodo na posnetkih sistematično obdelovali v celotni seriji cikličnega snemanja, le delno ali občasno; ugotoviti, katera stanja se bodo v 5-letnem ciklusu primerjala, katera območja in pojavi zahtevajo krajši interval snemanja, drugo merilo, senzor ali tehniko ipd.,
- povezati se s sektorji, ki fotointerpretacijo že izvajajo: z geologi, pedologi, geografi, gozdarji in drugimi, zaradi medsebojnega dopolnjevanja in prenašanja izkušenj,
- razvijati vzporedno sistem zbiranja informacij s podatki služb opazovalnih mrež in merskih naprav, terenskih raziskav, statistike, poročevalskih služb in organov, o pojavih in obsegu onesnaženosti predvidenih posegov v prostor in
- še druge priprave, ki se pokažejo pri podrobni členitvi.

Za zaključek lahko celotno razpravo strnemo v ugotovitev, da je posnetek iz zraka pomemben vir informacij, ki se lahko prenesejo v pripravljene topografske osnove in obogatijo še z drugimi informacijami. Na ta način se omogoči izdelava specifičnih katastrov okolja kot vsestransko strokovno dokumentiranih listin, na podlagi katerih se izvaja politika raziskovanja, urejanja in varstva okolja in preverja uspešnost uvedenih ukrepov.

PREIZKUS UPORABE INTEPRETIRANIH POSNETKOV ZA POTREBE DRUŽBENEGA PLANIRANJA**

Daljinsko zajemanje podatkov se vedno bolj uveljavlja kot glavni vir informacij družbenega planiranja. Na Inštitutu Geodetskega zavoda SRS v Ljubljani potekajo raziskave o uvajanju in uporabi avtomatske interpretacije satelitskih in aero posnetkov. Podajamo rezultate raziskav in možnosti uporabe metod in tehnik daljinskega zajemanja podatkov.

Snemanje iz zraka in interpretacija posnetkov spadata danes med najmodernejshe in najpomembnejše tehnike pridobivanja informacij. Prostorske raziskave, izkoriščanje naravnih bogastev, smotrno poseganje v naše okolje zahtevajo celosten in sistematičen način obravnavanja. Praksa kaže, da je uporaba aeroposnetkov v te namene izredno učinkovita.

Živimo torej v obdobju nekakšne strokovne revolucije, ki ji večina težko sledi. V šoli smo se učili eno, v praksi delamo drugo. Edino osnove so iste, sicer pa smo prisiljeni sprejemati in obvladovati nove metode dela, uporabljati drugačne delovne pripomočke in ustvarjati izdelke boljše kvalitete in oblike.

V zadnjih nekaj letih se je uporaba aeroposnetkov pri raziskovanju zemeljskega površja zelo razmahnila. Ta razvoj je pogojen s treh vidikov:

- v tem obdobju so razvili vrsto novih snemalnih tehnik (senzorjev)
- letalska in vesoljska tehnologija je omogočila snemanje iz velikih višin,
- z elektronsko tehniko so nastale možnosti za avtomatizacijo (denzitometrična analiza posnetkov).

Poleg navedenih tehnologij je na razvoj fotointerpretacije nedvomno vplivalo stalno naraščanje potreb po informacijah o dogajanju v prostoru.

Z razvojem metod in tehnik daljinskega zajemanja podatkov, ki pomeni povsem novo metodologijo v raziskovalnem delu, pa so se pojavile potrebe po privajanju različnih disciplin na njihovo uporabo. Danes so tehnike daljinskega zajemanja podatkov razvite že do takšne stopnje, da pomeni ekstrakcija in interpretacija informacij vedno večji problem. Število aeroposnetkov iz dneva v dan narašča. Informacij, ki nam jih dajejo aeroposnetki, je kratko malo preveč, da bi jih lahko obdelali na "klasičen način" to je s fotointerpretacijo, ki jo opravlja človek.

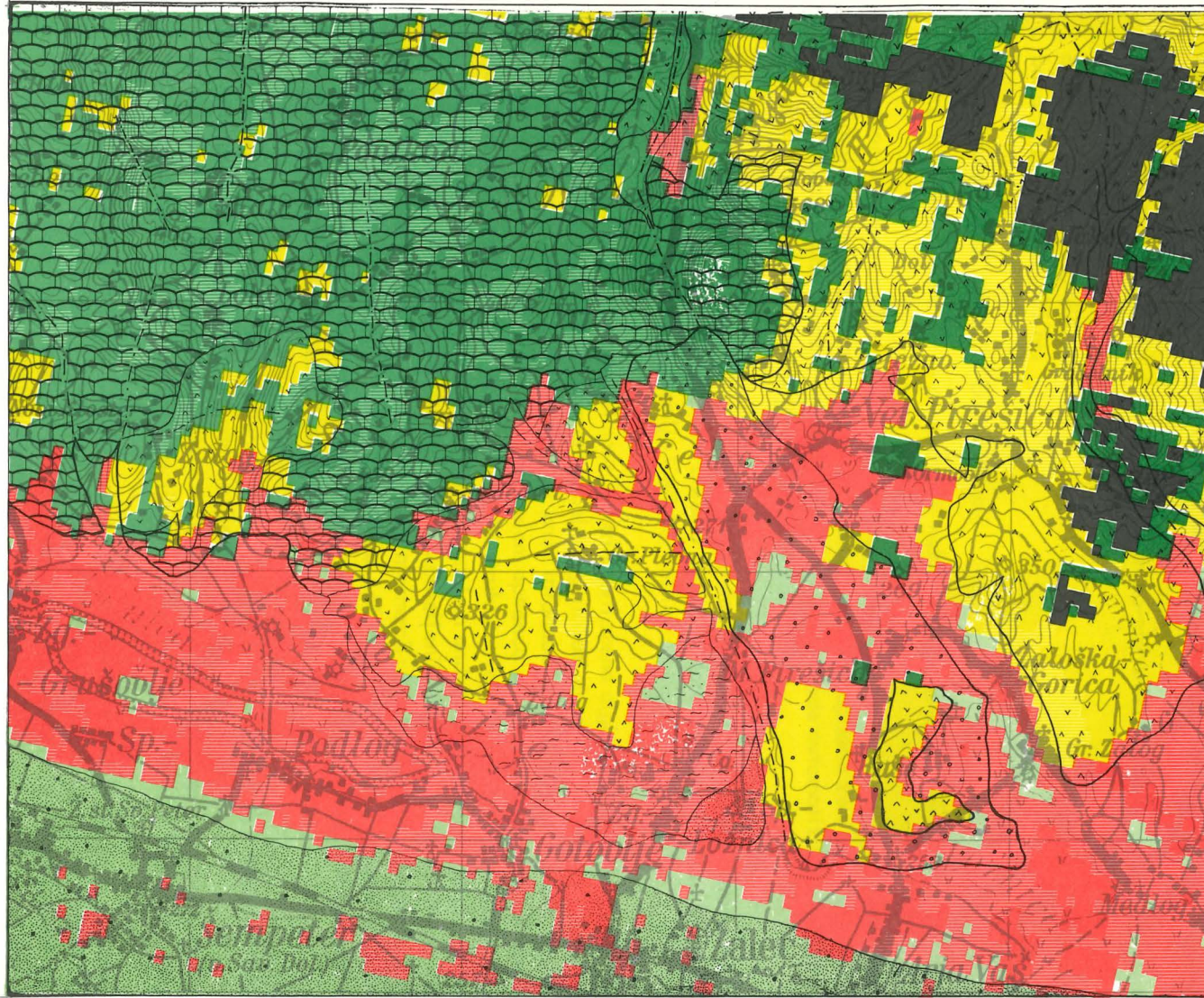
Dosedanji način obdelave se bo izboljšal le, če bodo vsaj za interpretacijo nekaterih elementov na voljo avtomatizirani postopki.

Kot večina drugih ustanov v svetu smo tudi mi naredili prve korake pri avtomatizaciji interpretacije. Stalna prisotnost aerofotomateriala in popolni pregled nad njegovo informacijsko vrednostjo delujeta kot pobudi za pričetek dela na razvoju fotointerpretacije, ki naj bi družbi omogočila popolnejše izkoriščanje aeroposnetkov, v katere vlaga precejšnja sredstva. Seveda pa naša prizadevanja niso omejena samo na lastno hišo, temveč se vključujemo tudi v druge napredne tokove v svetu ter vzporedno z njimi skušamo razvijati svoje raziskovalno delo.

Multispektralni posnetki težijo že od vsega začetka k avtomatizaciji kvalitativne fotointerpretacije. Osvetlitev multispektralne slike je odvisna od svetlobe, ki jo seva zemeljska površina in

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetski zavod SRS, dipl.inž.geolog.

** Poročilo o raziskovalni nalogi, ki so jo financirali Raziskovalna skupnost Slovenije, Zavod SRS za družbeno planiranje in Geodetski zavod SRS. Nosilec naloge je bil Andrej Bilc, dipl.inž.geod., nalogo je izdelal Inštitut GZ SRS v letu 1977

pogozdena površina na apnencih	delno obdelana površina na apnencih	kamnolom apnenca	pogozdena površina na eruptivnih kameninah	delno obdelana površina na eruptivnih kameninah	kamnolom andezita	vlažne gline	suhe gline	glinokop	pesek, prod	neinterpretirano področje
--------------------------------	-------------------------------------	------------------	--	---	-------------------	--------------	------------	----------	-------------	---------------------------

1 : 50 000

jo registriramo na filmski material. Jasno je, da na sevano svetlobo vplivajo tudi geološko-pedološki faktorji, ki se na posnetku kažejo v različnih tonih sive barve.

Bistvo satelitskega posnetka je njegov digitalni zapis. Intenziteta primerjalne svetlobe je razdeljena v 128 razredov. V celotnem svetlobnem spektru je torej 128 različnih sivih tonov. Najmanjše območje informacije na posnetku zavzema površino 50 m x 80 m. Na digitalnem zapisu posnetka pomeni to površino enega piksla (pixel = picture cell najmanjši delec digitalne slike, opredeljen s podatkom o legi in barvnem tonu).

Satelit ERTS (Earth Resources Technology Satellite), katerega posnetke smo uporabljali pri raziskavah, snema z dvema multispektralnima sistemoma (televizijsko in skanersko).

Multispektralni skaner deluje na principu optično-mehanskih senzorjev. Senzor snema v štirih spektralnih območjih (bandih):

- band 4 (zeleno) 500-600 nm
- band 5 (rdeče) 600-700 nm
- band 6 (spodnje IR) 700-800 nm
- band 7 (srednje IR območje) 800-1100 nm

Vsako spektralno območje je primerno za neko specifično proučevanje.

Uporabnost interpretacije in osnove interpretacijskih metod v kmetijstvu, pedologiji, urbanizaciji, arheologiji in pri onesnaženosti okolja je bila podrobno opisana že v prejšnjih raziskovalnih nalogah Inštituta Geodetskega zavoda. Nanovo razvite metode avtomatizirane interpretacije pa smo preverili na primeru s področja geologije in gozdarstva.

Območje testnega primera pripada po geološki terminologiji severovzhodnemu robu lista Celje in ima površino 50 km². Na severu zajema območje Ponikvanske planote, Kjumberk in se po dolini Podsevčnice spušča na ozemlje Celjske kotline.

Petrografsko sestavo testnega primera ilustrira priložena digitalna geološka karta. Razvidno je, da nam je na področju testnega primera uspelo registrirati dvanajst informacij. Karbonatne kamenine Ponikvanske planote karakterizirajo tri vrste informacij, in sicer: pogozdena območja, območja obdelanih in poseljenih površin ter kamnolom apnenca pri Veliki Pirešici. Podobno število informacij so dale eruptivne kamenine, le da je struktura vegetacije nekoliko drugačna. Tudi v tej litološki enoti je bilo možno registrirati kamnolom andezita pri Mali Pirešici, pogozdena območja Kjumberka in Velikega hriba ter območja poseljenih in deloma obdelanih površin. Aluvialne naplavine v dolini Ložnice so dale največ informacij: poplavna glinasta območja, obdelane površine na ilovnato-glinastih tleh, severno od Ložnice areal glinokopa ter v najjužnejšem delu obravnavanega območja informacijo peščeno-prodnatih nanosov Savinje. Natančnost razmejitev posameznih naravnih elementov je pogojena z velikostjo piksla.

Pri raziskavah je bilo ugotovljeno, da je za interpretacijo vegetacije najprimernejši peti band, za interpretacijo geologije pa kombinacija petega in sedmega banda. Avtomatizirana interpretacija, katere rezultate podajamo v prilogi, je torej izločila areale posameznih informacij, katerih identifikacija je bila potrjena z vizualno "klasično" interpretacijo.

Dosedanji rezultati na področju avtomatizacije v fotointerpretaciji kažejo, da smo na Inštitutu Geodetskega zavoda SRS v Ljubljani razvili že zelo dobre postopke pri avtomatiziranem razčlenjevanju litoloških enot in pri digitalnem določevanju vegetacije. Metode dela so v mejah zanesljivosti drugih raziskovalnih ustanov v svetu (Siegal, 1976).

Perspektive razvoja metod avtomatizirane interpretacije v SR Sloveniji so sicer manj široke, predvsem zaradi skromnih finančnih sredstev in relativno majhnega števila ustreznih kadrov, vendar lahko pričakujemo, da bo fotointerpretacija v prihodnje toliko napredovala, da bo v naslednjih dveh letih tudi ekonomsko upravičena in ne bo več služila samo raziskavam.

Dosedanje delo in razvoj tehnologije sta usmerjena k izpopolnjevanju metod klasifikacije in uporabi hibridnih sistemov (kombinacija digitalne in analogne obdelave) kakor tudi izvajanju operativnih nalog na področju vizualne interpretacije.

Literatura

SIEGAL, Barry S.
GEOLOGIC MAPPING USING LANDSAT DATA
Photogramm. Eng. Rem. Sens., 42, 1976, 3, str. 325-337

Anton LESAR*

POLOŽAJNA IN VIŠINSKA NATANČNOST GEODETSKIH IZMER ZA RAZLIČNE POTREBE DRUŽBENIH IN GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI**

Uvod

V prvem strokovnem prispevku, objavljenem v tretji letošnji številki Geodetskega vestnika, so bili pregledani rezultati raziskav, položajne in višinske natančnosti načrtov v večjih merilih, konkretno merila 1:1000, ki se za današnje potrebe največ izdelujejo.

V drugem prispevku se nameravamo pomuditi ob rezultatih raziskave natančnosti druge velike skupine geodetskih izmer, to je temeljnih topografskih načrtov v merilih 1:5000 in 1:10.000 (TTN5 in TTN10).

Zavedati se je treba, da bodo ti načrti v nekaj letih (do 1981) izdelani za vso Slovenijo in da pomenijo ne le osnovo za občinsko geodetsko prostorsko dokumentacijo, ampak tudi delovno geodetsko osnovo vrsti drugih tehničnih strok, kot so vodogradbena, gozdarska, kmetijska in druge. Temeljni topografski načrt ne sme imeti le predpisane vsebine, ampak mora biti tudi izdelan s predpisano natančnostjo, da lahko služi v tehnične namene, kot so določanje dolžin, kotov, površin in višinskih razlik oziroma nadmorskih višin.

Z izdelavo vseh 2347 listov, deloma v merilu 1:5000 in deloma v merilu 1:10.000, bo Slovenija dobila še eno geodetsko osnovo, ki bo "pokrivala" celotno območje Slovenije (do sedaj so bile za območje SR Slovenije izdelane topografske karte v merilu 1:25.000 in zemljiško-katastrski načrti, pretežno v merilu 1:2880).

Rezultati raziskave

Raziskava položajne in višinske natančnosti je potekala predvsem za TTN5 in TTN10 noveše izdelave, in sicer na teh listih:

Kranjska gora 39	1:5000 1967
Ljutomer 21, 22	1:5000 1971

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS
dipl.inž.geod., vodja skupine za geodetsko prostorsko dokumentacijo
Prispelo v objavo 1977-10-26.

** (nadaljevanje strokovnega prispevka, objavljenega v Geodetskem vestniku št. 3/77)

Pivka 3	1:5000	1969
Novo mesto 36	1:5000	1971
Celje 39	1:5000	1971
Litija 8	1:5000	1972
Idrija, Cerčno 15	1:10 000	1975
Velike Lašče 1	1:10 000	1972

Za TTN5 Pivka 3, Novo mesto 36, Celje 39 in Litija 8 je bila za raziskavo uporabljena metoda terenskih kontrolnih profilov in primerjava iz terenskih podatkov izračunanih koordinat in višin s koordinatami in višinami, čitanimi na TTN.

Za TTN5 Kranjska gora 39, Ljutomer 21, 22 in TTN10 Idrija, Cerčno 15, Velike Lašče 1 je bila za raziskavo uporabljena metoda primerjave fotopovečave TTN v merilo 1:1000 z obstoječimi temeljnimi topografskimi oziroma topografsko-katastrskimi načrti v merilu 1:1000 na istem območju.

V raziskavi je bilo ugotovljeno, da sta obe metodi primerjave enakovredni - vendar je metoda terenskih kontrolnih profilov lažje izvedljiva - za sistematično kontrolo natančnosti, ker so bili topografski načrti v merilu 1:1000 izdelani doslej le za manjše število oziroma manjša območja pretežno večjih naselij. Vsi štiri TTN5, ki so bili raziskani s kontrolnimi profili, bodo prikazani v tabeli v eni koloni.

Natančnost položaja in višin TTN 5 in TTN 10 so razvidne iz tabele:

Pogreški v m	TTN5				TTN 10		
	Kranjska gora 39	Ljutomer 21, 22	Kontrolni profil	Povpreč- no	Idrija, Cerčno 15	Velike Lašče 1	Povprečno
mp							
meje kultur	2,7	2,4		2,55	3,0	2,3	3,1
Objekti	2,4	2,2		2,30	3,9	3,9	3,9
Center stavb	1,3	1,8		1,55	2,6	1,7	2,15
Povprečno	2,2	2,1	1,9	2,05	3,1	2,6	2,85
mh							
Nezaraščeno	0,4	0,7		0,55	0,5	1,1	0,8
Gozd	1,1	2,4		1,75			
Povprečno	0,7	0,7	0,7	0,70	0,5	1,1	0,8
Pogrešek povr- šin stavb v %	19	18		18	54	49	51
sp	0,0	0,7	0,9	0,50	1,45	0,4	0,9
sh	0,75	0,3	0,25	0,45	0,2	0,85	0,5
fp maks.	5,0	5,0	3,9	4,45	7,5	7,0	7,2
fh maks.	3,7	3,1	2,2	3,00	3,6	3,9	3,75

Pogreški: mp - srednji pogrešek položaja
sp - sistematični pogrešek položaja
fp maks. - največji pogrešek položaja

mh - srednji pogrešek nadmorske višine
sh - sistematični pogrešek višin
fh maks. - največji pogrešek višin

Pogreški naj bi na TTN5 ne presegli po položaju 1,5 m in po višini $\pm 0,15\%$ višine leta, kar je približno 0,4 m. Pri TTN10 pričakujemo pogreške po položaju do 3,0 m in po višini do 0,6 m.

Meni se, da kvalitete TTN5 ni zadovoljiva niti glede pogreškov po položaju (2,05 m) niti po višini (0,7 m). Posebno skrb bo treba posvetiti kartiranju objektov in višinski predstavi v gozdnatem predelu. V ravninskih predelih, posebno v naseljih in intenzivnih območjih, je treba kljub visoki ceni proučiti uporabo detaljnega nivelmaja, ki je s svojo natančnostjo (0,3 m) navzlic večjim razdaljam med detailnimi točkami še vedno veliko natančnejši od fotogrametričnega kartiranja višin. Maksimalne napake, ki se po položaju ocenjujejo do 5 in po višini v gozdu do 3 m, ne zagotavljajo tehnične uporabnosti TTN5 tako, kot je bilo predvideno.

Preseneča natančnost TTN10, ki bi glede na vse pogoje v primeri s TTN5 lahko bila veliko manjša, a izkazuje veliko manjše razlike. Po položaju je natančnost v mejah 3 m, po višini pa se približuje zahtevani natančnosti 0,6 m. Glede na to, da raziskava ni zajela tudi gozdnatega območja in glede na ugotovljene maksimalne napake pa bo tudi pri TTN10 treba zahtevati večjo kvaliteto izdelave.

Sklep

Rezultati raziskave so pokazali, da doseganje natančnosti pri izdelavi TTN5 in TTN10 še ni na povsem zadovoljivi ravni. Uporabniki ne morejo uporabljati teh načrtov v vse predvidene namene, posebno v višinskem pogledu bi bilo treba zboljšati natančnost. Da bi to dosegli, je treba že v tehnološkem procesu izdelave predvideti in tudi izvesti več kontrol. Izdelava kontrolnih profilov in primerjava z že izdelanim (ali celo tiskanim) načrtom je potrebna, toda če se ugotovijo prevelike napake, večkrat tudi že prepozna.

Kljub takim rezultatom glede natančnosti pa razposlana anketa ni dala negativnega mnenja o TTN5 oziroma TTN10. Videti je, da so uporabniki nedoslednosti pri natančnosti že odkrili in temu primerno ravnajo. Opozarjajo le na posamezne izjemno velike napake.

STATISTIČNI POPIS LETA 1981 IN VLOGA GEODETSKE SLUŽBE PRI TEM

Uvod

Leta 1981 bo statistični popis prebivalstva. Za enoto statističnega popisa je bil uporabljen že pri popisu 1961. leta statistični okoliš. Območja statističnih okolišev so bila določena na osnovi predpisov Zveznega zavoda za statistiko, pri čemer se je izhajalo iz katastrske občine kot statistične enote 1. reda. Pri opisu mej statističnih okolišev in določanju pripadnosti hišnih števil je prišlo do številnih napak. Zaradi različnih vzrokov, med drugim tudi zaradi nesodelovanja strokovnih služb in nepoznavanja vloge statističnih okolišev, so se napake še povečale, tako da je bilo treba meje statističnih okolišev, upoštevaje stare opise in sezname hišnih števil po statističnih okoliših ponovno določiti, tokrat na geodetskih osnovah.

V tem prispevku bomo zaradi enostavnosti uporabljali nekatere kratice, katerih pomen je pojasnjen na koncu prispevka.

Za čimbolj organizirano izvedbo popisa pa lahko geodetska služba mnogo prispeva z nastavitvijo EPE, ki naj bi v prvi fazi obsegala grafično registracijo: KO, SO in HŠ. Širše vzeto je EPE del prostorskega dela zemljiškega katastra in geodetske prostorske dokumentacije, ki so jo dolžne po Zakonu o zemljiškem katastru in Zakonu o geodetski službi izdelati in vzdrževati geodetske uprave občin in republike.

Geodetska uprava SRS je organizirala v posameznih občinskih geodetskih upravah razgovore o nastavitvi EPE, da bi ugotovila stanje geodetskih osnov, najprimernejše osnove za nastavitve EPE ter seznanjenost in pripravljenost sodelovati v akciji nastavitve začetne EPE s potrebnimi elementi za izdajo ustreznega kartografskega gradiva. popisovalcem pri statističnem popisu leta 1981. Statistična služba pričakuje, da bo dobila od geodetske službe naslednje: v TTN5 vrisane meje SO in najnovejše stanje hiš z vpisanimi HŠ.

Pričakovanja statistične službe niso pretirana in se skladajo z možnostmi geodetske službe, da iz obstoječe prostorske dokumentacije izdvoji in dopolni ustrezno gradivo ali ga do popisa izdelata. Iz razgovorov v nekaterih občinskih geodetskih upravah je očitna pripravljenost geodetov za sodelovanje pri pripravljanju tega gradiva, vendar v okviru možnosti v posameznih geodetskih upravah, ki so podane z obstoječimi geodetskimi osnovami, razpoložljivim kadrom in opremo ter finančno močjo občin.

Geodetske osnove

Ob analizi razpoložljivih geodetskih osnov prihajamo do naslednjih ugotovitev: za celotno območje republike imamo izdelane ZKN v merilih od 1:500 do 1:5760, pretežno (90 %) pa v merilu 1:2880. Izdelana je tudi TK25/G in TK50/P. PKN5 imamo za ca. 30 % območja Slovenije, TTN5 in TTN10 pa bodo izdelani v okviru tekočega petletnega programa geodetskih del predvidoma do konca leta 1980 - izdelava in tiskanje bosta trajala vsaj še do leta 1983.

Za občinsko GPD naj bi poleg TK25/G oziroma TK50 služila tudi TTN5 oziroma TTN10. To pa je natančno to, kar bi želeli kot osnovo EPE za KO, SO in HŠ za statistični popis. Žal, osnove v merilu 1:5000 niso izdelane za vso Slovenijo in tudi do leta 1980 ne bodo. Vendar si je treba moč-

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS

dipl.inž.geod., vodja skupine za geodetsko prostorsko dokumentacijo
Prispelo v objavo 1977-10-26

no prizadevati za to, da bi te osnove dobili pravočasno in v čim večjem obsegu. Končni cilj je dobiti PKN5 v formatu in sistemu razdelitve TTN5, oboje na takem materialu, ki ga bo možno enostavno vzdrževati, reproducirati in izdajati uporabnikom. V merilu 1:5000 naj bi se vodil po možnosti tudi prostorski del zemljiškega katastra. Očitno je, da potrebujejo načrte v merilu 1:5000 (PKN5 in TTN5) pri svojem delu tudi druge službe, ki se v občini ukvarjajo s prostorskimi ureditvami in urejanjem lastninskopravnih problemov (gozdarji, kmetijci, urbanisti, vodarji, cestarji in drugi). To izpričuje dejstvo, da so ti uporabniki sofinancerji ali celo izključni finan cerji teh osnov.

Geodetska služba je torej dolžna te osnove preskrbeti, jih izdelati, vzdrževati in hraniti.

V tej akciji priprave za statistični popis je treba meje statističnih okolišev logično postaviti na posestne meje. To pomeni, da bo nujno uporabiti osnove s posestnim stanjem (ZKN, TKN, PKN5). Ker so v tem pogledu najprimernejši PKN5 (preglednost, manjša količina listov), seveda vzdrževani, je za območja, za katera jih še ni, treba predvideti, da jih začnejo občinske geodetske uprave izdelovati. Meni se, da je možno v dveh letih (1978, 1979) izdelati PKN5 za vse območje Slovenije. Najcenejša, čeprav začasna rešitev, je preslikava vzdrževanih ZKN na film, montaža pomanjšanih listov za eno KO v en list (ali 2) in pretisk na pokalon.

Akcija nastavitve EPE

Akcijo nastavitve EPE bi izvedli tako, da bi najprej opravili tiste storitve, ki so nujne za potrebe statističnega popisa; akcija bi naj imela te faze:

1. priskrbitev in priprava geodetskih osnov: ZKN, TKN, TTN, PKN, TK25/G in aerofotomaterial;
2. identifikacija hiš na terenu ter vris novih hiš in vseh obstoječih hišnih številk po dejanskem stanju na terenskih skicah, ki so lahko kopije PKN5, TTN5 ali ZKN;
3. vris mej SO na osnovi statističnega gradiva (opis mej SO, skica območja SO in seznam hišnih številk v SO), te meje pa se logično prenesejo na parcelne meje (meje posesti, objektov); pri tem bo nujno sodelovanje s statistiki;
4. dokončna izdelava gradiva EPE, ki naj bo pravilnoma izrisano na prozornih materialih TTN5 tako, da so natančno vnešene meje SO, izrisane hiše in vpisane HŠ. Za območja za katera TTN5 niso izdelani, naj bi se kot dokončno gradivo uporabili PKN5.

Za območja mest in drugih gosto pozidanih naselij je kot delovno gradivo primerno uporabljati tudi kopije načrtov v večjih merilih. Nasploh se dopušča, da se postopa pri pripravi, identifikaciji in pisarniški obdelavi tako, kot dopuščajo možnosti v posameznih geodetskih upravah. Končno gradivo (pod točko 4) pa naj bo čimbolj enotno po merilu, kvaliteti in videzu.

Sklep

Neposredni cilj te akcije je nastavitev prve enotne evidence prostorskih enot po občinah, ki pa bo istočasno tudi grafična osnova za statistični popis.

Posredni cilj, ki ni nič manj pomemben kot prvi, pa je dobiti enotne geodetske osnove za prostorski del zemljiškega katastra in enotne delovne podloge za občinsko GPS in s tem posredno tudi za republiško GPD.

Občinski geodetski organi naj bi začeli intenzivno razmišljati o stanju geodetskih oziroma kartografskih osnov na svojih območjih, o možnostih takojšnjega pristopa k akciji nastavitve EPE za potrebe statističnega popisa in o načinih zagotovitve finančnih sredstev in kadra za izvedbo te akcije.

Logično nadaljevanje je uresničenje zakonskih določb glede izdelave PKO in občinske (in posredno tudi republiške) GPD. Ta nadgradnja osnovnih dejavnosti bo prinesla geodetski službi in stroki sicer velike nove obveznosti, a tudi večji družbeni ugled in priznanje.

Uporabljene kratice pomenijo:

- KO - katastrska občina
- SO - statistični okoliš
- HŠ - hišna številka
- ZKN - zemljiško-katastrski načrt
- PKN5 - pregledni zemljiško-katastrski načrt v merilu 1:5000
- TTN in TTN10 - temeljni topografski načrt v merilu 1:5000 in 1:10.000
- TKN - topografsko-katastrski načrt
- TK25/G - topografska karta v merilu 1:25.000 (po Greenwichu)
- TK25/P, TK50/P - topografska karta v merilu 1:25.000, 1:50.000 (po Parizu)
- GU - geodetska uprava
- EPE - evidenca prostorskih enot
- GPD - geodetska prostorska dokumentacija

Vinko PUŠNIK*

GEODETSKA DEJAVNOST V PROSTORU KOROŠKE REGIJE

Geodetska dejavnost poteka v prostoru koroške regije v okviru medobčinsko organizirane upravne službe, Medobčinske geodetske uprave Slovenj Gradec kot skupnega upravnega organa za geodetske zadeve, skupščine občin Slovenj Gradec, Dravograd in Radlje ob Dravi ter geodetske upravne službe pri skupščini občine Ravne na Koroškem.

Medobčinska geodetska uprava Slovenj Gradec posluje v organizacijski sestavi upravnih organov Skupščine občine Slovenj Gradec, kjer ima tudi svoj sedež. Sredstva za redno poslovanje zagotavljajo upravi občine ustanoviteljice iz svojih proračunov po ustaljenem ključu delitve, katerega osnova je obseg in vsebina dela v posamezni občini, finansiranje pa poteka prek proračuna občine Slovenj Gradec.

Vzporedno z rastjo celotne gospodarske aktivnosti v prostoru regije in intenzivnem družbenoekonomskem razvoju v zadnjih letih tega desetletja je nastala potreba tudi po učinkoviti in sodobni geodetski službi, ki naj daje čim več podatkov ter se aktivno vključuje v načrtovanje tega prostora.

Občutne premike v tej smeri je opaziti po sprejetju nove ustave, ob uveljavitvi novih geodetskih in drugih zakonskih predpisov, ki so omogočili geodetski dejavnosti dinamičnejše prilagajanje zahtevam in potrebam splošnega razvoja. Kvalitetni premiki pri uvajanju nove, razširjene vsebine geodetske dejavnosti dajejo uveljavljanju geodetske službe tudi v koroški regiji nove razsežnosti.

62380 Slovenj Gradec, YU, Medobčinska geodetska uprava Slovenj Gradec
inž.geod., načelnik uprave

Prispelo v objavo 1977-10-19

Za koroško regijo je značilna gorata oblikovitost in v njej je vsa dejavnost osredotočena v nekaj kotlinah, povezanih med seboj z ozkimi dolinami. Na ta območja pridejo v glavnem vsa bremena urbanizacije in infrastrukture, ki pa neposredno naraščajo, tam pa so tudi najbolj dragocena kmetijska zemljišča. Tako stanje pa ob sedanji in predvideni obremenjenosti zahteva kar najbolj racionalno izrabo prostora.

Na osnovi teh spoznanj so posamezne občine v regiji sprejele in sprejemajo različne ukrepe za smotrnejšo izrabo prostora, zaščito narave, zaščito kmetijskih površin, kulturnih in naravnih virov, ki na zemljiščih vzpostavljajo potrebne režime.

V regiji so se z letom 1977 vse občine lotile novelacije svojih urbanističnih programov in s tem dopolnjevanja regijskega programa v celoti. Novelirani programi naj bi skupaj s kmetijskimi prostorskimi plani na osnovi obstoječega stanja in predvidene smeri razvoja dolgoročno in celovito usmerjali prostorski razvoj v tem prostoru.

Za vsestransko obdelavo teh programov pa bodo potrebne ustrezne karte, načrti, ki bodo s svojo vsebino čimbolj vsestransko prikazovali obstoječe fizično stanje.

Tak proces gospodarske dinamike v regiji zahteva torej sedaj in v prihodnje od geodetske dejavnosti poleg osnovne upravne vsebine dela tudi aktivnost, ki je potrebna za zadovoljitev vseh navedenih potreb programiranja.

Zahtevam tega razvoja posveča geodetska upravna služba v mejah svojih možnosti vso potrebno pozornost. Iz obsega osnovne vsebine nalog in pristojnosti medobčinska geodetska upravna služba v regiji skupaj z Geodetskim zavodom Maribor stalno skrbi za ekspeditivno in racionalno reševanje upravnih nalog organa kot nalog ostalega geodetskotehničnega značaja, potrebnih pri različnih posegih geodetske službe v prostor.

V območje prostorske in ostale splošne geodetske dejavnosti pa se regijska geodetska služba sistematično in programsko vključuje s srednjeročnimi in letnimi programi geodetskih del. Ta aktivnost se kaže v izdelavi in obdelavi raznih geodetsko-prostorskih evidenc in informacij, s katerimi so v regiji že dane osnove geodetske prostorske dokumentacije v vseh urbanih občinskih središčih.

Izdelane in obdelane karte v merilu 1:5000, kot so: karta mesta Slovenj Gradec, Dravograd-Šentjanž, Radlje ob Dravi, danes že koristno služijo prenekaterim namenom, organizacijam, primerjavam, analizam in so tako osnova prognoz prihodnjega razvoja teh mest.

Prostor regije je v mejah upravnih občin obdelan na kartah v merilu 1:25.000 in fotomozaikih v merilu 1:10.000.

Z grafično dovolj natančno definiranimi mejami krajevnih skupnosti, katastrskih občin, naselij, statističnih okolišev, šolskih okolišev, gasilskih območij, lovskih območij, višinskih območij in drugega so karte aktualen vir novih informacij o prostoru občin. V nadaljnji obdelavi teh preko kart in načrtov v večjih merilih vidimo v njih osnove prostorskega informacijskega sistema.

V regiji je posebna skrb posvečena pripravi oziroma izdelavi osnov potrebnih za izdelavo kmetijskih prostorskih programov. Do konca tega leta bodo izdelani za območje vseh občin katastrski pregledni načrti v merilu 1:5000. Z vzpostavljeno kompatibilnostjo z načrti TTN v merilu 1:5000 se ti izdelujejo po katastrskih občinah. Z združitvijo pravne in topografske vsebine obeh načrtov prek prozornih folij dobivamo velik vir novih informacij, ki bodo uporabljene poleg navedenih še v marsikateri druge namene. Danes se izdelane kombinacije že koristno uporabljajo za izvajanje določil Zakona o kmetijskih zemljiščih, ki neposredno zadevajo geodetsko upravno službo.

Na podlagi predvidevanj, da bo izdelava kmetijskih prostorskih programov izvedena po krajevnih skupnostih, potekajo v regiji dela tudi pri izdelavi in obdelavi kart krajevnih skupnosti v merilu 1:10.000. Na TTN v merilu 1:5000, pomanjšanih v merilo 1:10.000, generaliziranih in adaptira-

nih osnovah načrtujemo detajlni prikaz kmetijskih in gozdnih površin v okviru mej zaščitenih kmetij in drugih zavarovalnih ter zazidalnih območij z ostalimi aktualnimi tematikami krajevne skupnosti kot temeljne družbenopolitične skupnosti v občini.

Za širšo analizo prostora koroških občin dela medobčinska geodetska uprava publikacijske karte v merilu 1:50.000, s katerimi namerava po vzoru uspešnih publikacijskih obdelav te vrste v Sloveniji tudi za to področje detajlneje prikazati in topografsko obdelati več tematik. prostora regije.

Na območju koroških občin je potekala po programu tudi izdelava ostalih geodetsko-katastrskih evidenc. Z letom 1977 zaključujemo izdelavo TTN v merilu 1:5000 oziroma TTN v merilu 1:10.000; za vsa občinska središča v regiji so izdelani katastrsko-topografski načrti v merilu 1:1000, ki so zemljiškknjižno uveljavljeni, za ostala urbana območja pa samo topografski načrti v merilu 1:1000. Za vsa ta območja je izdelan tudi zbirni kataster in kataster komunalnih naprav komunalnih organizacij.

Katastrski operat je v celoti avtomatsko obdelan in se vzdržuje prek centrov za avtomatsko obdelavo podatkov. Racionalnost slednje naložbe prihaja do izraza prav v sedanjem času, ko prehajamo k izračunu novega katastrskega dohodka.

Dograjevanje in nadaljnje vključevanje geodetske dejavnosti v družbenogopodarski proces zagotavljajo v regiji v prihodnje sprejeti srednjeročni programi geodetskih del za obdobje 1976-1980, ki so jih posamezne občine sprejele v sklopu splošnih srednjeročnih občinskih programov. Finančni obseg teh programov občutno narašča glede na programe preteklega srednjeročnega obdobja, vsa dosedanja izvajanja pa potekajo po programu.

Uspešna realizacija vseh programiranih del pa bo tudi v prihodnje tesno vezana na aktivnost geodetske upravne službe v regiji.

Ta bo zmogla vse obremenitve le z ustrezno kadrovsko zasedbo, s še tesnejšim sodelovanjem z geodetskimi zavodi, inštituti, ekonomskimi centri in družbenopolitičnimi skupnostmi v republiki in občinah, s pospešenim uvajanjem računalniške tehnike, avtomatske obdelave podatkov in drugih sodobnih metod dela. To pa pomeni kontinuirano spremljati razvoj stroke ter ostalega družbenoekonomskega razvoja.

Prepričani smo, da je lahko le taka širina geodetske dejavnosti osnova za njeno nadaljnje delo, sodelovanje in povezovanje z družbenoekonomskim razvojem v prostoru koroške regije.

36. FOTOGRAMETRIČNI TEDEN Stuttgart, 5. do 10. septembra 1977

Inštitut za fotogrametrijo Univerze v Stuttgartu in firma OPTON Oberkochen sta organizirala v dneh od 5. do 9. septembra 1977 tradicionalni 36. fotogrametrični teden.

Pozdravni nagovor je imel prof. dr. Fritz Ackermann, dipl.ing., v imenu rektorja Univerze v Stuttgartu in kot dekan Fakultete za geodezijo. Posvetovanja se je udeležilo 272 udeležencev iz 42 dežel. Podelitev Karl Pulfrichove nagrade za leto 1977 je opravil dr. Hans K. Meier, vodja fotogrametrije v tovarni Carl Zeiss, Oberkochen.

Nagrado sta prejela:

Dr. Hakalainen iz Finske za posebne izvedbe pri kalibriranju aerosnemalnih kamer - o njegovem znanstvenem delu je podal poročilo njegov predstojnik, direktor Inštituta za fotogrametrijo na Univerzi v Helsinkih E. Kilpelä - dr. Schmidt iz ZRN pa za izboljšavo kopirnih rastrov; o njegovi strokovni dejavnosti je podal poročilo A. Heupel iz Bonna.

V šestih dneh je bilo podanih 21 referatov. Opravljen je bil prikaz in potekale so praktične vaje na fotogrametričnih instrumentih (na planicompu C100, planimatu D2, planicartu E3, planitopu F2, preciznem komparatorju PK1 itd.). Prikazana je bila praktična uporaba računalniških programov (PAT M-43, SCOP itd.). En dan je bil predviden za ogled tovarne Carl Zeiss v Oberkochnu.

Na tem fotogrametričnem tednu je bilo celotno strokovno gradivo, ki je bilo obravnavano v referatih, obdelano po naslednjih strokovnih skupinah:

- Stanje in razvoj fotogrametričnega instrumentarija pri tvrdki Zeiss

Opazno je, da so ortofotonaprave nekoliko potisnjene v ozadje, viden razvoj in napredek je predvsem na področju analitičnih instrumentov za izvrednotenje. Na tem področju prednjačita dva njhova instrumenta: planicomp C100, ki je instrument velikih razsežnosti in sposobnosti in seveda tudi temu primerno drag, in precizni komparator PK 1 (monokomparator), instrument z izredno natančnostjo in enostavno uporabo ter zato tudi še z dokaj pristopno ceno.

Vsi ostali stereokartirni aparati so opremljeni s priključki za registracijo koordinat in digitalna izvrednotenja.

- Analitični sistemi izvrednotenja

Podan je bil razvoj instrumentov za analitično izvrednotenje s posebnim poudarkom na kvalitetah, instrumenta "planicomp C100", o celotni njegovi oblikovanosti, s posebnim poudarkom na priključeni računalniški opremi in podrobno razlago o njej.

Podani so bili rezultati nadaljnjih izboljšav in posebno še o izdelavi cele vrste računalniških programov za ta instrument. Prav tako so bile opravljene primerjave rezultatov dela in računanij z instrumenti v drugačnih izvedbah.

- Daljinske zaznave in fotointerpretacija

Obdelani so bili senzorji (občutilne naprave) za daljinske zaznave. Prikazana sta bila pomen in

* 61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SR Slovenije
dipl.inž. geod., vodja skupine za izmeritev
Prispelo v objavo 1977-10-26

koristnost izvedb daljinskih zaznav v gozdnem gospodarstvu kakor tudi v gosto naseljenih mestnih območjih.

- Zanimivi razvoji in uporabe iz fotogrametrične prakse

Podani so bili primeri uvedb numerične fotogrametrije v industriji, izkušnje z digitalnim kartirnim sistemom HUNTING ter s področja terestrične fotogrametrije pri zasledovanju ukradenih umetnin.

Vsi referati so interesentom (v nemškem jeziku oziroma referata 18 in 20 v angleškem jeziku) na voljo v strokovnih knjižnicah na Geodetski upravi SRS Ljubljana in na Geodetskem zavodu SRS Ljubljana.

Nadaljnji razvoj fotogrametrije gre predvsem:

- v izpopoljevanje analitičnih sistemov za ovrednotenje,
- v izpopolnjevanje satelitskih snemanj in avtomatske obdelave teh podatkov,
- v izpopolnjevanje instrumentov in neprestano izboljševanje njihovih natančnosti.

Seznam referatov

1. M.LORCH, Oberkochen: Der Navigationsautomat NA-ein Baustein des Zeiss RMK - Steuerungssystem zur automatischen Überdeckungs- und Abdriftsteuerung. Navigacijski avtomat NA - pripomoček Zeissovega RMK krmilnega sistema za avtomatsko vodenje prekritja in odmika. (Ta priprava bo v prodaji prihodnje leto).
2. D.HOBBIE, Oberkochen: Das Zeiss - Entzerrungsgerät SEG 6. Zeissov redreser SEG 6.
3. E.STARK, Stuttgart: Untersuchungen mit dem Zeiss Planitop F 2. Raziskave z Zeissovim planitopom F 2.
4. M.SCHILCHER, Stuttgart: Genauigkeitsvergleiche verschiedener Höhenlinienauswertungen des Testgebiets Söhnstetten. Primerjava natančnosti raznih kartiranj plastnic na območju Söhnstetten.
5. G.KONECNY, Hannover: Analytische Auswertegerate - Zielsetzung, Entwicklung und technische Realisierung. Analitični instrumenti za ovrednotenje oziroma postavitev ciljev, razvoj in tehnična izvedba.
6. D.HOBBIE, Oberkochen: Konfiguration und Leistungsmerkmale des analytischen Stereoauswertesystems Planicomp C 100. Izoblikovanost in značilnost učinkov analitičnega sistema za ovrednotenje Planicomp C 100.
7. E.BAECK, Oberkochen: Digitalrechner für photogrammetrische Auswertesysteme - Stand und zukünftige Entwicklungen der Computertechnologien. Digitalni računalniki za fotogrametrične sisteme ovrednotenij - stanje in prihodnji razvoj računalniških tehnologij.
8. D.HOBBIE, Oberkochen: Ergebnisse und Erfahrungen aus 1 1/2 jähriger Arbeit mit dem Planicomp C 100. Uspehi in izkušnje pri enoinpolletnem delu s planicompom C 100.
9. H.KLEIN, Stuttgart: Aerotriangulation mit Planicomp C 100 und den Stuttgarter Programmen. Aerotriangulacija s planicompom C 100 in s "stuttgartsкими programi".
10. E.STARK, Stuttgart: Ergebnisse vergleichender Aerotriangulation mit Planicomp, Mono- und Stereokomparator. Izidi primerjanja aerotriangulacij s planicompom, z monokomparatorjem in s stereokomparatorjem.

11. L.MUSSIO, Milano: Über die Ergebnisse einiger Blockausgleichungen in gebrügigem Gelände. O izsledkih blokovnih izravnanj v hribovitih zemljiščih.
12. H.W.FAUST, Oberkochen: Sensoren für Fernerkundung. Senzorji (občutilne naprave) pri daljinskih zaznavah.
13. G.HILDEBRANDT, Freiburg: Die Bedeutung der Fernerkundung für Forstwirtschaft und Forstwissenschaft. Pomen daljinskih zaznav za gozdno gospodarstvo in gozdarsko znanost.
14. F. H. HIRT, Essen: Auswertung von Luftbildern und Scannerdaten für Planungen in Ballungsräumen. Ovrednotenje aeroposnetkov in podatkov skanerjev (tipalnih naprav) pri planiranju v gosto naseljenih območjih.
15. M. SCHROEDER, Oberpfaffenhofen: Das erdwissenschaftliche Flugzeugmessprogramm der Bundesrepublik Deutschland. Znanstvenoraziskovalni aerosnemalni program Zvezne republike Nemčije.
16. G. WINKELMANN, Münster: Aufnahmetechnik zur Fernerkundung. Snamalna tehnika pri daljinskih zaznavah.
17. E. AMADESI, Bologna: Durch Photointerpretation erstellte Karten über die Stabilität von Hängen. S fotointerpretacijo izdelane karte o stabilnosti pobočij.
18. B. MARCOLONGO, M.Mascehani, Padua: Satellite images and their treatments applied to the identification of the "Roman reticulum" in the venetian plain. Satelitski posnetki in njihovo obravnavanje pri uporabi za identifikacijo "roman reticulum" v beneški ravnini.
19. H. FUCHS, Kdn-Brühl: Ingenieurgeodätische Anwendungsbeispiele der numerischen Photogrammetrie in der Industrie. Inženirskogeodetski primeri uporabe numerične fotogrametrije v industriji.
20. J. D. LEATHERDALE, Boreham Wood, U.K. Production Experience with the Hunting digital mapping system. Poročilo o izkušnjah z digitalnim kartirnim sistemom HUNTING.
21. H. FORAMITTI, Wien: Identifizierung von Kulturgut durch Photogrammetrie in der Fahndung bei Kunstdiebstahl. Identifikacija kulturnih dobrin s fotogrametrijo pri zasledovanju ukradenih umetnin.

ORGANIZACIJA KARTOGRAFSKIH DEL PRI NACIONALNEM ATLASU NEMŠKE DEMOKRATIČNE REPUBLIKE

V Zagrebu je bilo 12.10.1977 predavanje prof. dr. Rudija Ogrisska, ki predava na dresdenski univerzi in je predstojnik oddelka za kartografijo.

Prof. Ogrissek je imel dve predavanji, in sicer:

1. Organizacija kartografskih del pri nacionalnem atlasu DDR
2. Psihološki temelji kartografije

Ad 1)

Prof. Ogrissek je poudaril znanstveni pristop k izdelavi nacionalnega atlasa DDR.

Pri konceptu izdelave nacionalnega atlasa (NA) so upoštevali šolsko izobrazbo prebivalcev Nemške demokratične republike. Že šolski atlasi so upoštevali spoznanja pri izdelavi nacionalnega atlasa. Prebivalci so torej seznanjeni z osnovami čitanja kart in taki izobrazbi je prilagojena tudi vsebina kart v NA.

Nacionalni atlas DDR izdelujejo že več kot deset let. Prof. Ogrissek pravi, da tudi v drugih državah NA niso izdelali hitreje. Financiranje izdelave NA jamči država. Vsako leto predvidijo zanj v proračunu določena sredstva. Glavna in odgovorna izdajateljica NA sta Akademija in kartografska hiša HAACK. Pri izdelavi NA sodeluje prek deset različnih inštitutov. Vsi sodelavci pri NA odgovarjajo za svoje delo posebnemu sektorju pri ministrstvu za prosveto.

Za izdelavo NA je bilo postavljenih več komisij, ki se sestajajo večkrat na leto. Takoj v začetku je bila ustanovljena komisija za tehnologijo kartografske izdelave. Komisija, sestavljena iz kartografov in grafikov, je delovala tri leta in je določila točno tehnologijo izdelave kart.

Večina članov te komisije deluje sedaj v komisiji za oblikovanje in redakcijo kart. Ta komisija se sestaja vsakih 14 dni - do sedaj so imeli že prek 200 sej.

Nacionalni atlas DDR bo imel ca. 50 listov v približnem formatu 70 cm x 50 cm (prof. Ogrissek ni omenil standardnega formata papirja). Na teh 50 listih je 70 kart, od tega je 70 % kart v merilu 1:750.000, 20 % kart v merilu 1:1.000.000 in 10 % kart v merilu 1:2.000.000. Pri izbiri meril so upoštevali mnenje ICA o primernih merilih za NA za posamezne države.

Atlas bo izšel v dveh delih. Prvi del je že v prodaji, izid drugega dela pa predvidevajo v letu 1979.

Cena atlasa 450 mark je z ozirom na povprečno plačo v DDR - 800 mark - zelo visoka. Naklada 5000 izvodov NA pa je pri 17 milijonih prebivalcev sorazmerno nizka.

Namen atlasa je kartografska dokumentacija dogajanj v DDR.

V desetletnem obdobju izdelave NA je težko zagotoviti aktualnost nekaterih tematskih prikazov, vendar je prof. Ogrissek poudaril, da v DDR niso imeli težav pri različnih demografskih prikazih, saj je pri njih naletela praktično enaka nič, zaposlenost pa je v zadnjem desetletju konstantna (žensk je zaposlenih ca.90 %).

* 61000, Ljubljana, YU, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, Jamova 2, dipl.inž.geod.
Prispelo v objavo 1977-11-07

Pri kartografskih prikazih uporabljajo zelo veliko točkovnih signatur. V tisku ne uporabljajo pre-tisov barv, temveč vse tiskajo s "čistimi" barvami. Število barv na kartah je od 10 do 12, toliko je tudi prihodov skozi stroj.

Za vsako karto izdelajo poizkusni kvadrat ca. 50 % poizkusnih kvadratov tudi tiskajo.

Predavatelj je pokazal nekaj diapozitivov izbranih kart. Kljub njegovi trditvi, da so izdelali kar-te, ki naj bi bile pri vrhu svetovne kartografije, me prikazane karte niso prepričale o tem. Mor-da bi podrobnejši ogled in študij teh kart predavateljevo trditev potrdil? Vendar menim, da sta zaenkrat tako NA Švice kot NA ČSR lepša in preglednejša.

Ad 2)

V Jugoslaviji v širšem krogu praktično še nismo slišali predavanja o temi psihologija v kartografiji. Zanimiva je misel predavatelja, da je v kartografiji psihologija enakega pomena kot matematika. Zato na Univerzi v Dresdenu predavajo kartografom psihologijo v kartografiji kot tudi komunika-cijo v kartografiji (oboje predava prof. Ogrissek).

Zelo zanimivo predavanje pa pri poslušalcih ni imelo najboljšega odmeva zaradi nepoznavanja teme in slabega prevoda (ne poznamo ustreznih izrazov iz psihologije in fiziologije).

Za uveljavitev karte kot hitrega komunikacijskega medija je treba poznati tudi psihološke fak-torje (zaznava, spomin itd.) in temu prilagoditi tudi vsebino kart.

Upoštevati je treba postopno priučevanje. Šolstvo v DDR je deloma že prilagojeno tudi čitanju in uporabi kart - s poukom geografije z uporabo kart začnejo v 4.razredu desetletke.

Le z upoštevanjem psiholoških faktorjev - zaznava, spomin itd. - fizioloških faktorjev - vid, premikanje oči itd. - bomo lahko optimalizirali vsebino kart.

Zanimiva se mi zdi predavateljeva primerjava - določen krog ljudi ima odpor proti "debelim" knjigam, ker počasi berejo (slabo berejo), prav tako pa so ljudje, ki so a priori proti kartam kot informacijskemu sredstvu zaradi neznanja čitanja kart. Karta takemu uporabniku pomeni le razno-barvno sliko brez vsake informacije. Žal pa se nam to marsikdaj dogaja, posebno pri sinteznih kartah - za to pa predavatelj dolži predvsem togost avtorjev, ki temo na karti poznajo, in ne toliko kartografe, ki imajo ponavadi premalo moči, da bi avtorjevo mnenje o kartografskem pri-kazu spremenili.

PREGLED KARTOGRAFSKE DEJAVNOSTI V TRETJEM TRIMESEČJU LETA 1977

Nadaljujemo s pregledom kartografske dejavnosti v SR Sloveniji, ki smo ga začeli v letošnji drugi številki Geodetskega vestnika. Posredujemo ga po kriterijih, ki smo jih navedli v uvodu druge številke.

Prosimo vse, ki ste opazili, da smo v pregledu izpustili kakršnokoli karto, da nam to takoj sporočite. Le tako bomo lahko v naslednji številki pregled dopolnili. Povedali smo že, kateri so naši viri in da ga pripravljamo zgolj amatersko, vendar z željo, da bi bil popoln. To pa bo mogoče le s sodelovanjem nas vseh.

Kartografske publikacije

- PROSTORSKI PLAN OBČINE ŽALEC za obdobje 1977-2000 (predlog za javno razpravo). Izdelali: Biro 71 Domžale, Zavod za načrtovanje Žalec, IREL Ljubljana, Institut za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani. Naročnik: Izvršni svet Skupščine občine Žalec. Naklada: 200 izvodov. Tisk: Institut za geodezijo in fotogrametrijo Ljubljana. Vsebina: tekstualni in grafični del. Grafični del vsebuje karte v različnih merilih in tehnologij
 - a) - pomanjšave iz merila 1:25.000 v merilo 1:75.000,
 - Zbirna karta uporabe zemljišč,
 - Namenska uporaba zemljišč,
 - Funkcionalna razporeditev naselij;
 - b) - samostojno izdelane osnove v merilu 1:50.000
 - Razporeditev šol,
 - Razporeditev vzgojno-varstvenih ustanov,
 - Razporeditev trgovin;
 - c) - računalniške obdelave v merilu 1:75 000 (skupno 40 kart) podrobneje opredeljujejo prebivalstvo, šolstvo, aktivnost prebivalstva, kmečko prebivalstvo, stanovanja, migracije itd.
- OBČINA CELJE V PROSTORU. Izdala in založila: SO Celje in Razvojni center Celje junija 1977. Kartografska obdelava: Medobčinska geodetska uprava Celje in Institut za geodezijo in fotogrametrijo Ljubljana. Tisk: Institut za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani v 100 izvodih. Publikacija vsebuje poleg uvoda kratke komentarje k posameznim zaokroženim tematikam, in sicer:

Naši dosežki s kartami:

- Gospodarski in negospodarski objekti, zgrajeni v letih 1972-77
- Referendumski objekti 1972-81.

Prebivalstvo s kartami:

- Krajevne skupnosti - površina in število prebivalcev,
- Starostna struktura prebivalcev,
- Struktura aktivnega prebivalstva,
- Struktura prebivalstva (po naseljih).

* 61000 Ljubljana, YU, Zavod SRS za družbeno planiranje
Ljubljana, Šaranovičeva 12
Prispelo v objavo 1977-11-03

Osnovne značilnosti gospodarstva - opremljenost prostora z infrastrukturnimi objekti s kartami:

- Komunalna opremljenost naselij,
- Glavno vodovodno omrežje in preskrba naselij z vodo,
- Elékroomrežje,
- Poštno in telefonsko omrežje,
- Trgovina in gostinstvo,
- Kategorizacija cest,
- Brezprašno cestišče,
- Avtobusni promet (medkrajevni in primestni).

Osnovne značilnosti družbenih dejavnosti s kartami:

- Osnovne in posebne šole,
- Zdravstvo,
- Kulturno-prosvetna dejavnost.

Ureditev prostora in nekatere prostorske danosti (stanje) s kartami:

- Urbanistična dokumentacija,
- Geodetska dokumentacija,
- Namenska raba zemljišč,
- Spomeniško varstvo,
- Gozdne površine.

Razni prikazi s kartami

- Katastrske občine,
- Območja davčnih skupin in stopnje občinskega davka od kmetijstva,
- Območja nad 600 metrov višine,
- Požarna varnost,
- Krajevne skupnosti s katastrskimi občinami.

1:5000:

- GOZDNOGOSPODARSKE KARTE: PIVKA, list št. 17, 19, 26, 27, 28; POSTOJNA, list št. 32, 39, 40, 43. Izdalo: Gozdno gospodarstvo Postojna, 1977. Izdelal: GZ SRS. Tisk: IGF Ljubljana v več barvah.

1:25.000:

- NAMENSKA UPORABA ZEMLJIŠČ (UP občine Žalec), kartografska obdelava: Biro 71 Domžale. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v več barvah.
- ZBIRNA KARTA URBANIZACIJE (UP občine Žalec). Kartografska obdelava: Biro 71 Domžale. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v več barvah.

1:50.000:

- RAZVOJNI PROGRAMI TOZD 1976-80 na območju Ljubljane. Obdelal: Ljubljanski urbanistični zavod. Tehnična obdelava in tisk: IGF Ljubljana, 1977, v več barvah.
- GOZDNOGOSPODARSKO OBMOČJE BLEDE: Obdelal: GG Bled. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v dveh barvah.

1:400.000:

- DNEVNI KOPI IN NAHAJALIŠČA GRAMOZA IN GRUŠČA (STANJE). Obdelal: Urbanistični inštitut Slovenije. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v eni barvi.
- PRIMERNOSTNA OBMOČJA NA OSNOVI NARAVNIH DANOSTI (sintezna karta). Po raznih virih kartografsko obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 8 barvah.

- PREDLAGANA OBMOČJA IN OBJEKTI ZA VAROVANJE POMEMBNEJŠIH NARAVNIH DANOSTI (sintezna karta). Po raznih virih kartografsko obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 7 barvah.

1:750.000:

- DELEŽ AKTIVNEGA INDUSTRIJSKEGA PREBIVALSTVA 1953 (po KO SRS). Avtor: I. Vrišer. Kartografsko obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 9 kombinacijah barv z uporabo treh osnovnih barv.
- DELEŽ AKTIVNEGA INDUSTRIJSKEGA PREBIVALSTVA 1961 (po KO SRS). Avtor: I. Vrišer. Kartografsko obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 9 kombinacijah barv z uporabo treh osnovnih barv.
- DELEŽ AKTIVNEGA INDUSTRIJSKEGA PREBIVALSTVA 1977 (po KO SRS). Avtor: I. Vrišer. Kartografsko obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 9 kombinacijah barv z uporabo treh osnovnih barv.
- OPREDELITEV INDUSTRIALIZIRANIH OBMOČIJ V SRS. Avtor: I. Vrišer. Kartografsko obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 6 kombinacijah barv.
- INDUSTRIJSKA PODJETJA V SRS: Avtor: I. Vrišer. Kartografsko obdelal: Inštitut za geografijo. Založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v eni barvi.
- NAJPOMEMBNEJŠI KULTURNI SPOMENIKI. Predelava že tiskane karte v merilu 1:400.000. Založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 3 barvah.

1:1.000.000:

- VEČANJE GOZDNIH POVRŠIN MED 1869-1968. Po avtorju L. Žumru obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 2 barvah.
- KMETIJSKE POVRŠINE 1975 IZVEN KMETIJSKE RABE - KMETIJSKE POVRŠINE V OPUŠČANJU. Po viru Instituta za gozdno in lesno gospodarstvo obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 2 barvah.
- POMEMBNEJŠI ELEMENTI NARAVNE PRIMERNOSTI RAVNINSKIH OBMOČIJ. Po raznih virih obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 5 barvah.
- NEKATERE KATEGORIJE GOZDOV PO VAROVALNEM IN LESNOPROIZVODNEM POMENU. Po raznih virih obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 2 barvah.
- OBMOČJA ZA PRIDOBIVANJE RUDNIN IN MINERALNIH SUROVIN. Po raznih virih obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 5 barvah.
- NEKATERE HIDROGEOLOŠKE ZNAČILNOSTI. Po raznih virih obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 6 barvah.
- NEKATERA PRIMERNOSTNA OBMOČJA ZA REKREACIJO IN PREDLOGI ZA VARSTVO NARAVNE DEDIŠČINE. Po raznih virih obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 4 barvah.
- POMEMBNEJŠI ELEMENTI OMEJITVENIH DANOSTI. Po raznih virih obdelal, založil in izdal: Zavod SRS za družbeno planiranje. Tisk: IGF Ljubljana, 1977, v 5 barvah.

Brez merila

- KRANJSKA GORA Z OKOLICO, turistična karta. Priredil: E. Razinger, izdalo in založilo Turistično društvo Kranjska gora. Kartografska obdelava in tisk: IGF Ljubljana, 1977, v treh barvah.

PREGLED OBČINSKIH, REPUBLIŠKIH IN ZVEZNIH PREDPISOV, ki neposredno ali posredno zadevajo geodetsko dejavnost

Nadaljujemo s pregledom za tretje tromesečje 1977.

a) Zvezni predpisi

Odločba o izvedbi statističnega raziskovanja - Poročilo o varstvu kulturnih spomenikov
- UL SFRJ, št. 33-435/77

Dogovor o osnovah družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v dobi od leta 1976 do 1980
- UL SFRJ, št. 34-447/77

Dogovor o osnovah družbenega plana Jugoslavije za razvoj tujškega turizma v dobi od leta 1976 do leta 1980
- UL SFRJ, št. 34-448/77

Odločba o stalnem mejnem prehodu Hodoš za mednarodni cestni promet
- UL SFRJ, št. 36-479/77

Popravek pravilnika o načinu in pogojih za izpuščanje, hrambo, obdelavo in dokončno odlaganje radioaktivnih odpadnih snovi
- UL SFRJ, št. 38/77

Zakon o statističnih raziskovanjih, ki imajo pomen za vso državo
- UL SFRJ, št. 39-548/77

b) Republiški predpisi

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena
- UL SRS, št. 13-688/77

Resolucija o temeljih zakonodajne politike republike
- UL SRS, št. 16-985/77

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih
- UL SRS, št. 16-990/77

Odlok o potrditvi statuta Raziskovalne skupnosti Slovenije
- UL SRS, št. 17-1086/77

Odredba o poveritvi geodetskih del, ki jih programira in financira SR Slovenija
- UL SRS, št. 16-1014/77

Samoupravni sporazum o temeljih načrta raziskovalne dejavnosti v SR Sloveniji za obdobje 1976-1980
- UL SRS, št. 16-1024/77

c) Občinski predpisi

Sklep o spremljanju uresničevanja družbenega plana občine Jesenice
- UG NG, št. 7/77 (AJDOVŠČINA)

Odlok o zakloniščih v občini Celje
- UL SRS, št. 13-718/77 (CELJE)

Odlok o dopolnitvah odloka o določitvi kmetij po zakonu o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev - kmetij
- UL SRS, št. 14-818/77 (CELJE)

Odlok o obveznem zbiranju, odlaganju in odvozu smeti in odpadkov v naseljih občine Cerknica
- UL SRS, št. 13-720/77 (CERKNICA)

Odlok o graditvi in vzdrževanju zaklonišč
- UL SRS, št. 13-722/77 (CERKNICA)

Odlok o prispevku za komunalno urejanje stavbnih zemljišč, načinu in obsegu komunalne ureditve stavbnih zemljišč in zunanje ureditve okolice objektov v naseljih občine Cerknica
- UL SRS, št. 15-897/77 (CERKNICA)

Odlok o upravljanju s stavbnim zemljiščem in oddaji stavbnega zemljišča v družbeni lasti v uporabo za gradnjo
- UL SRS, št. 15-898/77 (CERKNICA)

Sklep o spremembi sklepa o določitvi cen komunalnih storitev v občini Cerknica
- UL SRS, št. 15-899/77 (CERKNICA)

Odlok o določitvi zemljišč, ki so namenjena za stanovanjsko kompleksno blokovno gradnjo na območju soseske Čardak v Črnomlju
- SDL, št. 19-178/77 (ČRNOMELJ)

Odlok o spremembi odloka o obveznem odlaganju in odvažanju smeti in odpadkov na območju mesta Črnomelj
- SDL, št. 19-181/77 (ČRNOMELJ)

Odlok o povprečni gradbeni ceni stanovanj in povprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnega zemljišča za leto 1977
- UO, št. 17-176/77 (GORNJA RADGONA)

Odlok skupščine občine Gornja Radgona o določitvi kmetij po zakonu o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev - kmetij
- UO, št. 17-178/77 (GORNJA RADGONA)

Odlok o prispevku uporabnikov za razširjeno reprodukcijo individualne komunalne porabe na območju občine Grosuplje
- UL SRS, št. 16-1050/77 (GROSUPLJE)

Odlok o določitvi novih ulic in cest na območju naselja Grosuplje
- UL SRS, št. 15-905/77 (GROSUPLJE)

Sklep o povišanju cen za geodetske storitve in storitve pri komunalnem podjetju Grosuplje
- UL SRS, št. 17-1117/77 (GROSUPLJE)

Odlok o povprečni gradbeni ceni stanovanj za leto 1977, povprečnih stroških za komunalno urejanje gradbenih zemljišč in o osnovah za izračun povprečne cene zemljišča na območju občine Hrastnik
- UV Zasavja, št. 7-10/77 (HRASTNIK)

Odlok o dopolnitvi odloka o določitvi kmetij po zakonu o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev - kmetij
- UL SRS, št. 13-728/77 (IDRIJA)

Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o obveznem zbiranju in odvozu smeti ter odpadkov in o uporabi javnih odlagališč
- UL SRS, št. 13-781/77 (IDRIJA)

Odlok o ustanovitvi in nalogah službe javnega in komunalnega reda v občini Izola
- UO Koper, št. 8/77 (IZOLA)

Odlok o prenosu pristojnosti upravljanja komunalnih dejavnosti posebnega družbenega pomena v občini Izola na samoupravno komunalno interesno skupnost
- UO Koper, št. 8/77 (IZOLA)

Odlok o določitvi rezervatov centralnih površin za gradnjo trgovsko poslovnega družbeno-kulturnega in športno-rekreacijskega centra v Kamniku
- UL SRS, št. 16-1052/77 (KAMNIK)

Odlok o določitvi trase obvozne ceste v Kamniku
- UL SRS, št. 16-1053/77 (KAMNIK)

Sklep o soglasju k cenam geodetskih storitev
- UL SRS, št. 17-1119/77 (KAMNIK)

Odlok o povprečni gradbeni ceni stanovanj in povprečnih stroških komunalnega urejanja zemljišč na območju občine Kranj
- UV Gorenjske, št. 11-128/77 (KRANJ)

Odlok o pooblastitvi podjetja Domplan Kranj za opravljanje storitev v zadevah geodetske službe na območju občine Kranj
- UV Gorenjske, št. 11-129/77 (KRANJ)

Samoupravni sporazum o osnovah srednjeročnega načrta stanovanjskega gospodarstva v občini Kranj za obdobje 1976-1980
- UV Gorenjske, št. 14-180/77 (KRANJ)

Odlok o zakloniščih
- UL SRS, št. 16-1056/77 (LAŠKO)

Odlok o dopolnitvi odloka o gradnji in vzdrževanju zaklonišč na območju občine Lenart
- UL SRS, št. 15-923/77 (LENART)

Odlok o zakloniščih
- UL SRS, št. 15-925/77 (LITIJA)

Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o komunalni ureditvi in zunanjem izgledu naselij v občini Litiija
- UL SRS, št. 16-1060/77 (LITIJA)

Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o ustanovitvi Zavoda za avtomatsko obdelavo podatkov
- UL SRS, št. 15-877/77 (SKUPŠČINA MESTA LJUBLJANA)

Odlok o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena in o obvezni uporabi in financiranju komunalnih storitev
- UL SRS, št. 13-746/77 (LOGATEC)

Odlok o delni spremembi mej katastrskih občin za k.o. Razvanje, Sp.Radvanje, Zg.Radvanje, Pekre, Limbuš, Hrastje in Laznica v občini Maribor
- MUV, št. 9-137/77 (MARIBOR)

Odlok o delni spremembi mej katastrskih občin za k.o. Dogoše, Sv. Miklavž, Rogoza, Skoke, Loka pri Rošnji in Sv. Marijeta na Dravskem polju v občini Maribor

- MUV, št. 9-138/77 (MARIBOR)

Odlok o prepovedi spremembe kulture in o pravilniku za izvajanje urbanističnega reda pri ureditvi in zavarovanju vinogradniškega kompleksa "PLEŠIVICA"

- SDL, št. 20-192/77 (METLIKA)

Odlok o obveznem odlaganju in odvažanju smeti in odpadkov na območju občine Mozirje

- UL SRS, št. 16-1071/77 (MOZIRJE)

Odlok skupščine občine Murska Sobota o spremembi katastrske meje med katastrsko občino Bakovci in katastrsko občino Krog

- UO, št. 17-166/77 (MURSKA SOBOTA)

Odlok o povprečni gradbeni ceni in povprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč v občini Murska Sobota za leto 1977

- UO, št. 18-185/77 (MURSKA SOBOTA)

Družbeni dogovor o ustanovitvi, nalogah in vlogi informacijsko-dokumentacijskega centra v občini Murska Sobota ter pravicah in obveznostih ustanoviteljskega centra

- UO, št. 22-254/77 (MURSKA SOBOTA)

Odlok o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem v občini Nova Gorica

- UG NG, št. 6/77 (NOVA GORICA)

Sklep o skupinski lokaciji ter prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih namenjenih za nadomestno gradnjo v naselju Imenje

- UG NG, št. 6/77 (NOVA GORICA)

Sklep o skupinski lokaciji ter prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za nadomestno gradnjo v naselju Velenje

- UG NG, št. 7/77 (NOVA GORICA)

Sklep o skupinski lokaciji ter prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za nadomestno gradnjo na Ligu

- UG NG, št. 7/77 (NOVA GORICA)

Odlok o proračunu občine Ormož za leto 1977

- UV Ormož, št. 8-89/77 (ORMOŽ)

Odlok o graditvi in vzdrževanju zaklonišč na območju občine Piran

- UO Koper, št. 10/77 (PIRAN)

Odlok o proračunu občine Ptuj za leto 1977

- UV, št. 8-78/77 (PTUJ)

Odlok o povprečni gradbeni ceni in povprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč v občini Radlje ob Dravi

- MUV, št. 10-154/77 (RADLJE OB DRAVI)

Odlok o razglasitvi določenih območij v občini Radovljica za zavarovana območja

- UV Gorenjske, št. 11-136/77 (RADOVLJICA)

Odlok o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem v občini Ravne na Koroškem

- MUV, št. 10-163/77 (RAVNE NA KOROŠKEM)

Odlok o gradnji in adaptaciji zaklonišč v občini Ravne na Koroškem
- MUV, št. 10-164/77 (RAVNE NA KOROŠKEM)

Odlok o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena in komunalnih organizacijah, ki opravljajo komunalno dejavnost posebnega družbenega pomena na območju občine Ribnica
- SDL, št. 20-189/77 (RIBNICA)

Odlok o spremembi odloka o cenah za geodetske tehnične storitve
- UL SRS, št. 14-848/77 (SEVNICA)

Sklep o soglasju k cenam komunalnih storitev
- UL SRS, št. 16-1075/77 (SEVNICA)

Odlok o povprečni gradbeni ceni in povprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč za leto 1977
- UO Koper, št. 8/77 (SEŽANA)

Samoupravni sporazum o temeljih plana samoupravne stanovanjske skupnosti občine Sežana za obdobje 1976-1980
- UO Koper, št. 8/77 (SEŽANA)

Soglasje k cenam Geodetskega zavoda Maribor za vse storitve, ki jih opravlja po pooblastilu skupščine občine Slovenske Bistrice
- MUV, št. 9-150/77 (SLOVENSKA BISTRICA)

Odlok o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena in o komunalnih organizacijah, ki opravljajo komunalno dejavnost posebnega družbenega pomena na območju občine Slovenj Gradec
- MUV, št. 10-173/77 (SLOVENJ GRADEC)

Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v občini Slovenj Gradec
- MUV, št. 10-174/77 (SLOVENJ GRADEC)

Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o lokalnih in nekategoriziranih cestah v občini Slovenske Konjice
- UL SRS, št. 14-855/77 (SLOVENSKE KONJICE)

Odlok o dopolnitvi odloka o obvezni izdelavi zazidalnih načrtov in splošni prepovedi graditve in parcelacije zemljišč na območju industrijske cone v Grencu
- UV Gorenjske, št. 11-140/77 (ŠKOFJA LOKA)

Odlok o cenah za geodetske storitve
- UL SRS, št. 17-1138/77 (ŠMARJE PRI JELŠAH)

Odlok o povprečni gradbeni ceni stanovanj in povprečnih stroških komunalnega urejanja zemljišč občine Šmarje
- UL SRS, št. 17-1139/77 (ŠMARJE PRI JELŠAH)

Odlok o zaščiti, prepovedi parcelacije zemljišča in gradnje v območju jezera Vonarje
- UL SRS, št. 17-1140/77 (ŠMARJE PRI JELŠAH)

Družbeni dogovor o ustanovitvi skupne Geodetske uprave za občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi (sedež v Trbovljah - op. M.T.)
- UV Zagorja, št. 6-24/77 (TROBVLJE)

Odlok o zakloniščih
- UG NG, št. 6/77 (TOLMIN)

Dopolnilni sklep o skupinskih lokacijskih dokumentacijah, prepovedi parcelacije in prometa ter prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih za gradnjo nadomestnih stanovanjskih, gospodarskih in večnamenskih objektov v občini Tolmin

- UG NG, št. 7/77 (TOLMIN)

Odlok o ugotovitvi povprečne gradbene cene in povprečnih stroškov komunalnega urejanja zemljišč v občini Trebnje

- SDL, št. 22-243/77 (TREBNJE)

Sklep o graditvi zaklonišč na območju občine Trzič

- UV Gorenjske, št. 11-148/77 (TRŽIČ)

Odlok o spremembi odloka o gradnji in financiranju zaklonišč na območju občine Trzič

- UV Gorenjske, št. 12-165/77 (TRŽIČ)

Odlok o ugotovitvi splošnega interesa gradnje in dopustnosti razlastitve v korist občine Trzič za gradnjo splošnega socialnega zavoda za varstvo odraslih na zemljišču v Ročevnici - "Poulinovem vrtu"

- UV Gorenjske, št. 15-188/77 (TRŽIČ)

Odlok o določitvi komunalnih dejavnosti posebnega družbenega pomena v občini Zagorje ob Savi

- UV Zasavja, št. 8-11/77 (ZAGORJE OB SAVI)

Odlok o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena

- UL SRS, št. 13-758/77 (ŽALEC)

Uporabljene kratice pomenijo:

- UL SRS - uradni list SR Slovenije
- UV - uradni vestnik ustrezne občine
- UO - uradne objave ustrezne občine
- UG NG - Uradno glasilo, Nova Gorica
- SDL - Skupščinski Dolenjski list

Ob številki prepisa je v oklepaju z inicialkami navedena občina. V sistemu številčk pa pomeni prva številka številko uradnega glasila, druga številko predpisa (nekatera uradna glasila je nimajo) in tretja leto izida uradnega glasila.

Pričujoči pregled je izvleček iz obširnega registra, ki ga v sklopu dokumentacijske dejavnosti na osnovi vseh uradnih glasil v SR Sloveniji in Uradnega lista SFRJ vodi dokumentacijski oddelk Zavoda SRS za družbeno planiranje, Ljubljana, Šaranovičeva 12. Na omenjeni naslov lahko tudi naročite kopije celotnih besedil zelenih predpisov.

Peter SVETIK

NOVI PREDPISI, RAZISKAVE, KNJIGE, PUBLIKACIJE

SINTEZA (POVZETKI) STROKOVNIH GRADIV, KI ZADEVAJO PROSTORSKI PLAN SR SLOVENIJE (delovno gradivo za strokovno razpravo)

Zavod SRS za družbeno planiranje (področje za prostorsko planiranje) je pred kratkim pripravil obširno publikacijo, namenjeno široki strokovni razpravi, ki je potekala po regijah. Gradivo, ki obsega kar okrog 250 strani, je sinteza (povzetek) doslej izdelanih dokumentov s področja prostorskega planiranja. To so strokovna in deloma planska izhodišča, ki naj služijo pripravi drugih planskih dokumentov, zlasti pa dogovora o temeljih prostorskega plana SRS in prostorskega plana SRS. Poleg analitičnih ocen vsebuje tudi nekatere elemente projekcije razvoja, kot jih obvlada sedanja planerska, zlasti pa prostorska planerska znanost. Gradivo torej ni namenjeno delegatskemu odločanju, temveč predvsem strokovni oceni, preverjanju in iz tega izhajajočemu dopolnjevanju. Doslej je bilo gradivo obravnavano v nekaterih republiških strokovnih telesih in tudi ustrezno dopolnjeno.

Publikacija obsega naslednja poglavja:

- Izvajanje dosedanjega programa dela pri pripravi prostorskega plana SRS,
- Dosedanji ekonomsko-socialni razvoj in njegove težnje z vidika urejanja prostora,
- Industrializacija Slovenije,
- Skupni interesi in cilji,
- Zasnova urbanizacije,
- Urejanje prostora s fizičnega vidika,
- Planska demografska projekcija do let 1985 in 2000.

Publikacija vsebuje tudi več tematskih kart, shem in tabel. Karte so tiskane v različnih merilih, in sicer:

1:400.000:

- Primernostna območja na osnovi naravnih danosti,
- Predlagana območja in objekti za varovanje pomembnejših naravnih danosti.

1:750.000:

- Najpomembnejši kulturni spomeniki,
- Delež aktivnega industrijskega prebivalstva po KO leta 1953, 1961 in 1971 - tri večbarvne karte,
- Opredelitev industrializiranih območij v SRS,
- Industrijska podjetja v SRS.

V merilu 1:1.000.000 je 8 večbarvnih kart in 4 črno-bele sheme.

Izredno zanimivo publikacijo priporočamo vsem geodetskim strokovnjakom. Naročite jo lahko na Zavodu SRS za družbeno planiranje, Ljubljana, Cankarjeva 1.

P. SVETIK

Strokovna skupina za prostorsko planiranje je kot najbolj delovno telo Koordinacijskega odbora za prostorsko planiranje in turizem Avtonomne dežele Furlanije-Julijske krajine (Italija), Zvezne dežele Koroške (Avstrija) ter SR Slovenije in SR Hrvatske (Jugoslavija) začela letos izdajati SKUPNI BILTEN o prostorskem planiranju v teh deželah. Bilten bo izhajal dvakrat na leto in ga bo izmenoma vsako leto urejala ena od omenjenih dežel (republik). Začela je naša republika in tako s prvo številko, ki je izšla junija, tudi postavila temelje temu mednarodnemu strokovnemu glasilu.

Bilten bo izhajal v štirih jezikih z isto vsebino, in sicer tako, da bo slovenska izdaja imela samo slovenski tekst, avstrijska isti tekst v nemščini itd. Imenovan je bil poseben skupni uredniški odbor in uredniki iz vsake dežele (republike). Odgovorni urednik slovenske izdaje je Peter Svetik. Posebno težavo pomenijo redakcija in prevodi tekstov v vse štiri jezike (problem strokovne terminologije).

Bilten bo dvakrat na leto informiral o dogajanjih na področju prostorskega in urbanističnega planiranja o naslednjih zaokroženih tematskih področjih:

- zakonodaja, sistemske in metodološke rešitve,
- obmejna problematika s področja prostorskega planiranja,
- prostorska problematika dežel, republik.

Predvidene so tudi ustrezne tematske kartografske priloge.

Bilten je že bil deležen pozornosti v mednarodnem merilu in pomeni pomemben dosežek v izmenjavi mednarodnih izkušenj. Prav gotovo je zanimiv tudi za geodetske strokovnjake, ki ga lahko naročijo na Zavodu SRS za družbeno planiranje, Ljubljana, Gregorčičeva 25.

P. SVETIK

SPREJETA ODREDBA O POVERITVI GEODETSKIH DEL, KI JIH PROGRAMIRA IN FINANCIRA SR SLOVENIJA

Na podlagi določb Zakona o geodetski službi je izdal direktor Geodetske uprave SR Slovenije odredbo o poveritvi geodetskih del, ki jih programira in financira SR Slovenija, ki je objavljena v Uradnem listu SR Slovenije št. 16/77.

Z navedeno odredbo poverja Geodetska uprava SRS Geodetskemu zavodu SRS naslednja strokovno-operativna dela geodetske službe, ki jih programira in financira SR Slovenija, in sicer:

- postavitve mreže temeljnih geodetskih točk,
- izdelava in reambulacija temeljnih topografskih načrtov v merilih 1:5000 in 1:10.000,
- izdelava in reambulacija temeljnih topografskih kart in preglednih kart SR Slovenije,
- izvedba zemljiškokatastrske izmere,
- ciklično aerosnemanje,
- postavljanje vzorčnih zemljišč za potrebe zemljiškega katastra,
- katastrska klasifikacija in bonitiranje zemljišč.

Z odredbo je tudi določeno, da se v primerih, ko se zemljiško-katastrska izmera za določeno območje izvaja istočasno in skupaj z izdelavo temeljnih topografskih načrtov v večjem merilu (1:500 - 1:2500), izvedba strokovno-operativnih del poveri tisti geodetski delovni organizaciji združenega dela, za katero se sporazumeta Geodetska uprava SRS in občinski geodetski upravni organ. V navedenem primeru namreč nastopata kot financerja republika (za zemljiškokatastrsko izmero) in občina (za temeljne topografske načrte).

Pri izvajanju medrepubliških in mednarodnih geodetskih projektov lahko Geodetska uprava SRS določi sporezumno z Geodetskim zavodom SRS delovno organizacijo, ki bo izvajala strokovno-operativna dela.

Odredba je bila predložena v mnenje tudi Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije; ta je o njej razpravljala na svojih sejah dne 18. in 26.7.1977. Na prvi seji je predlagal določene dopolnitve odredbe, ki so bile v celoti upoštevane, in se je s takim predlogom odredbe na drugi seji v celoti strinjal.

S. MAJCEN

PREGLED DOMAČEGA STROKOVNEGA TISKA

GEODETSKA SLUŽBA - Glasilo Republiške geodetske uprave Srbije, leto 7, številka 17, 1977.

Vsebina

Dr. Jovan Stevanović - Nekateri problemi v zvezi z izravnavanjem kotnih in dolžinskih merjenj v trigonometričnih mrežah

Mr. Gorica Vojnović in mr. Mirčeta Miroslav - Uporaba ortofotopostopka pri varstvu kulturnih spomenikov

Dr. Krunislav Mihailović - Vlaganje lokalnih nivelmajskih mrež v obstoječo nivelmajsko mrežo

Dr. Krunislav Mihailović - Transformacija koordinat

Mr. Ivan Molnar - Izravnavanje trigonometričnega nivelmaja

Anka Čkrebić - Obnova izmere območja mesta Beograd

Stanislav-Pera Živanović, dipl.inž. - Komasacija zemljišč na močvirnem delu občine Šabac

Dogovor o sodelovanju v zadevah geodetske dejavnosti

Milutin Stojilković, dipl.inž. - Sprejem določb o višini in načinu zbiranja sredstev za izdelavo katastra komunalnih naprav za območje mesta Beograd

Joko Gačević, dipl.inž. - Način in doseženi rezultati uporabe 67.člena Zakona o izmeri in katastru zemljišč

Ilija Živković, dipl.inž. - Kako in na kakšen način so bila opravljena geodetska dela na progi Beograd-Bar?

Momčilo Kojadinović, dipl.pravnik - Kaj se zahteva na dopolnilnem izpitu za višjo šolsko izobrazbo

Momčilo Kojadinović, dipl.pravnik - Še enkrat o vprašanju oprostitev opravljanja strokovnega izpita po Zakonu o upravi.

Republiška geodetska uprava - Vprašanja in odgovori.

V. KOLMAN

RAZNE NOVICE IN ZANIMIVOSTI

IMENOVAN NOV DIREKTOR GEODETSKE UPRAVE SRS

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je imenoval s 1. oktobrom 1977 za direktorja Geodetske uprave SRS tovariša Milana Naprudnika, dipl.ing. geodezije.

Tovariš Naprudnik se je rodil v Celju 1927. leta in tam obiskoval osnovno šolo. Med vojno je bil s starši izgnan v Bosno. Od leta 1944 je sodeloval v obveščevalni službi češke partizanske brigade. Po vojni je končal študij geodezije na geodetskem oddelku FAGG. Po študiju se je 1955. leta zaposlil v Geodetskem zavodu Celje in postal 1962. leta njegov direktor. Konec 1963. leta pa je bil tovariš Naprudnik imenovan za direktorja Geodetskega zavoda SRS in 1966. za direktorja Geodetske uprave SRS. Leta 1969 je prevzel tovariš Naprudnik mesto direktorja Biroja za regionalno prostorsko planiranje pri Republiškem sekretariatu za urbanizem, z letom 1972 mesto direktorja Zavoda SRS za regionalno prostorsko planiranje, po priključitvi tega zavoda Zavodu SRS za družbeno planiranje je vodil sektor za prostorsko planiranje. Tovariš Naprudnik končuje študij tretje stopnje na smeri prostorsko planiranje.

Ves čas po vojni in še danes se tovariš Naprudnik aktivno vključuje v delo različnih društvenih družbenopolitičnih in samoupravnih organizacij ter skupnosti, v katerih v zadnjem obdobju je imel oziroma ima pomembne zadolžitve; nekatere izmed njih so: predsednik Urbanistične zveze Jugoslavije, sekretar sveta Zveze komunistov Krajevne skupnosti Poljane v Ljubljani, predsednik skupščine Raziskovalne skupnosti občine Ljubljana-Center.

S. MAJČEN

SKLENJEN SPORAZUM MED GEODETSKIM ZAVODOM SRS IN IZVRŠNIM SVETOM SKUPŠČINE SRS ZA SKLEPANJE POGODB

V skladu z 20. členom Zakona o geodetski službi (Ur.l. SRS, št. 23/76) je bil sklenjen med Izvršnim svetom Skupščine SRS in Geodetskim zavodom SRS poseben sporazum o splošnih pogojih za sklepanje pogodb o izvajanju programov geodetskih del. Za Izvršni svet Skupščine SRS je podpisal sporazum tovariš Boris Mikoš, član Izvršnega sveta Skupščine SRS in republiški sekretar za urbanizem.

Z navedenim sporazumom se Geodetski zavod SRS zavezuje za prioritarno izvedbo geodetskih del, ki jih programira in financira SR Slovenija, in da bo skrbel za izvedbo tudi drugih nujnih nalog, ki jih kot take določi pristojni republiški organ (prostorski informacijski sistem, naravne nesreče, mednarodne obveznosti itd.).

S sporazumom je tudi določeno, da se cene za storitve Geodetskega zavoda SRS določajo na podlagi delovnih normativov in vrednost delovne ure sporazumno določita Geodetska uprava SRS in Geodetski zavod SRS, pri vrednosti delovne ure pa se upoštevajo ustrezna sredstva, potrebna za enostavno in razširjeno reprodukcijo Geodetskega zavoda SRS, ter sredstva za raziskovalno dejavnost.

Če se Geodetska uprava SRS in Geodetski zavod SRS ne sporazumeta o delovnih normativih oziroma o vrednosti delovne ure in o drugih zadevah, rešuje sporno zadevo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

S. MAJČEN

NOVOSTI S PODROČJA RAZISKOVALNEGA DELA

V letošnji tretji številki smo poročali o delu strokovne komisije za geodezijo v okviru področne raziskovalne skupnosti Graditeljstvo. Posredovali smo tudi predlog srednjeročnega programa raziskovalnih del za nižje področje geodezija. Razočarani ugotavljamo, da smo dobili kljub podaljšanemu roku le malo vaših pripomb, mnenj, dopolnitev ipd. Želeli smo zelo demokratično razpravo, z veseljem smo obravnavali vse prispеле pripombe in program dopolnili, ne želimo pa neodgovornega kritizerstva ali zakasnelih pripomb. Prihodnje raziskave bodo potekale skladno s sprejetim programom.

Čeprav je bil doslej izdelan šele predlog programa, so vendar bile že vse prijave raziskovalnih nalog na jesenski razpisni rok usklajene z omenjenim predlogom. Strokovna komisija za geodezijo na svoji 6. redni seji to dejstvo z zadovoljstvom ugotavlja. Prijavljene so bile naslednje raziskovalne naloge:

1. Statistični okoliši - uporaba v planiranju in upravljanju (Razvojni center Celje),
2. Indok centri in kartografska informacija (Razvojni center Celje),
3. Vzdrževanje in obnova geodetskih načrtov od merila 1:500 do 1:2880 (Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, Ljubljana),
4. Transformacija načrtov grafičnega katastra v merilu 1:2880 v načrte nove izmere (Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, Ljubljana),
5. Aplikacija tehnologij kartografske reprodukcije (IGF Ljubljana).

Vse omenjene naloge so bile obravnavane na javni ("panelni") razpravi dne 4.X.1977 in jih je potem strokovna komisija tudi ocenila. Povedati velja, da je komisija zavzela enake kriterije kot spomladi in da morajo predlagatelji praktično vse programe pred podpisom pogodbe dopolniti. Določene težave bodo nastale, ker predvideni sofinancerji nimajo več dovolj sredstev v letošnjem letu.

Strokovna komisija bo novembra sprejela na osnovi vseh pripomb dopolnjen srednjeročni program raziskav s področja geodezije; o tem bomo poročali v naslednji številki.

P. SVETIK

30 LET PLANIRANJA V SLOVENIJI

V SR Sloveniji praznujemo letos 30-letnico planiranja; minilo je 30 let, odkar so bili v naši državi sprejeti prvi planski dokumenti in prvi petletni plan. Planiranje je tako postalo sestavni del našega družbenoekonomskega sistema ter metoda in oblika zavestnega usklajevanja in usmerjanja gospodarske rasti in družbenega razvoja. Planiranje kot sistem pa je bilo uzakonjeno že junija 1946 z Zakonom o splošnem državnem gospodarskem planu in državnih organih za planiranje.

Zavod SRS za družbeno planiranje in Republiški komite za družbeno planiranje in informacijski sistem sta ob tem jubileju organizirala:

- dne 22.9.1977 dopoldne slovesno akademijo v prostorih Moderne galerije. Pozdravni govor je imel tovariš Jože Zakonjšek, v kulturnem programu pa so sodelovali Koroški akademski oktet in Alenka Svetelova. Akademije so se udeležili številni gostje.
- Dne 22.9.1977 zvečer je bil v hotelu Lev družabni večer, ki so se ga udeležili najvišji predstavniki Izvršnega sveta in Skupščine SRS. Delavcem zavoda so bila podeljena priznanja za 30-, 20- in 10-letno delo na zavodu.
- Dne 23.9.1977 dopoldne je bila v prisotnosti številnih gostov in planerjev iz vse Jugoslavije slovesna seja zbora delavcev delovne skupnosti Zavoda SRS za družbeno planiranje. Slavnost-

ni govornik je bil tovariš Zdravko Praznik. Posebna izvoljena delegacija je položila venec pred spomenik Borisa Kidriča. Predsednik SRS tovariš Andrej Marinc je podelil državna odlikovanja 14 delavcem zavoda, Jože Zakonjšek pa plakete, priznanja in diplome tako posameznikom kot institucijam za ustvarjalno sodelovanje pri uveljavljanju in razvijanju družbenega planiranja v SRS. Diplomo je prejel tudi Geodetski zavod SRS Ljubljana.

Ob tem jubileju bo izšla tudi posebna publikacija, o kateri bomo še poročali.

P. SVETIK

V SR BOSNI IN HERCEGOVINI SPREJELI NOVE GEODETSKE ZAKONE

SR Bosna in Hercegovina je sprejela naslednje nove predpise z geodetskega področja:

- Zakon o nadomestilih za uporabo podatkov in opravljanje storitev na področju izmeritve in zemljiškega katastra, skupaj s tarifo o nadomestilih za uporabo podatkov izmeritve in zemljiškega katastra,
- Zakon o katastru komunalnih naprav.

V obeh primerih gre za spremembe in dopolnitve identičnih zakonov, ki sta bila sprejeta že leta 1973.

S. MAJCEN

NASTAVITEV EVIDENCE PROSTORSKIH ENOT

Pri Geodetski upravi SRS je bila ustanovljena posebna delovna skupina o evidenci prostorskih enot. V tej komisiji so predstavniki Republiškega komiteja za družbeno planiranje in prostorski informacijski sistem, Zavoda SRS za družbeno planiranje, Zavoda SRS za statistiko, Geodetske uprave občine Ptuj, Geodetskega zavoda SRS in Geodetske uprave SRS.

Naloga komisije bi naj bila predvsem reševanje problematike v zvezi z nastavitvijo in vzdrževanjem evidence prostorskih enot, kot so zlasti meje statističnih okolištev (SO), katastrskih občin (KO), krajevnih skupnosti (KS), upravnih občin (UO) in hišnih števil (HŠ).

Na prvi seji delovne skupine je bilo med drugim ugotovljeno oziroma dogovorjeno tudi naslednje:

- Evidenca prostorskih enot je sestavni del geodetske prostorske dokumentacije. Registracija SO pa je tudi neposredna osnova za organizirano izvedbo statističnega popisa 1981. leta.
- Smotno bi bilo, da bi dobila geodetska služba pristojnost podeljevanja in evidentiranja HŠ, za kar bo treba spremeniti določene predpise o tem.
- Kot prioriteto bi imela registracija SO in HŠ. Za te namene bo treba zagotoviti ustrezne geodetske osnove, kadre in finančna sredstva.
- Akcija nastavitve evidence prostorskih enot oziroma v prvi fazi SO in HŠ naj bi se začela že 1978. in končala 1980. leta, da bi bile tako pripravljene ustrezne osnove za statistični popis 1981. leta.
- Nastavitev evidence prostorskih enot spada v pristojnost geodetske službe, in sicer občinskih geodetskih upravnih organov in Geodetske uprave SRS.
- Pri nastavitvi SO bo potrebno neposredno sodelovanje statistične službe v občini in republiki.
- Geodetska uprava SRS bo izdala metodološko in tehnološko navodilo za izvedbo naloge z neposrednim sodelovanjem Zavoda SRS za statistiko in organizirala bazenske sestanke z občinskimi geodetskimi upravnimi organi in občinskimi statistiki.

Poudarjena je bila tudi potreba po tem, da bi se ta skupina vključila v analizo prostorskih enot in organizirano nastopila pri pripravi novih oziroma revidiranju obstoječih predpisov, ki urejajo razmejitve prostorskih enot.

S. MAJCEN

POBUDA ZA TURISTIČNO KARTO SLOVENIJE

Pod gornjim naslovom je bil 27. oktobra 1977 objavljen v Ljubljanskem dnevniku zapis razgovora za štirioglato mizo. Razgovora so se udeležili predstavniki Turistične zveze Slovenije, Avto-moto zveze Slovenije, Cankarjeve založbe, Dnevnika in Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo.

Namen razgovora ni bil postaviti točno določeno vsebino turistične karte Slovenije, niti podati točne definicije, kaj je turistična karta. Vendar, kot je napisano v uvodu članka, želimo nekaj več od avtokarte, ki ima tudi precej elementov turistične vsebine (npr. gradove, cerkve itd.).

Če hočemo postati turistična dežela, naj bi bil tudi vsak prebivalec turistični informator. Vendar, kot so dejali nekateri udeleženci tega razgovora, se to še ne bo kmalu zgodilo. Potrebujemo banko turističnih informacij, prilagoditi moramo pouk v šolah itd.

Spremeniti bo treba tudi mišljenje nekaterih uporabnikov in dejavnikov v turizmu. Gospodarstvo, trgovina, banke itd. so pri izdajanju turistično propagandnih edicij še zelo slabo zastopani. Kot je za primer povedal predstavnik Cankarjeve založbe, trgovsko podjetje Gorenjka, ki ima trgovine in hotele v Kranjski gori, "ni imelo" treh starih milijonov, kolikor je bilo treba plačati za eno stran v Ski-atlasu Evrope (v tem atlasu so samo štiri strani, ki prikazujejo Slovenijo oziroma Jugoslavijo - brez Kanina, Pohorja itd.).

Pa ne samo to; večina turističnih informacij je v pisani obliki brez prostorskega prikaza. Še vedno je čutiti odpor proti kartografskim prikazom, čeprav nekatere kartografske edicije za naše razmere dosegajo velike naklade - Avtokarta Jugoslavije v merilu 1:850.000 naklado 400.000 izvodov, Turistična karta Slovenije 300.000 izvodov (obe karti je izdelal Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo). Udeleženci razgovora so bili enotnega mnenja, da je čitanje kart pomembno tudi z obrambnega vidika in da bi bile karte lahko v veliko pomoč pri različnih delegatskih vprašanjih. Pri večjem razvoju in uporabi kartografije v praksi bi bilo verjetno tudi več kartografov. Samo založba Mair iz Nemčije ima 100 kartografov, pri nas pa je po oceni vseh, ki se ukvarjajo s kartografijo mogoče okoli 30. Ne glede na to pa smo vsaj z nekaterimi kartografskimi izdelki že dosegli evropsko raven.

Sklep razgovora:

Avtokarti Slovenije - Avto-moto zveze in turistični karti - prospektu Turistične zveze želimo dodati novo kvaliteto: turistično karto Slovenije. Ker vodi logičen nadaljnji razvoj od tod k posameznim tematsko specializiranim kartam, lahko govorimo in pišemo o temeljni turistični karti Slovenije. Razgovor je skušal idejo o turistični karti pospešiti.

J. ROTAR

UPRAVIČENOST ODREDBE GEODETSKE UPRAVE SR SLOVENIJE O POVERITVI GEODETSKIH DEL, KI JIH PROGRAMIRA IN FINANCIRA SR SLOVENIJA*

Ahmed Kalač, delegat skupine delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Maribor, je zastavil naslednje delegatsko vprašanje.

Skupščina SR Slovenije je v preteklem letu sprejela zakon o geodetski službi po nenavadno dolgi obravnavi, ki je potekala v skupščinskih organih, geodetskih upravah in geodetskih organizacijah združenega dela že od leta 1973.

Tako dolga razprava je bila predvsem zaradi neuskkljenih stališč glede pristojnosti izvajanja operativno tehničnih del. Takratni predlogi zakonov niso zagotavljali enakopravnega položaja geodetskih delovnih organizacij, ker so v nekaterih členih določali, da operativno tehnična dela izvaja izključno ena OZD in sicer Geodetski zavod SRS.

Takšna določila predlagatelja niso bila sprejeta, ampak so bile s sprejetim zakonom o geodetski službi vse geodetske organizacije postavljene v enakopraven položaj.

Kljub temu pa je direktor Geodetske uprave SRS na podlagi sprejetega zakona o geodetski službi z odredbo, objavljeno v Uradnem listu SRS 16/77 z dne 8.8. 1977 poveril operativno tehnična dela Geodetskemu zavodu SRS in mu tako zagotovil monopolni položaj v odnosu do drugih geodetskih delovnih organizacij v SRS.

Vprašujemo:

1. Ali je Izvršni svet Skupščine SRS seznanjen z odredbo direktorja Geodetske uprave SRS o poveritvi geodetskih del, ki jih programira in financira SR Slovenija, s katero poverja operativno tehnična dela eni OZD in s tem monopolizira izvajanje takih del.
2. Ali bo Izvršni svet SRS v skladu s svojo pristojnostjo razveljavil odredbo direktorja Geodetske uprave SRS?

Na vprašanje je odgovoril Boris Mikoš, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in republiški sekretar za urbanizem;

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, je seznanjen z odredbo direktorja Geodetske uprave SR Slovenije o poveritvi geodetskih del, ki jih programira in financira SR Slovenija, ter glede na navedbe delegata ugotavlja.

1. da določbe 13.člena zakona o geodetski službi (Uradni list SRS, št. 23/76) pooblaščajo direktorja Geodetske uprave SR Slovenije, da z odredbo določi geodetsko organizacijo združenega dela, ki naj opravlja operativno tehnična dela;
2. da je direktor Geodetske uprave SRS ocenil, da je glede na kadrovske sestav, tehnično opremljenost in dosedanje izkušnje na področju izvajanja osnovnih geodetskih del, s katerimi se zagotavljajo interesi republike in zveze, najbolj primeren izvajalec Geodetski zavod SRS;
3. da je za izpolnitev planskih nalog tudi najbolj racionalna rešitev v tem, da ena sama geodetska organizacija opravlja omenjena zahtevna dela z izjemami, ki jih določa odredba sama;
4. da je Geodetski zavod SRS organizacija združenega dela, ki opravlja dejavnost posebnega družbenega pomena, nad katero izvaja ustanovitelj družbeno nadzorstvo in da ji zato ni mogoče v ničemer pripisovati monopolni položaj.

Upoštevajoč te ugotovitve meni Izvršni svet, da ni zakonitih pogojev za nadzorstveno intervencijo in za razveljavitev omenjene odredbe.

* Ta prispevek je neposredno povzet iz "Poročevalca" Skupščine SR Slovenije za delegate in delegacije št. 24, Ljubljana, 27.10.1977 iz poglavja vprašanja delegacij in delegatov v zboru občin 19.10.1977

o delegatskem vprašanju je poročalo tudi "DELO" dne 4.11.1977 pod naslovom "Monopol, ali ne?"

MAGISTERIJ

Dne 22.9.1977 je na oddelku za geodezijo uspešno zagovarjal svojo magistrsko nalogo Jože BOŠTJANČIČ, dipl.ing.geod.

Naslov naloge: Uporabnost fotogrametričnih metod za merjenje geometričnih količin v gradbeništvu

Dne 4.10.1977 je na oddelku za geodezijo uspešno zagovarjal svojo magistrsko nalogo Rade SAVIČ, dipl.ing.geod.

Naslov naloge: Aerotriangulacija neodvisnih modelov v velikih merilih

DISERTACIJA

Dne 21.10.1977 je na oddelku za geodezijo uspešno zagovarjal svojo doktorsko disertacijo mg. Jure BESENIČAR, dipl.ing.geod.

Naslov disertacije: Digitalna monorestitucija za katastrske namene

IZ DELA ZVEZE GEODETOV SLOVENIJE IN ZVEZE GIG JUGOSLAVIJE

Z A P I S N I K

6. skupne seje predsedstva in izvršnega odbora Zveze geodetov Slovenije v sredo 29.6.1977 ob 15. uri na Geodetski upravi SRS, Ljubljana, Cankarjeva 5

Prisotni: Kren, Majcen, Lesar, Brinovec, Robinšak, Mlakar, Čermelj, Kifnar, Kolman, Vodopivec, Avbelj, Črnivec, Pucelj.

Odsotni: Golorej, Banovec, Štrozak, Mrzlekar, Kalač, Šivic, Senčar, Svetik.

Dnevni red:

1. Pregled sklepov z zadnje seje
2. Geodetski dan v Murski Soboti - potek organizacije, priprave na skupščino
3. Geodetski vestnik - usmeritev vsebine glede na geodetski dan
4. Statut VTO gradbenikov in geodetov
5. Geodetski list - samoupravni sporazum o izvajanju in sofinanciranju
6. Organizacija društvene dejavnosti v dolenijski regiji
7. Razno

V zvezi z razpravo po vseh točkah dnevnega reda so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Strokovne referate za 10. geodetski dan v Murski Soboti bosta pripravila tov. Šivic in Lesar in sicer o temi prostorski del zemljiškega katastra oziroma geodetska prostorska dokumentacija.
2. Gradivo za skupščino, ki bo ob geodetskem dnevu v Murski Soboti, bosta pripravila tov. Kren in Lesar.
3. Strokovno gradivo za 10. geodetski dan v Murski Soboti se bo predhodno natisnilo v 150 izvodih in se razposlalo vsem geodetskim upravam in geodetskim delovnim organizacijam ter razdelilo na geodetskem dnevu.
4. Izvršni odbor ZGS bo poskrbel za izplačilo avtorskih honorarjev za članke v 1. in 2. številki Geodetskega vestnika ter za tipkanje člankov.
5. Izvršni odbor ZGS bo pripravil in poslal dopis na FAGG Ljubljana s pripombami na predlog statuta VTO GG ter mnenjem o morebitni ustanovitvi posebne TVO za geodezijo, če se mesto geodezije na more zagotoviti prek statuta VTO GG.
6. Izvršni odbor ZGS bo pripravil dopis in odposlal podpisani samoupravni sporazum za sofinanciranje Geodetskega lista za l. 1977 in opozoril, da za leto 1978 in dalje ZGS ne bo pristopila k sporazumu, če se ne bodo prej odpravile pomanjkljivosti glede višine sofinanciranja po številu geodetov v republikah in glede dotiranja nekaterih republiških zvez od ZGIG Jugoslavije.

7. Predsedstvo podpira zamisel o ustanovitvi samostojnega geodetskega društva za dolensko regijo in zadolžuje tov. Puclja za organiziranje iniciativnega odbora.

Ljubljana, 30.6.1977

Zapisnik sestavil:
predsednik IO ZGS
Anton Lesar

SODELOVANJE ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV Z MEDREPUBLIŠKO-POKRAJINSKIM KOLEGIJEM ZA GEODEZIJO

V Beogradu je bil 6. julija 1977 skupni sestanek Zveze geodetskih inženirjev in geometrov in medrepubliško-pokrajinskega kolegija za geodezijo. Poleg direktorjev republiških in pokrajinskih geodetskih uprav so na sestanku sodelovali predstavniki Zveze geodetskih inženirjev in geometrov, in sicer predsednik Zveze GIG Jugoslavije ter predsedniki republiških in pokrajinskih zveze geodetskih inženirjev in geometrov.

Na sestanku je bil med drugim govor o oblikah sodelovanja med Zvezo geodetskih inženirjev in geometrov ter medrepubliško-pokrajinskim kolegijem. Tako je bilo dogovorjeno, da je treba doseči čim tesnejše sodelovanje med zvezo in kolegijem. Večjo pozornost je treba posvetiti medsebojni informiranosti (zamenjava zapisnikov sej ipd.) in organizirati skupne sestanke, ko se pokaže potreba po tem. Tako sodelovanje naj se uvede tudi po republikah in pokrajinah. Dogovorjeno je tudi bilo, da je treba posvetiti večjo pozornost področju mednarodnega sodelovanja, kjer je treba sodelovati pri pripravi programov, in sodelovanja Jugoslavije na mednarodnih zborovanjih.

Na sestanku se je razpravljalo tudi o programu dela kolegija; kot osnova za to so bile pripravljene teze za program. Ugotovljeno je bilo, da pomenijo izdelane teze osnovo za razpravo za izdelavo celovitega programa dela kolegija in uresničitev sodelovanja na področju geodetske dejavnosti. Razpravo o delu kolegija je treba nadaljevati prek republiških in pokrajinskih Zvez geodetskih inženirjev in geometrov. Po koncu razprave o tezah programa naj bi se sprejel podrobni dolgoročni program dela kolegija.

Nadalje je bilo dogovorjeno, da je treba dati prioriteto osnovnim geodetskim delom, da bi pravočasno planirali, izvajali in nadaljevali že začeta dela. Zaradi tega je bila oblikovana posebna komisija za osnovna dela, v kateri bodo strokovnjaki iz vseh republik in pokrajin ter z Vojaškega geografskega inštituta. Za nadaljevanje teh del naj bi republiške in pokrajinske geodetske uprave predvidele določena sredstva v letu 1978.

Po sprejetju dolgoročnega programa dela kolegija je treba ustanoviti ustrezne strokovne komisije in druga telesa, ki so predvidena v dogovoru o zagotovitvi sodelovanja v geodetski dejavnosti.

Po zapisniku pripravil
S. Majcen

PREGLED GRADIVA, OBJAVLJENEGA V LETU 1977, PO AVTORJIH

ALLMER:	A - Od Göttingena do Zagorice (življenje in delo Jurija Vege)	110
BANOVEC, ČRNIVEC, NAPRUDNIK:		
	A - Glavne naloge geodetske službe pri izvajanju družbenih planov SR Slovenije	11
BESENIČAR:	A - Aerotriangulacija neodvisnih modelov	101
BREGANT:	A - Prenos informacij prek lokacij	281
BRINOVEC:	A - Ob 30. obletnici društva	265
ČERNE:	A - Navezovalne točke - nova kategorija temeljnih geodetskih točk	215
ČRNIVEC:	A - Glavne naloge geodetske službe pri izvajanju družbenih planov SR Slovenije	11
GABER:	A - Izdelava in problematika zbirnega katastra komunalnih naprav v Velenju	45
GAJŠEK:	A - Uporaba kartografije v občini Žalec	99
GOLOREJ:	B - 36. fotogrametrični teden, Stuttgart, 5.do 10.septembra 1977	308
GORJUP:	B - Geodetski informativni dnevi na Dunaju	114
JARH	A - Kataster komunalnih naprav delovnih organizacij	48
KOLMAN:	A - Racionalizacija sprejemanja vlog in izdajanja odločb pri vzdrževanju katastrskih evidenc	30
	B - Geodetski dan v Velenju	
	B - Zaključki simpozija o osnovnih geodetskih delih v Jugoslaviji 23. in 24. septembra v Hercegovnem	83
KOS:	B - Karte mesta Ljubljane	103
	B - Nova karta v založbi Planinske zveze Slovenije	105
KREN:	A - Uporaba elektrooptičnih razdaljemerov pri geodetskih delih	24
LESAR:	A - Položajna in višinska natančnost geodetskih izmer za različne potrebe družbenih in gospodarskih dejavnosti	204
	A - Natančnost površin, računanih iz koordinat mejnih točk ali frontov	209
	A - Statistični popis leta 1981 in vloga geodetske službe pri tem	303
	B - Kartografska dokumentacija v družbeno-političnih skupnostih (21. in 22. aprila 1977 v Dubrovniku)	222

LUKAČIČ:	A - Preizkus uporabe interpretiranih posnetkov za potrebe družbenega planiranja	296
MAJCEN:	B - Sodelovanje med republikami in pokrajinama na geodetskem področju	79
	B - Še o razvojnem konceptu visokošolskega študija geodezije	81
	B - Organizacija in dejavnost geodetske službe v SR Hrvatski	167
MAJCEN, MLAKAR:		
	A - Naloge v zvezi z izvajanjem predpisov o katastru komunalnih naprav	37
MLAKAR:	A - Naloge v zvezi z izvajanjem predpisov o katastru komunalnih naprav	37
MLAKAR, BRINOVEC, MRZLEKAR:		
	A - Ob 30. obletnici društva	265
MRAVLJE:	A - Raziskovalna naloga aerotriangulacije	176
	B - Simpozij. Sodobni aspekti fotogrametrije v Ljubljani	106
MRZLEKAR:	A - Ob 30. obletnici društva	265
NAPRUDNIK:	A - Glavne naloge geodetske službe pri izvajanju družbenih planov SR Slovenije	11
NARAKS:	A - Kataster komunalnih naprav - ocena in izkušnje dosedanjega dela ter naloge geodetske službe na tem področju	33
POGAČNIK:	A - Zasnova prostorskega informacijskega sistema Slovenije	189
PUCELJ:	A - Zemljiški kataster - modernizacija pisarniških del	27
PUŠNIK:	A - Geodetska dejavnost v prostoru koroške regije	305
RECE:	A - Projekt o tehničnem opazovanju visokega jezua HE SD 2	180
ROTAR:	B - Organizacija kartografskih del pri nacionalnem atlasu Nemške demokratične republike	311
ROTAR, SVETIK:		
	A - Bruto zazidalne površine v SRS	193
SEIFERT:	A - Ob stopetdesetletnici republiškega arhiva geodetske dokumentacije	220
SVETIK:	A - Bruto zazidalne površine v SRS	193
	A - Družbena vloga kartografije na ravni občine	199
	B - Pregled kartografske dejavnosti v I. trimesečju	107
	B - Pregled občinskih, republiških in zveznih predpisov	106
	B - Srednjeročni program raziskovalnih del s področja geodezije	227
	B - Pregled kartografske dejavnosti v II. trimesečju 1977	172
	B - Pregled kartografske dejavnosti v III. trimesečju 1977	225
	B - Pregled kartografske dejavnosti v III. trimesečju 1977	313

ŠIVIC:	A - Prostorski podatki v zemljiškokatastrskem operatu	286
dr. TOMIČ:	A - Razvoj zemljiškega katastra v SR Sloveniji	277
UKMAR:	A - Splošna načela za modernizacijo vzdrževanja zemljiškega katastra	19
URH:	A - Pomen fotointerpretacije pri raziskovanju in varstvu okolja, oblikovanju ekološke karte in vzpostavljanju sistema kartografskih informacij	290
VODOPIVEC:	A - Raziskava stabilnosti nivelmajskih reperjev	84
VUK:	A - Tekoče evidentiranje in vzdrževanje katastra delovnih organizacij na območju Celja	51
Ostalo gradivo:		
	- Diploma in zlata plaketa inženirjev in tehnikov predsedniku Titu	263
	- Priporočila z geodetskega dne v Velenju	64
	- Statut Zveze geodetov Slovenije	121
	- Zapisnik z razprav o podanih referatih na geodetskem dnevu v Velenju	54

UDK 061.23(497.12)ZGS:528(091)=863 Izviren opis

Zgodovina, Zveza geodetov Slovenije

MLAKAR, Gojmir*, BRINOVEC, Radko**, ROBINŠAK, Rihard***, MRZLEKAR, Dušan***

* 63000 Celje, YU, Geodetska uprava

** 61000 Ljubljana, YU, Standard Invest

*** 62000 Maribor, YU, Geodetska uprava

OB 30-LETNICI ZVEZE GEODETOV SR SLOVENIJE

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 265-277

Začetek stanovskega združevanja geodetov Slovenije sega v leto 1911.

Opisana je dejavnost, organizacijske oblike, pomembnejši dogodki in uspehi stanovskih združenj geodetov Slovenije do danes.

GV - 37

Boris Bregant

UDK 347.235.11(497.12)=863
Kataster, Slovenija, zgodovinski vidik

Izvirna študija

TOMIČ, Mirko

41000 Zagreb, YU, Socialistične revolucije 2

RAZVOJ ZEMLJIŠKEGA KATASTRA V SR SLOVENIJI

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 277-280, 9 cit.lit.

S sprejetjem posebnih predpisov o temeljni geodetski izmeri in zemljiškem katastru je formalno izvršena ločitev obeh institucij. Razširja se dosedanja vsebina, sprejeto je načelo soglasnosti z zemljiško knjigo glede lastništva nepremičnin in v zemljiškem katastru se vodi pravni lastnik namesto posestnika ali uporabnika, vpeljan je poseben postopek zamejničenja zemljiških parce. Izvedena razširitev števila katastrskih kultur, itd.

Glede na razvoj v svetu je mogoče zatrditi, da so koncepcije, ki jih je sprejela SR Slovenija, pozitivne.

GV - 38

Boris Bregant

UDK 007:168.4:711=863 Poročilo

Prostorski informacijski sistem, Slovenija

BREGANT, Boris

61000 Ljubljana, YU, Geodetski zavod SRS

PRENOS INFORMACIJ PREK LOKACIJ

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 281-285, 3 sl., 7 cit.lit.

Prva faza prenosa je medsebojna prireditev prostorskih nosilcev podatkov, točke, črte, ploskve ali prostorskega telesa (PNP). Druga faza je prenos informacij med medsebojno prirejenimi PNP.

Omenjena sta dva algoritma za reševanje prekrivalnih problemov točke s ploskvijo in ploskve s ploskvijo.

GV - 39

Avtorski izvleček

UDK 347.235=863 Poročilo

Zemljiški kataster

ŠIVIC, Peter

61000 Ljubljana, YU, Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo

PROSTORSKI PODATKI V ZEMLJIŠKO-KATASTRSKEM OPERATU

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 286-289

Zakon o zemljiškem katastru uvaja razširitev z novo evidenco Prostorski katastrski operat. V raziskovalni nalogi so izdelani predlogi za vsebino, obliko in obseg podatkov, način hranjenja in vodenja evidence na občinskih geodetskih upravah. Za prehod na avtomatsko obdelavo podatkov v drugi fazi bo po izdelanem projektu treba zgraditi centralno banko podatkov in občine povezati s terminali. Evidenca je v prvi fazi namenjena predvsem upravnim in planerskim okoljem v občinah.

GV - 40

Avtorski izvleček

UDC 347.235.11(497.12)=863
Cadastre, historical view, Slovenia

Original study

TOMIČ, Mirko
41000 Zagreb, YU, Socialistične revolucije 2

THE DEVELOPMENT OF LAND CADASTRE IN SR SLOVENIA
Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 277 - 280, 9.cit.lit.

By excepting special regulations of fundamental geodetic measurements and land cadastre the separation of both institutions has been realised. The main points are: the content is extended, the principle of agreement with land register of real property, land owner instead of land user is now in cadastre, a special procedure of determination of boundaries of parcels has been introduced, the number of agricultural land-uses has been extended, etc.

Concerning world-wide development, the mentioned conceptions are positive.

GV - 38

Boris Bregant

UDC 061.23(497.12)ZGS:528(091)=863
History, Zveza geodetov Slovenije

Original description

MLAKAR, Gojmir*, BRINOVEC, Radko**; ROBINŠAK, Rihard***, MRZLEKAR, Dušan***

* 63000 Celje, YU, Geodetska uprava
** 61000 Ljubljana, YU, Standard Invest
*** 62000 Maribor, Geodetska uprava

30-YEARS OF ASSOCIATION OF SURVEYORS, SLOVENIA, YUGOSLAVIA
Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 265-277

The beginning of unifying Slovenian geodesists is in the year 1911. The paper deals with activity, organisational forms and important events of Association of Surveyors, Slovenia in the last 30 years.

GV - 37

Boris Bregant

UDC 347.235=863
Cadastre, Slovenia

Research report

ŠIVIC, Peter
61000 Ljubljana, YU, Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo

SPATIAL DATA IN CADASTRAL RECORDS
Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 286-289

The land-cadastre law is introducing the extension with new register Spatial Cadastral Records. In the research work the concepts are developed for content, form, and quantity of data, ways of storing and revision at the community surveying authorities. For the automatic data processing will be necessary in the second phase to build up central data bank; communities should be connected with terminals. Register is in the first phase intended community authorities and planning.

GV - 40

Author's abstract

UDC 007:168.4:711=863
Spatial Information System, Slovenia, Yugoslavia

Research report

BREGANT, Boris
61000 Ljubljana, YU, Geodetski zavod SRS

INFORMATION TRANSFER USING LOCATION METHOD
Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 281-285, 3 fig., 7 cit.lit.

First step in information transfer is matching of space units: point, line, surface or volume. Second step is data transfer from one space unit to another.

Two overlaying problems are discussed (point:point, area:area).

GV - 39

Author's abstract

UDK 528.77:581.5:591.5:634.0.1

Ponatis izvirne študije

528.94:581.5:591.5:634.0.1=863

Aplikacija fotointerpretacije v ekologiji

Ekološke tematske karte

URH, Ivan

61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS

POMEN FOTOINTERPRETACIJE PRI RAZISKOVANJU, UREJANJU IN VARSTVU OKOLJA, OBLIKOVANJU EKOLOŠKE KARTE IN VZPOSTAVLJANJU SISTEMA KARTOGRAFSKIH INFORMACIJ

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 290-295

Posnetek iz zraka je pomemben vir informacij, ki se lahko prenesejo v pripravljene topografske osnove in obogatijo še z drugimi informacijami. Na ta način se omogoči izdelava specifičnih katastrov okolja kot vsestransko strokovno dokumentiranih listin, na podlagi katerih se izvaja politika raziskovanja, urejanja in varstva okolja in preverja uspešnost uvedenih ukrepov.

GV - 41

Avtorski izvleček

UDK 528.77=863

Poročilo

Fotointerpretacija

LUKAČIČ, Marija

61000 Ljubljana, YU, Geodetski zavod SRS

PREIZKUS UPORABE FOTOINTERPRETIRANIH POSNETKOV ZA POTREBE DRUŽBENEGA PLANIRANJA

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 296-300. 1 fig. 1 lit.

Razvitih je bilo več metod obdelave posnetkov, namenjenih izločanju, poudarjanju in prikazovanju podatkov o prostoru, prirejenih za interpretacijo satelitskih posnetkov. Razviti so bili ustrezni računalniški programi.

Na enem izmed satelitskih posnetkov so bili izvedeni tudi testni primeri s področja interpretacije litologije, gozdov in hidrogeologije. Pokazane so bile možnosti strnitve podatkov, ki jih nudijo obstoječe tematske karte in satelitski posnetki ter njihovo preverjanje na zemljišču.

GV - 42

Boris Bregant

UDK 528.42.088.3

Poročilo o raziskavi

912(084.3-11)=863

Merska natančnost tehnične izmere

Načrti v velikih merilih

LESAR, Anton

61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS

POLOŽAJNA IN VIŠINSKA NATANČNOST GEODETSKIH IZMER ZA RAZLIČNE POTREBE DRUŽBENIH IN GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 300-302. 1 tab.

Obravnavani so temeljni topografski načrti v merilu 1:5000 in 1:10.000. Uporabljeni sta dve metodi za določanje natančnosti načrtov. Prva obsega terensko izmero kontrolnih profilov in primerjavo tako dobljenih podatkov s koordinatami, čitanimi na načrtu. Druga metoda obsega primerjavo podatkov, določenih na kontroliranem načrtu, s podatki, določenimi na načrtu v večjem merilu (1:1000). Ugotovljena natančnost načrtov je nekoliko slabša od pričakovane.

GV - 43

Boris Bregant

UDK 311.312:528(497.12)=863

Izvirna študija

Državna statistika, geodezija, Slovenija

LESAR, Anton

61000 LJUBLJANA, YU, Geodetska uprava SRS

STATISTIČNI POPIS LETA 1981 IN VLOGA GEODETSKE SLUŽBE PRI TEM
Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 303-305

Statistična služba pričakuje, da bo dobila temeljne topografske načrte v merilu 1 : 5000 z vrisanimi mejami statističnih okolišev in najnovejše stanje hiš z vpisanimi hišnimi številkami.

Opisan je postopek za oblikovanje ustrezne evidence prostorskih enot.

GV - 44

Boris Bregant

UDC 528.77=863 Research report

Fotointerpretation

LUKAČ, Marija

61000 Ljubljana, YU, Geodetski zavod SRS

THE USE OF INTERPRETED PHOTOGRAPHS FOR SOCIETY PLANNING

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 296-300. 1 fig. 1 lit.

There were developed methods for processing of photographs in view of interpreting and showing spatial data. The developed methods are compatible for interpretation of satellite photos; besides this the corresponding computer programs were developed.

Selected area has served for interpretation of litology, forestry and hidrogeology. In order to control the corectness of interpretation, test area has been compared with the existing thematic maps and terrain data.

GV - 42

Boris Bregant

UDC 528.77:581.5:591.5:634.0.1
528.94:581.5:591.5:634.0.1=863

Reprint of original study

URH, Ivan

61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS

THE SENSE OF PHOTOINTERPRETATION AT RESEARCH, REGIONAL POLICY, ECOLOGY, FORMATION OF ECOLOGICAL MAPS, AND DEVELOPMENT OF CARTOGRAPHIC DATA BANK SYSTEM

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 290-295

Aerial photography is an important source of informations, which can be transferred in the topographic maps and additionally combined with other informations. This way enables the production of specific spatial cadastres, which are basically involved in the politics of the research, land use, and ecology.

GV - 41

Author's abstract

UDC 311.312:528(497.12)=863
Government statistics, geodesy, Slovenia

Original study

LESAR, Anton

61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS

THE TASK OF GEODESY IN STATISTICAL CENSUS 1981

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 303-305

Federal Institute for Statistics expects to get basic topographic map series at the scale of 1:5000 of Geodetska uprava SRS with boundaries of census tracts, and the last state of buildings and house numbers mapped in.

The composition of an appropriate territorial areas register is suggested.

GV - 44

Boris Bregant

UDC 528.42.088.3
912(084.3-11)=863

Research report

Accuracy of technical measurements

Large scale maps

LESAR, Anton

61000 Ljubljana, YU, Geodetska uprava SRS

PLANIMETRIC AND HEIGHT ACCURACY OF GEODETIC MEASUREMENTS FOR DIFFERENT NEEDS OF SOCIETY AND ECONOMIC ACTIVITIES

Geodetski vestnik, 21 (1977) 4, pp. 300 - 302

Paper deals with basic topographic maps at the scale of 1:5000 and 1:10000. Two methods have been used for determination of map accuracy. First one is containing the terrain measurements of control profiles and their comparison with digitized map coordinates. The second method is containing the comparison of data determined on the controlled map, and data, determined on a map at a larger scale (1:1000). The obtained map accuracy is somewhat worse than expected.

GV - 43

Boris Bregant

Kern DM 501, novi elektrooptični daljinomer

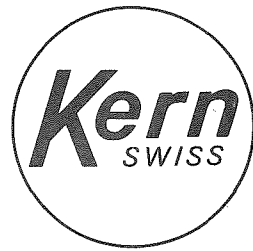
Elektrooptični daljinomeri so postali nepogrešljivi v vsakodnevni izmeritveni praksi. Po udobnosti in doseg merjenja ter po natančnosti prekašajo optične tahimetre in njihova uporaba je gospodarnjša na mnogih delovnih področjih.

Novi DM 501 ima vse značilnosti, ki so jih cenili uporabniki njegovega predhodnika DM 500: kompaktnost, majhno težo, udobno uporabo in možnost sestavljanja s Kernovimi teodoliti DKM2-A in K1-S v priročne elektronske daljinomere.

Nove značilnosti so: večji doseg merjenja (1000 m z enim reflektorjem, 1600 m s tremi reflektorji in 2000 m s petimi reflektorji), samodejna zaslonka, ki odpravlja (dosedanje) ročno nastavljanje, obojestranska možnost prevračanja daljnogleda in možnost samodejnega prikaza razdalje vsaki dve sekundi, kar precej olajša dela pri zakoličbah.

Da bi mogli na terenu udobno izračunati vodoravno razdaljo in višinsko razliko kakor tudi vrednosti popravkov in nadaljnje izmeritvene podatke, dobavljamo praktični držaj za HP - žepni računalnik iz 20. serije, ki lahko natakne na nosilec teodolita.

DM 501

natakljivi
elektrooptični
daljinomer

Kern et Co. AG, 5001 Aarau Švica
Werke für Präzisionsmechanik
und Optik
Telefon 064 251111

NOVOSTI:

- samodejna zaslonka,
- obojestranska vrtljivost,
- doseg 1600 metrov

Zanimam se za novi DM 501:

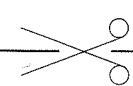
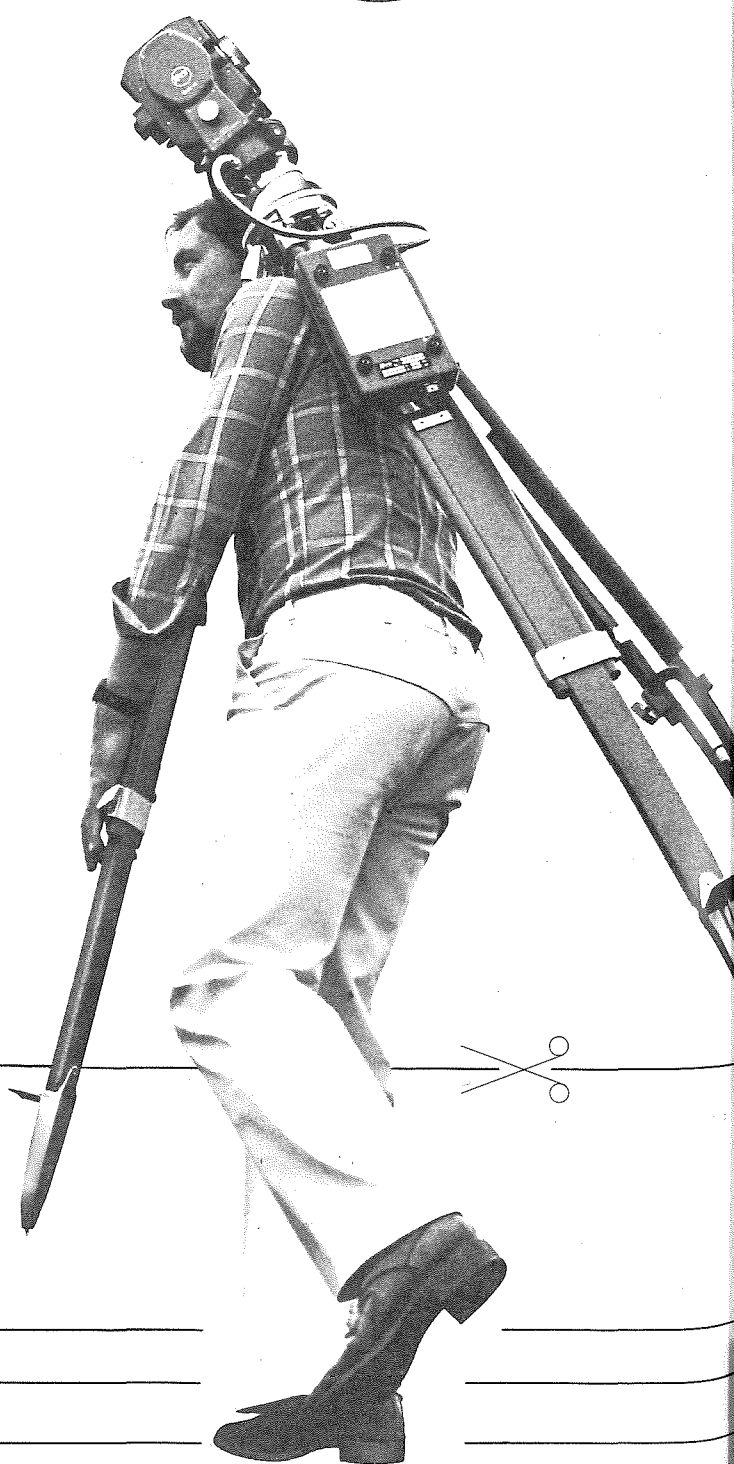
- * Pošljite mi barvni prospekt.
- * Želim prikaz instrumenta.
- * Pošljite mi ponudbo.

Name - ime

Beruf - poklic

Adresse - naslov

Uvozne in servisne storitve opravlja: MLADOST ZAGREB,
Predstavništvo Ljubljana,
Celovška c. 143

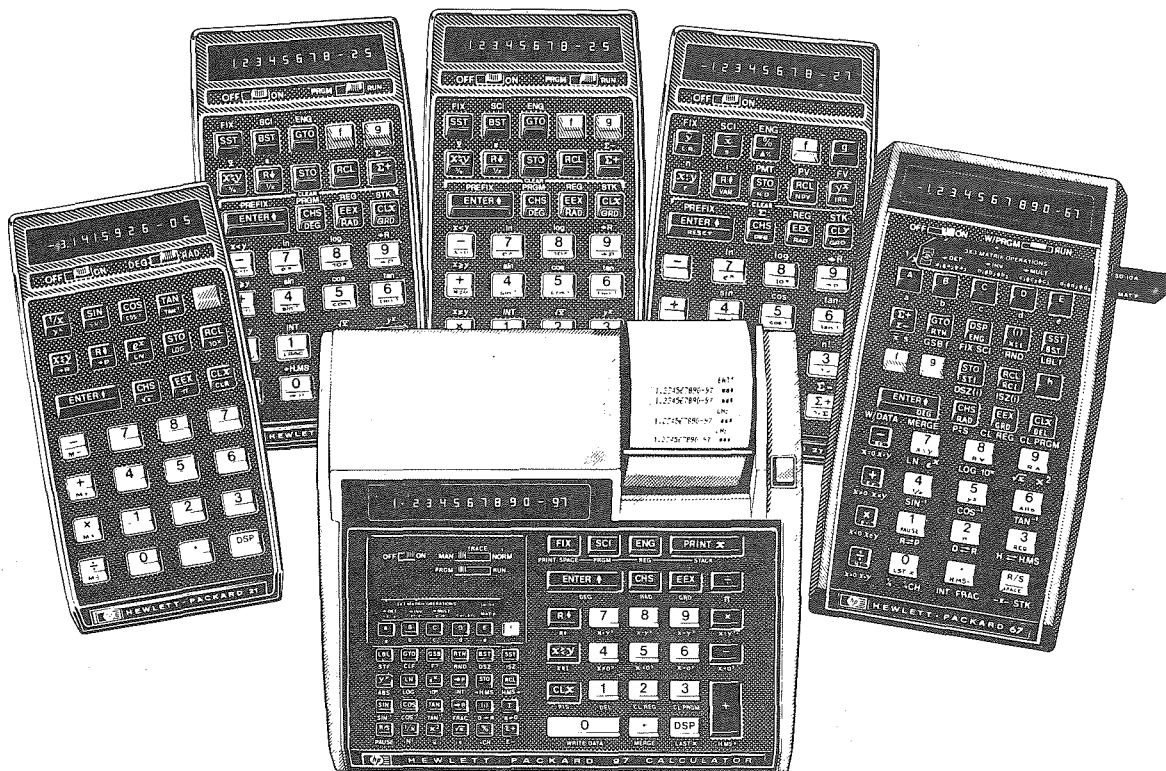
Poz
zno
raz
ljuc
bila
ob

H

Z
ob
IS
6
K
te
M
Tr
G

Hewlett-Packard

znanstveni kalkulatorji

Poznajo in cenijo jih znanstveniki, inženirji, raziskovalci in poslovni ljudje celega sveta. Družina HEWLETT PACKARD žepnih kalkulatorjev je bila prva na področju tehničnih inovacij in še vedno vodi v razvoju in oblikovanju.

- HP - 21 HEWLETT PACKARD kvaliteta po ekonomični ceni
- HP - 25 znanstveni kalkulator z možnostjo programiranja
- HP - 25c isti kot HP-20, toda s stalnim spominom
- HP - 27 poslovni kalkulator za inženirje
- HP - 67 napredni kalkulator z možnostjo programiranja in magnetnimi karticami
- HP - 97 vse funkcije kot HP - 67 in vgrajen printer

HEWLETT **PACKARD**

Za vse dodatne informacije in praktične prikaze se obrnite na:

ISKRA STANDARD - Zastopstvo za HEWLETT PACKARD
61000 Ljubljana

Komercialne informacije in
tehnične informacije, servis:
Miklošičeva 38, tel. (061) 315-879
Trgovina:
Gregorčičeva 9a, tel. (061) 20-001

